ВІСТІ
КОМБАТАНТА

2

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 2012

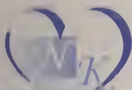

Nadia Kostruba Estates Inc.

Засновуючи Фундацію в імені і у світлу пам'ять своєї коханої дружини Наді, я втілив в життя ідеали допомоги, якими ми керувались впродовж всього нашого щасливого подружнього життя.

Це підтримка і сприяння розвитку і діяльності
української Церкви,
суспільно-громадських і політичних організацій
в Канаді і Україні,
української молоді і студентства,
виховної діяльності УДО та СУМу,
спонсорування важливих національно патріотичних
проектів та проведення різноманітних акцій для
процвітання України та добра українців у світі.

Евген Коструба
Президент Фундації

ВІСТІ
КОМБАТАНТА

Рік 2012 Торонто–Нью-Йорк. Ч. 2 (270)

ЗМІСТ

КОМЕНТАР

ЛЮДИ, ПОДІЇ, ОПІНІЇ

УКРАЇНА СЬОГОДНІ

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

СПРАВИ ЦЕРКОВНІ

НАШІ СУСІДИ – РОСІЯ

НА ВІЙСЬКОВІ ТЕМИ

НІМЕЧЧИНА: У ТІНІ МИНУЛОГО

Закінчення на ст. 108

ВІСТІ КОМБАТАНТА

2

2012

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА
СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців Об'єднання кол. вояків УПА,Броди-Лев Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді
РЕДАКТОР: Роман Колісник

АДМІНІСТРАТОР: Іларій Кушніренко, тел. (416) 247-5039

VETERAN'S NEWS, quarterly published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soldiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody - Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada

НОВА АДРЕСА ➜

VETERANS' NEWS
15 LaRose Ave., Apt. 614
Toronto, Ontario, Canada
M9P 1A7

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 35.00 дол. В США і інших країнах 35.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

УКРАЇНА
Євген Куцик
вул. Личаківська, 37а/2
м. Львів 79010
Україна—Ukraine
тел. (2) 76-7313

АНГЛІЯ
Mr. S. Wasylko
4 The Hollows, Silverdale
Nottingham. NG11 7FJ
ENGLAND
тел. (0115) 981-8978

АВСТРАЛІЯ
Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Typesetting and layout by
Creative Touch
COMMUNICATIONS

Printed by

TRIDENT Associates Printing
Українська Друкарня ТРИЗУБ
1-800-216-9136 www.trident-printing.com

Коментар

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

ДОНЕЦЬКА ОКУПАЦІЯ–ЯК РЕСТАВРАЦІЯ „СОВКА"

А це–вже донецька окупація в Україні...

(З почутого на вулиці)

Знову й знову дякуєш інтернету. Інтернет не дає загнати нас за „залізну завісу", ще добре пам'ятну нам із часів СРСР, у затхле ґетто, в якому ми існували, знаючи про решту світу тільки найзагальніші, часто доможно спотворені радянською пропаґандою речі.

Нині ж ми знаємо багато не тільки про світ поза Україною, а й навіть про те, як світ дивиться на нас, як резонує на все, що в нас відбувається. І наскільки нам було радісно з реакції світу на Помаранчеву революцію, яка вістила планеті, що в Україні розпочалося народження нації і громадянського суспільства, настільки нам нині ніяково чи й просто соромно за те, що тут відбувається. Це дуже важливо для суспільства–мати можливість побачити себе без будь-яких сентиментів та ілюзій. Побачити саме ось такими, якими ми сьогодні є. Сьогодні, після нищівної поразки національно-демократичних сил, в час глибокої соціяльної депресії, руйнівним нігілізмом, народженими „сутінками кумирів", бо ж так багато негативу закумулювали в собі вчорашні провідники тих сил, які або були справді патріотичними, або ж такими себе позиціонували.

З одного боку, деморалізацію всього викликала сама атмосфера після президентських виборів, коли „донецькі" розпочали нестримну аґресію проти всього українського в Україні. Це таки справді окупація. І річ не тільки в тому, що всі, які є, керівні посади опосіли „донецькі". А річ у тому, що цей елемент уражений пролетарською псевдокультурою, яка почала руїнними метастазами поширюватися на все суспільство. На арену політичного й культурного життя виповзли монстри тотального хамства, демагогії (куди там до неї ґеббельсівській чи сусловській) й просто немислимої для цивілізованого суспільства аґресії проти опонентів. „Пасіонарії" донецьких на взір усіх цих чечетових, колесниченків, калашникових, посилені з присталих до них кондотьєрів штибу богословських, шуфричів, табачників (а їх–теж леґіон), спричи-

нили різкий спад не тільки культури політичної, а культури суспільства взагалі.

Особливості українського життя такі, що для ЗМІ характерно з усіх боків демонструвати цих „ВІПів" на всіх телеканалах, у всіх газетах і журналах. Вони афішують, наприклад, своє ставлення до моди, до кінофільмів, до кулінарії, до спорту, до дітей, зрештою, навіть до погоди і зміни пір року… А оскільки це люди здебільшого темні, малокультурні, а подеколи й просто зовсім неотесані (називаємо речі своїми іменами!), то суспільство, сторопівши від побаченого, буквально заціпенівши від жаху, все ще не може повірити своїм очам: невже це справді культурна реальність сучасної України?! В ось таких умовах вузьколобі бовдури велемовно повчають нас: он дивіться, скільки мов у Швайцарії, або ось у Канаді дві мови–і все нормально; це–світовий проґресивний досвід, переносьмо його в Україну. А коли ви скажете, що ті новоявлені вітії–недоуки й невігласи, вони продемонструють вам дипломи про вищу освіту, хоча, по правді мовлячи, вони навіть без освіти середньої. А щодо дипломів, то сьогодні в нас ніщо так дешево не коштує, як диплом, і продаються вони тоннами. Нині маємо леґіони псевдодокторів наук, липових професорів, а що вже казати про диплом про вищу освіту…

Але про дипломи–це просто до слова. Йдеться тут передовсім про наповзання на культурне, освітнє, моральне поле України оцього хворобливого лишайника Донеччини. Бо Донеччина–не тільки край Сергія Прокоф'єва, Анатолія Солов'яненка, Івана Дзюби, Вадима Писарєва. Людей, які творять славу й добре ім'я всієї України. Є ще одна Донеччина. Донеччина мафіозно-кримінальних кланів. Кузня політичних кадрів убогої інтелектуальної якости, інкубатор духовних примітивів, рекрутованих у політику, які, мов ті середньовічні ляндскнехти, будуть ударною силою по відриванню голів політичних противників. І ось вони, вишколені для зовсім іншого, до речі, грубого діла, опосівши фотелі в студіях, розводяться про ті матерії, про існування яких ще вчора навіть не задумувалися, а тому й не уявляли, скільки складних нюансів стоїть за ними. І вони, анітрохи не гублячись од свого нахабства, бо ж не за своє діло взялися, повчають український народ, що і як треба робити, як тепер належиться йому жити, бо „все будет Донбасс!"

Я свідомий того, що, говорячи про цих печерних індивідів із Донецька, які опосіли не тільки політичний, а й культурно-освітній, інформаційний та господарський олімпи, наражаюся на можливі звинувачення в ксенофобстві: ось, мовляв, називає нас людьми другого чи третього сорту! Особливо ж уявляю, як метнуться в політичний бій усякі богословські з незмінною піною на устах. Але це ж ні для кого не секрет: Донецьк завжди був тим етнічним котлом, у якому знаходили собі місце чи не всі національності й етнічні групи СРСР. Туди їхали і

всякі марґінали, і ті, хто вийшов із тюрми. Одне слово, там збирався дуже різношерсний народ. Це ж передовсім „донецьким" підходить своєрідний гімн безрідних космополітів: „Мой адрес–не дом и не улица, мой адрес–Советский Союз..." Радянська ідеологія виховувала в Україні „совка". Й особливих успіхів вона досягла саме в Донецьку. Там, завдяки демографічній особливості, було виховано, сказати б, совка в квадраті. І ось оцей аґресивний совок почав намагатися переробити всю Україну. Це ж не випадково, що саме в Донецьку закривають українські школи. Це ж не випадково, що саме від донецьких, як і від комуністів імені Петра Симоненка, йдуть законопроєкти про російську мову як другу державну. Це ж не випадково, що саме від донецьких (та їхніх спільників на взір Табачника чи Семиноженка) лунають нові й нові пропозиції репресувати ті чи ті постаті з української національної історії чи й саму нашу історію взагалі. Це ж саме донецькі „сотоваріщі" взялися разом із московським патріярхом Кіріллом розбудовувати в Україні „Русскій мір". Це ж саме в основній масі донецькі в альянсі з рудиментом Компартії тягнуть Україну в закроєні Путіним імперські структури, що стає загрозою втрати нашого суверенітету й ліквідації державности.

А ще тут при цій нагоді треба сказати слова не до чести українського культурно-мистецького істеблішменту, чимало представників якого охоче пішли в попихачі до донецьких і мовби в рот води понабирали у відповідь на безчинства донецьких саме в сфері національної культури. Ясна річ, ніхто не закликає їх іти бити вікна в Президентську адміністрацію чи в штаб-квартиру Партії реґіонів. Але цілком органічним і доречним був би голос цих представників на оборону українського в Україні. Для цього є сотні сценаріїв і форм, окрім банальних відкритих листів та відозв. Однак підгодовані, обсипані орденами й званнями, наші „совісті нації" ніяково німотствують або ж муркне щось не дуже розбірливе хтось із них, притиснутий до стінки запитаннями репортерів. Тому всю сьогоднішню ганьбу перед світом, увесь бруд і жах донецької окупації народ має розділити зі своєю інтеліґенцією, котра пішла в обслуговуючий персонал „донецьких", перетворившися на її адвокатів або й звичайних попихачів.

Нині Україна знову постає в вельми карикатурному світлі в контексті чемпіонату Европи. Повсюди в світі й в самій Україні багато пишеться про те, що наші неякісні й недовговічні, як усе в нас зроблене, дороги (щойно постелені)–найдорожчі за собівартістю в Европі. До цього спричинилися високі „відкати", що завжди супроводжують корупцію. „Донецькі" піднесли суми „відкатів" на просто немислиму висоту. Пишеться в ЗМІ й про потворний синдром українського радянського жлобства–ціни на наші (здебільшого більш ніж скромні) готелі просто зашкалюють, бо вони зросли в десять-п'ятнадцять разів. І

годі нашим скоробагатькам, власникам готелів зрозуміти, що не приїдуть з Европи товстосуми, котрим байдуже, які гроші платити, а ті, які приїдуть, можуть поселитися в Польщі, і вискакуватимуть на матч-другий в Україну, повертаючися на ночівлю до Польщі. Не приїдуть до нас і керівники держав, міністри закордонних справ країн Евросоюзу, протестуючи в такий спосіб проти політичних репресій в Україні, про що вони вже повідомили світову громадськість. З цих же причин зірвався самміт у Криму, на який Банкова покладала такі надії, прагнучи показати самміто, що вона не перебуває в ізоляції, що то все тільки злі язики говорять про те, що політичний і культурний европейський істеблішмент постановили бойкотувати українське керівництво.

Наша дуболомна пропаґандивна машина повідомляє: самміт перенесено, відкладено, а й світ, і ми в Україні добре знаємо, що вона каже неправду–самміт провалено.

Наростає психоза, яка завжди передує виборам. А це в Україні–національний вид спорту. Там змагаються, хто кого обдурить, хто кого краще оббреше, хто краще одурить сто разів уже одурений народ. Цікава подробиця–небувало низький рейтинґ Партії реґіонів, за якою стоїть Президент Янукович, у якого й самого рейтинґ надзвичайно низький. Характерно, що найбільші розчарування Президентом і всією його „командою"–на Півдні й Сході України. Саме там, де вони досі брали найбільшу кількість голосів. Їхній електорат одвертається від них. Звичайно, це не значить, що всі розчаровані в Януковичу й у „реґіоналах" негайно побіжать до „Батьківщини" чи „Свободи". Але це значить, що нині „реґіонали" матимуть великі проблеми, що вони, як мовиться, на смерть стоятимуть у мажоритарних округах, підкуповуючи виборців, підтасовуючи результати, бо „мажоритарка" може стати їхнім резервом. І якщо націонал-демократи спроможуться погодити кандидатури кандидатів в мажоритарних округах і вперше за всю історію не почнуть побивати там один одного, то це зможе дати їхню більшість у парляменті, що обіцяє добрі перспективи і для прийняття закону про декриміналізацію статей, за якими засуджено членів „помаранчевого" уряду і його прем'єра Юлію Тимошенко, і для протистояння „совкізації" України, що за роки донецької окупації пішла рекордними темпами. Але для цього треба всього-навсього зробити те, чого націонал-демократи ніколи не робили: прислухатися до голосу тверезого глузду, який водночас має почути й голос інстинкту самозбереження, що порадить їм наступити на горло своїм нездоровим амбіціям і діяти раціонально виважено. Тобто, це буде тест на політичну й моральну зрілість української націонал-демократії.

Вона має важливий шанс. Для себе. І для призупинення реставрації „совка".

Чи скористається вона цим шансом?

Анна ЯЩЕНКО

ПРИМИРЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

За 67 років, які минули від дня закінчення війни, українське суспільство досі не позбулося стереотипного поділу на два протидіючих табори тих, хто боровся проти нацистських загарбників,–воїнів Радянської армії і бійців УПА. Тож напередодні 9 травня представники Спілки офіцерів України, Української греко-католицької церкви, історики та самі колишні „упівці" та радянські солдати закликали в УНІАН політиків і суспільство знайти шлях до примирення між ветеранами УПА та Радянської армії.

Рецепта примирення проста–знати історію.

–Наша мета–зрушити акцент з перемоги до пам'яті, яка, власне, відкриває шлях до примирення людей. Крім того, ми маємо велике бажання, щоб у нашій державі зменшилася так звана суспільна напруга, відбулося очищення пам'яті, і молодь наша усвідомлювала спільні европейські вартості,–пояснив представник Департаменту зовнішніх відносин УКГЦ Ігор Шабан.

–Будь-яка війна завершується миром, і якщо в Севастополі українці поставили хрест примирення між воїнами Радянської армії і Вермахту, то настав час широкого і глибокого мирного діялогу між братами,–зазначив голова Спілки офіцерів України, полковник запасу В'ячеслав Білоус.–Примирення найбільше потрібно для наших дітей і онуків, заради миру та стабільности.

Ще в 1993 році Спілка офіцерів організувала зустріч воїнів УПА і Червоної армії на теплоході на Дніпрі. За словами Білоуса, ця перша зустріч не призвела до якихось глобальних порозумінь, але це був дуже важливий історичний крок. Були й інші спільні заходи. Тепер в УНІАН за одним столом знову зустрілися ветеран УПА Василь Кирилюк і ветеран Радянської армії Григорій Чепкий. Перед початком прес-конференції міцно потисли одне одному руку, сіли поруч.

–Основою добробуту будь-якої держави є її внутрішній спокій, тобто взаємопорозуміння, взаємоповага й взаємодопомога,–каже Григорій Чепкий.–Що є у нас–тільки розбрат. Яка група організовує цей розбрат–зараз уже не будемо вести мову... Я на фронті був три роки, воював усюди, крім Західної України. Що я чув про неї? Комуністичну пропаґанду, що там всі такі погані, вони убивають дітей. Треба сказати, що західні українці, на відміну від українців, які воювали з цього боку, були побожні люди, вони не могли вбивати дітей. Хоча дітей убивали ті самі комуністичні аґенти, які потім скидали це на воі-

нів УПА та інших формувань… Воїни УПА такі ж воїни, як і ми, і треба ставити питання про те, щоб визнати їх не просто воюючою стороною, а воюючою на боці України. Вони боролися за Україну, можливо, ще більше за Україну, ніж ми.

Ветеран УПА Василь Кирилюк уважно слухає товариша. Каже, всі цивілізовані держави знайшли спільну мову, і українці мусять помиритися.

–До приходу Радянської армії нам було сказано: не вступати в бої з регулярними частинами,–розповідає колишній „упівець"–У нас була можливість захопити фронтовиків. Нам треба було зброї, патронів, ми тільки тим і жили, що десь це дістанемо. Але ми їх обійшли і жодного разу не стрельнули, бо вони виконували священну ролю із захисту своєї Батьківщини. А ось з енкаведистами було інакше...

На конференції цитують спогади ветеранів УПА про зустрічі з червоноармійцями.

Тернопільщина. Невелика боївка зіштовхнулася з набагато більшим підрозділом Радянської армії. Повстанці заховалися в кущах, а червоноармійці проходили і показово стріляли в небо, щоб не стріляти по „упівцях".

Франківщина. Один з підрозділів УПА зіштовхнувся з сотнею. Перші розсипалися хто куди, але в одного з повстанців з кущів виглядав черевик. Червоноармієць підійшов, копнув його у той черевик зі словами: „Сховай ноги". Жодного вистрілу не пролунало…

І таких прикладів, коли примирення відбувалося на полі бою,–тисячі.

–Багато історичної літератури присвячено цій болючій темі. Про вивчення фактів широкий загал не знає, а його продовжують отруювати тими штампами, які були вироблені ще за комуністичної системи,–розповідає правознавець-міжнародник, доктор юридичних наук, професор Володимир Василенко.–Які це штампи? Червона армія–визволителька. УПА–союзник нацистської Німеччини, який боровся проти Червоної армії, і відповідно, проти свого народу й чинив усілякі злочини. А що в дійсності виходить? Бійці Червоної армії справді виконували свій конституційний обов'язок, а в широкому пляні–це була боротьба проти фашистського агресора. Позитивний наслідок цієї боротьби–територія України в результаті перемог Червоної армії все ж таки була звільнена від нацистського окупанта, який ставив собі за мету винищити українців взагалі. Але ми повинні чесно сказати, що деякі підрозділи Червоної армії, в основному каральні підрозділи НКВС, були використані проти національно-визвольного руху, проти УПА. Притому використовувалися із застосуванням найжорстокіших засобів.

За словами пана Василенка, ОУН напередодні й на початку Другої світової війни дійсно співпрацювала з Німеччиною. Але це була обмежена співпраця, у результаті якої було утворено хіба що два українських батальйони–„Ролянд" і „Нахтіґаль", які налічували 700 чоловік, причому вони не брали участи в бойових діях проти Радянської армії, а виконували охоронні функції. І ці батальйони німці розпустили одразу, як тільки було проголошено Акт відновлення незалежности України 30 червня 1941 року.

–Але ж була співпраця Німеччини з західними країнами та Радянським Союзом–візьміть ту саму Мюнхенську угоду 1938 року, інші угоди ще з ваймарських часів, коли СРСР фактично сприяв відродженню Вермахту, а потім сприяв фашистам, був їхнім союзником у Другій світовій війні...

Професор нагадує, що після проголошення Акту відновлення незалежности України 30 червня у Львові німці почали репресії проти ОУН. Уже не початку липня були арештовані Бандера, Стецько й цілий ряд провідників ОУН. Проти них велося слідство в Берліні. А потім їх відправили в німецькі концтабори.

–УПА насамперед вела боротьбу проти німецької окупації,– зазначає Володимир Василенко.–А коли Радянська армія вступила в межі Західної України, то бої були і проти неї, але лише епізодичні бої. Це підтверджують документи: бойовикам УПА було заборонено вступати в бої з радянськими солдатами. Боротьба відбувалися з каральними підрозділами. За партійними документами, у 1956 році відбувся останній бій Повстанської армії проти Радянської армії, окремі збройні сутички відбувалися аж до 1960 року. А останній „упівець" вийшов з підпілля уже після проголошення Незалежности України.

Професор Василенко наголошує, що з точки зору міжнародного права правовою підставою збройної боротьби УПА був принцип самовизначення націй, загальновизнаний у всьому світі, який означає, що кожна нація має право на створення своєї незалежної держави.

–Якщо якась метрополія намагається заперечувати право нації на самовизначення і створення незалежної держави, нація має право на збройний опір і на збройну боротьбу. І така нація, яка веде збройну боротьбу за своє визволення, з точки зору міжнародного права, є воюючою стороною, а учасники збройних формувань є комбатантами, а не бандитами...

–УПА часто звинувачують у колябораціонізмі. Поясніть мені колябораціонізм, коли Бандеру кидають у німецьку тюрму за те, що він відмовився відкликати Акт від 30 червня, і він сидить всю війну у концтаборі „Заксенгаузен". Який це коляборант?–дивується доктор історичних наук, професор Володимир Сергійчук.–Подивіться на документи

гестапо, хто в Німеччині бореться проти Гітлера. Там я чомусь не знайшов комуністичного антигітлерівського підпілля, але там чітко простежується розгалужене оунівське підпілля. Коляборантами їх не можна назвати, бо вони боролися проти Гітлера, за це їх заарештовували, за це їх кидали в тюрми, за це їх знищували–так само, як знищували підпільників ОУН по всій Україні. У нас досі існує стереотип, що підпілля ОУН у роки гітлерівської окупації–це тільки Західна Україна. Це неправда. Підніміть документи КДБ. У 1943 році начальник Донецького (тоді Сталінського) обласного управління НКВС доповідає, яке було підпілля на території Донбасу в роки війни. Він пише, що в Маріуполі націоналістичне підпілля складалося з 300 осіб. Краматорськ, Слов'янськ, Донецьк мали українське націоналістичне підпілля. Те саме Дніпропетровськ, Запоріжжя, Харків… Але про це ж ніхто не пише. Якби ми свого часу донесли всю цю інформацію до широких мас, не було б тоді протистоянь у суспільстві, які є досі.

Володимир Василенко переконаний, що помилка команди Ющенка в тому, що вона не провела широку роз'яснювальну роботу серед українців стосовно того, що відбувалося в їхньому минулому.

–Перш ніж нагороджувати Бандеру званням Героя України, треба було розказати людям, хто такий Бандера і що він зробив.

…Як разом не просто мирно, а в любові живуть ветерани Радянської армії і УПА, не з чуток знає член Спілки офіцерів України Борис Мельник.

–Тато воював у Червоній армії, був поранений і демобілізований, а мама воювала в УПА, була зв'язковою,–розповідає пан Мельник.– Коли їх оточили під час бою, мама вистрелила собі в голову, вважаючи, що краще померти, ніж потрапити у полон. На щастя, вижила, була засуджена до 25 років тюрми. Пробула 10 років у Воркуті, після хрущовської відлиги була амнестія і вона вийшла на волю, зустрілися з моїм татом. Вони покохали одне одного. Я виховувався в любові і злагоді. У нашій родині не було дискусії з приводу УПА. Усі розуміли, що вони боролися проти окупантів, за незалежність України.

Рецепта примирення проста–знати історію. Головне, аби в українців виникло бажання цією рецептою скористатися.

УНІАН

* * *

Офіцер XXI століття має бути не лише професіоналом своєї справи, а й, перш за все, патріотом та гармонійно розвиненою особистістю.

Павло ТКАЧУК, генерал-майор

Ярослав СВАТКО

ГЕРОЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Рафінований радянський матеріялізм створив свою систему героїзму. Її навіть некоректно називати девальвацією героїзму, оскільки це щось інше–це світоглядна система, в основі якої лежить право володарів життя посилати інших на смерть навіть всупереч їхній волі. Тут велика відмінність від героя, який посвячує власне життя певній меті зі своєї власної непримушеної волі, з власного розуміння свого обов'язку, без загороджувальних загонів за спиною та власної родини у вигляді закладників. Відповідно, інакший вплив таких героїв на суспільство. Матеріялізм радянської системи створив своєрідну тарифікацію героїзму: збив 20 літаків–герой, збив іще 20–вже двічі герой. Він створив поняття, яке відсутнє в ідеалістичній системі розуміння героїзму: герой соціялістичної праці. Рубаєш сто тонн вугілля за зміну–значить, герой. Виростив десять тисяч свиней–теж герой! Як такий вчинок співміряється з героїзмом царя Леоніда? А ніяк. Нема ціни крови, відданої з власної, непримушеної волі. Якщо Союз розвалився, то ще й тому, що не знайшлося героїв, готових платити за його збереження ціну власної крови. Чужої–скільки завгодно, але справа в тому, що в справжньому історичному випробуванні йдеться насамперед про свою, а не чужу кров.

Сьогоднішнє владне поняття героїзму, включно зі званням Героя України–пряме продовження радянської матеріялістичної системи. Намагання внести Бандеру в список Героїв України за часів президентства Ющенка–це спроба освятити совок цінностями, які чужі для совка. Сьогоднішні володарі життя в Україні ніколи не стануть у лаву спартанців під Термопілами–бо зміст їхнього життя пропадає з моментом їхньої смерти. А в Леоніда зміст життя тільки почався після загибелі. А якщо сумніваєтесь у цих оцінках–подивіться на ставлення сьогоднішніх володарів життя до ветеранів-афганців, які в боях проявляли і мужність, і героїзм. Це воно і є–ставлення до жертви, яку посилали на вівтар, і яка повинна знати своє місце. Навіщо нам Бандера в ряді орденоносних свинопасів і призначених на ритуальний забій жертв? Він же сам обирав, як розпорядитися своїм життям, за що життя віддавати, а за що–не варто! Совок „маст дай"–мусить вмерти, і він повинен вмерти у розумінні людиною своїх стосунків зі суспільством. Розуміння героїзму є лише частиною десовкізації суспільства, але це дуже наочна і зрозуміла частина.

(„Майдан")

Ігор ГОРКІВ

НАША РАБСЬКА НАТУРА

Спостереження автора безпосередньо відносяться до українців у Польщі, але чи тільки?...

Якось так склалося в історії українського народу, що дуже часто замість ділити і володарювати, ми самі ставали жертвами роз-ділів і чужого панування. І це тривало століттями. Усі, хто перебував на нашій території, наводили свої порядки. Не тільки адміністративні. Відповідний лад намагалися завести і в наших головах, щоб ми думали, жили, пам'ятали так, як комусь це вигідно.

Багатолітня робота над нашими мізками мусила принести плоди. Коли глянути на сучасну Україну, то доказів довго шукати не треба. Сталося так, що від лицарів, козаків, нас з немалим успіхом переробляли на рабів. Раб–це людина, яка потрапила в економічну, політичну залежність, яка втратила свободу дій. Проте існує гірший прояв рабства–рабство душі, яке добровільне. Тобто, коли людина свідомо поневолює і принижує себе, паплюжить і дозволяє паплюжити рідне, дозволяє керувати собою на шкоду власного народу. Звичайно, серед українців–„і мертвих, і живих"–не бракує тих, які з рабством боролися і за це від рабів страждали. Перед ними–шапки з голів!

Чиї ми нащадки? Кожен народ має свою історичну пам'ять. У ній–події, які домінують, які часом, а то і взагалі, не згадуються. Можуть бути сумні чи радісні. Пам'ять про них–це один з факторів, який визначає те, яким є народ. Якщо народ рабський, то буде згадувати тільки сумні події. Мій друг написав, що одна з найбільших наших прблем,–те, що більшість українців–це нащадки жертв Голодомору, а не героїв Крут (українські Термопіли 1918 р.). Ми, українці, здебільшого згадуємо сумні події. Так-так, у наших жилах пливе козацька кров. Тільки проблема в тому, що козак, який сидить у нас,–це не той воїн, відвагою якого захоплювалися французи чи еспанці, який підкорив собі Чорне море, який бився до останнього. Наш „внутрішній козак"–це істота слізлива, яка склавши руки сидить на березі Дніпра і плаче, що всі нас мучили й на нас нападали. Час від часу заспіває пісеньку про клятих, навіть не ворогів, а воріженьків. І це не тільки в Україні.

Наш козак плаче на березі Сяну і постійно живе 1947-м. Я не кажу забувати про злочин акції „Вісла". Про нього забути не можна, про нього слід пригадувати і настільки, наскільки можна, зупиняти його,–бо він триває. Але не може бути так, що не йдемо вперед, бо нас завжди зупиняє 1947 р. Нас загнали у вагони і ми з них вийти не хочемо. І саме про це йшлося, щоб ми сиділи у своїй хаті скраю і весь час думали про те, що нам хребет переламали. Страшно, бо нерідко 1947-й зупиняє покоління, які його не пам'ятають...

Мазохізм. Коротко кажучи, це такий стан, коли людина радіє, як її б'ють. Маємо чимало таких мазохістських ситуацій. Наприклад, мазохізм виборів. Голосуємо за того, хто нас відверто не любить і бачить у нас ворога, а ми даруємо свої голоси, бо він такий релігійний, бо про віру говорить і часто виступає в певному радіо. Водночас не бачимо чи бачити не хочемо того, що його поведінка, спосіб діяння набагато менше християнський від того, який про свою релігійну приналежність не кричить і її не використовує в політичній боротьбі.

Повернення Народного дому [у Перемишлі] стало можливим, коли влада в руках саме тих, а не інших людей. Це важливий сиґнал. Так само, простіть, але присутність одного українця [в польській] правій партії, яка національних меншин не поважає (а думає, що оці 1–2% меншин–це загроза для Польщі) не змінить ставлення цієї сили до нас! Навпаки, ця партія буде мати виправдання і скаже: „Чого ви кричите, тож у наших рядах ваша людина, вона представляє ваші інтереси, і це доказ того, що ми відкриті і хочемо добра всіх наших громадян". Ми любимо, коли нас б'ють, бо тоді з дикою насолодою сідаємо над „Сян" і в його прекрасні споконвічні береги вливаємо свої гарячі українські сльози. Рабські сльози. Тоді маємо про що говорити.

Лялькu в театрі. Приходять вибори і партії розігрують нас так, як хочуть, обіцяючи місця у виборчих списках і безсумнівний успіх там, де просто нема можливости, щоб не тільки українець, але й поляк пройшов. А ми піддаємося й голосуємо навмання, а потім сваримося між собою, звинувачуючи в крадіжці голосів. А партії тихенько сміються–бо ніхто з наших не пройшов, але за те всі пересварилися і рейтинг є. А ми ж народ гоноровий, то й визнавати помилки свої не будемо. Перед своїм–ні, але перед чужими каятися вміємо прекрасно, падаємо на коліна, навіть коли не хочуть цього. Така собі рабська звичка. „Народ наш, мов дитя сліпеє зроду, (...) За ворогів іде в огонь і в воду." (Леся Українка).

Пан у своїй хаті. Раб не вміє або скоріш за все не хоче бути господарем у своїй хаті. Він звик до того, що кожен гість має право нав'язувати свої права. А ми їх приймаємо, виправдовуючи це гостинністю і відкритістю. Але чомусь такого гостинного японця не примусимо, щоб на привітання подав нам руку... „Не нам, обідраним невільникам, казати речення гордеє: „Мій дім–мій храм!" (Леся Українка). Захоплюємося чужим навіть тоді, коли воно найгірше, а про своє не знаємо: „Не шукайте того, що немає і на небі",–писав Т. Шевченко. Ми не ображаємося, коли нас сварять чужі. Не вміємо захистити себе, коли зневажають наші віру, традицію, культуру, мову. Навпаки, ми тоді ще більше згинаємо свої голови і дякуємо, що аж так сильно не сварять за наші „провини". А коли хтось зі своїх скаже правдиве, хоч гірке слово, то готові йти на ножі, бо свого можна гамселити... Як писала Леся

Українка: „Наш хист актор-кріпак в театрі у панів... поклонами спиняє панський гнів".

Мова рабів. „Раби–це нація, котра не має Слова. Тому й не зможе захистить себе." (Оксана Пахльовська). Де наше Рідне Слово? Його щораз менше і менше. Молодь, замість того, щоб говорити українською, нерідко воліє помовчати. „Нації помирають не від інфарктів, спочатку їм відбирає мову." (Ліна Костенко), „Вмре мова і ми щезнем як народ." (Едуард Драч). У нас батьки часто-густо спершу вчать дитину польської мови, шойно потім–української, щоб „рідну" також знала. Арґументують це тим, що дитина не договориться на вулиці. Абсурд і брехня! Я ще ніколи не чув, щоб хтось мав з тим проблеми. Просто не треба соромитися рідного і не боятися, що дитина заговорить на вулиці українською. Взагалі, пригадую, що ми маємо право спілкуватися голосно на вулиці будь-якою мовою. Навіть українською. Розумію найстарших, які нерідко відчували на своєму тілі, що таке любов до рідного, але моє покоління!? Просто раби свого не шанують. В найкращому випадку починають тоді, коли рідне забирають їм. Тоді починають лити слізоньки, бо воріженьки нас обкрадають. Що ж–вже звикли. І ми, і воріженьки наші.

Вона помирає остання... Сумно, що в нас брак честі й духовне підданство виправдовуються якимись високими ідеями, усілякими „ізмами". Що вишиванка стала однозначна зі справжнім патріотизмом. Що під нею криється раб. Проте залишається надія, що рабство–це хвороба. Хоч важка і хронічна, то можна вилікуватися, викинути з себе раба і рабські звички. Треба праці і зусиль, щоб викорінити те, що вирощувалося роками. Але це можливо. Необхідно збудити в собі те, від чого раби втікають,–вільну волю.

Отже: Вставайте. Герої Крут!

„Наше слово" (Варшава)

* * *

Українці у Польщі закликають владу дати повну політичну і юридичну оцінку операції „Вісла". Про це йдеться в заяві Другого конґресу українців у Польщі, який відбувся в кінці квітня у Перемишлі. Також закликають президента України Віктора Януковича звільнити експрем'єра Юлію Тимошенко, щоб вона могла взяти участь у парламентських виборах у жовтні цього року.

Перший Конґрес українців у Польщі відбувся у 1997 році і був присвячений 50-й річниці операції „Вісла", в результаті якої було примусово виселено близько 150 тисяч українців. За даними проведеного у 2001 році перепису населення, у Польщі проживають майже 50 тисяч українців. Вони, за офіційними даними, є четвертою найбільшою національною меншиною у країні. Насправді у 38-мільйонній Польщі живе близько 250 тисяч етнічних українців.

ПРЕЗИДЕНТ КОНҐРЕСУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ ПАВЛО ҐРОД–ОДИН ІЗ НАЙВПЛИВОВІШИХ ОСІБ КАНАДИ

28 березня 2012, Оттава—*Embassy Magazine*, канадський тижневик з питань зовнішньої політики, назвав національного президента Конґресу Українців Канади Павла Ґрода як одного з „80 найвпливовіших осіб Канади з питань зовнішньої політики". До списку ввійшли політики, державні службовці, зарубіжні дипломати, представники бізнесу, академіки, представники громадських організацій та діяспорних груп.

Про Павла Ґрода сказано:

„Адвокат та керівник енерґетичної компанії Павло Ґрод з 2007 р. очолює Конґрес Українців Канади, який представляє багатьох в 1,2 мільйонній українсько-канадській громаді, що зосереджена у преріях. Минулої осені прем'єр-міністер Канади побував на святковому обіді, зорганізованому Конґресом у його честь і члени його партії охоче відвідують заходи Конґресу, щоб виявити підтримку великій та добре влаштованій українсько-канадській громаді."

„Завжди приємно отримати визнання за велику працю, яку ми вкладаємо на користь українсько-канадської громади, –сказав п. Ґрод. –Це підтверджує ту поважну роботу, яку ми виконали з важливих для українсько-канадської громади питань. Це знову підтверджує той факт, що наполеглива робота наших відділів, комітетів та членських організацій, включно з роботою екзекутивного директора Тараса Залуського та національного бюро, має вплив на найвищих представників канадського уряду. Цей вплив був би неможливий без праці тисячів добровольців та щедроти наших жертводавців, котрим ми безмежно вдячні".

ВІЗИТА В УКРАЇНУ

19 квітня 2012 р. представники українсько-канадської громади завершили успішну візиту в Україні як члени супроводжуючої делеґації міністра з міжнародного співробітництва Канади–достойної Беверлі Ода. Делеґація провела зустрічі із прем'єром М. Азаровим, міністром економіки–П. Порошенком та міністром сільського господарства–М. Присяжнюком, з урядовими чиновниками, представниками суспільства, адміністративними працівниками СІДА, місцевими проєктними партнерами та представниками опозиції у Києві, Харкові та у Львові. Делеґація також відвідала Національний музей Голодомору в Києві.

У делеґації взяли участь: виконавчий директор Конґресу Українців Канади–Тарас Залуцький, Борис Потапенко–виконавчий директор Ліги Українців Канади, президент Українського Національного Об'єднання Канади–Тарас Підзамецький.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ЯКЩО НЕ СПИНИМО ТАБАЧНИКА СЬОГОДНІ, ЗАВТРА БУДЕМО РАБАМИ

С. Караванський

З приходом до влади в Україні коаліції на чолі з Партією реґіонів та її вождем Януковичем, пост міністра освіти України дістався Дмитрові Табачнику–відвертому українофобові й ворогові незалежности України. За сталінсько-брежнівських часів, як видно з сучасних поглядів Табачника, він–патріот антинароднього геноцидоносного режиму СССР.

За зоологічну відданність Табачника колоніяльному минулому сучасні кремлівські боси домоглися від президента Януковича призначення Табачника на пост міністра освіти України. Яка підступна ідея криється за цим призначенням?

Відчуваючи, що Україна може назавжди вийти з-під старшобратньої опіки Москви, Кремль добачив у особі Табачника людину, яка може повернути хід історії у бажаному для московських узурпаторів напрямі. І Табачник з радістю взяв на себе цю антинародню місію.

З перших днів на посту міністра освіти України Табачник почав переробляти підручники історії. Першим ділом, Табачник став заперечувати штучну природу сталінського Голодомору, чого він не заперечував протягом попередніх президентів, стараючись, як і решта реґіоналів, зображати з себе патріота України, тримаючи за пазухою камінь антиукраїнських, антинезалежницьких плянів.

Табачник викинув з історії України факти боротьби українського народу за свою незалежність, факти про героїв-козаків, факти про революційні дії українців на Східніх та Західніх землях у революційні часи 1917-1922 рр. Він викинув з підручників факти про Холодноярську республіку, про крутянських героїв, про героїчні дії повстанців УПА, про боротьбу за незалежність України С. Бандери та Р. Шухевича і про Помаранчову революцію.

Бачивши слабку реакцію української еліти на свою зрадницьку діяльність, Табачник довершив свій плян–виключив предмет „Історія України" з навчальних програм загальноосвітніх шкіл. Нема історії України, значить нема і України. Це те, чого до нестями жадає Путін: він практикує у своїх виступах милу його серцю назву Малоросія. Малоросія–це вигадка Петра Несамовитого, і Путін хоче цю назву відродити. Але для цього йому треба помочі Табачника. Табачник це зробить. Не буде України–буде Малоросія. Табачник кладе фундамент для

наступного кроку: проголошення України Малоросією.

Нащо Путіну ця реформа? Бо він хоче бачити українців у тих самих постолах, у яких він узув росіян. За патріотичними великодержавними ідеями про „русскій мір", якими він оплутав росіян, лежить нехитра вигадка–закріпити досмертно своє панування в Росії. У Путіна нема вибору: якщо він допустить демократичні вибори, його не оберуть, а раз так, то його жде доля Муарама Кадаффі. І він затуманює росіян шовіністичним дурманом, щоб не розділити долю Кадаффі. І жде, коли до рабів росіян буде приєднано й рабів українців. На це він має надійного партнера–Табачника.

Якщо ми не зможемо усунути Табачника сьогодні, завтра будемо рабами у милій серцю Путіна Малоросії. І будуть рабами не тільки українці україномовні, будуть рабами й українці російськомовні, будуть рабами і росіяни в Україні, як і росіяни в Росії. Рабами злочинців і табачників.

ТЯГНИБОК–ЗА ВІДСТАВКУ ТАБАЧНИКА

„За таку програму Табачника потрібно було б розстріляти. Це вже таке знущання над українською нацією, така демонстрація зневаги, приниження українців у своїй країні, я думаю, що терпіти далі просто не можна"–сказав Тягнибок. Він повідомив, що „Свобода" буде боротися за відставку Табачника. „Я думаю, що нація повинна б почати вже зараз реаґувати на таку зухвалу поведінку. Переконаний, що в цьому випадку нарешті спрацює закон фізики: чим більше дія, тим більше протидія"–зазначив він. Тягнибок зазначив, що український народ ще не готовий до радикальних протестів. Одночасно він висловив сподівання, що затвердження такої антиукраїнської освітньої програми стане каталізатором для масових протестних акцій. „Мені б цього дуже хотілося, але я розумію, що до цього часу в Україні ще не визріла революційна ситуація. Люди незадоволені, але поки не готові виходити на вулицю і захищати свої права, зокрема в галузі мови, освіти, культури, не кажучи вже про економічні та соціяльні. Але це буде дуже серйозний поштовх, а, може, і привід для майбутніх масових акцій протесту"–підкреслив він. Політик зазначив, що соціяльна напруга в суспільстві зростає, а в результаті таких дій соціяльна напруга набуває національного відтінку, тобто пляномірно йде до революції за соціяльну і національну справедливість. Як повідомлялося, згідно з проєктом нових навчальних плянів для 5-9 клясів, зменшується кількість уроків української мови та літератури, а предмет історія України взагалі зникне.

korrespondent.net 19.2.12

Василь КНАЙПА
Київ

ЯНУКОВИЧ і „РОДИНА": ХТО і ЧОМУ ПРАВИТЬ УКРАЇНОЮ

В тих українських ЗМІ, котрі все ще не піддаються тискові режиму, все гучніше лунає слово „Сім'я". Достоту як у російських газетах епохи Бориса Єльцина.

Щоб зрозуміти. хто і як править сьогодні найбільшою країною Европи, варто поринути в недалеке минуле. Наприклад, на 10-15 років назад, коли в Україні, за другого терміну президенства Леоніда Кучми, поставав так званий „олігархічний капіталізм". Після того, як Кучма зумів здолати свого найнебезпечнішого суперника Павла Лазаренка, президентська влада багатьом видавалась чи не абсолютною. Проте це було не так.

„Чиї будете?"

Паростки проблем проросли з зерен, засіяних самим же Кучмою. Кучма щиро хотів створити ринкову економіку–як він її собі уявляв. Саме за нього розпочалась масштабна приватизація української промисловости. Замість „червоних директорів" до керма приходили частково вчорашні комсомольці, а частково–вчорашні бандити. Природно, отримавши економічну владу, вони забажали влади політичної. Схоже, Кучма цього не чекав.

І найбільших успіхів у цій сфері досягли на Донбасі–в реґіоні, котрий ще за СРСР вирізнявся своєю, як кажуть, „специфічною" ментальністю. Після розпаду СРСР саме тут буквально валялись під ногами багатства: шахти з вугіллям, металургійні заводи, коксохемічні виробництва тощо. Все це давно застаріло, бо було побудовано здебільшого ще руками сталінських рабів. Але за умов мінімальної оплати праці робітників, ці підприємства могли бути вигідними й під час світового економічного буму на межі 1990-х та 2000-х років.

Усе було просто: дешевий метал відправлявся за кордон, де за нього платили порівняно дорого. Прибуток же вивозився, знов таки, в закордони. До того ж, на „донецький" бізнес фактично працювала вся країна. адже саме державний бюджет. через численні пільги. оплачував дотації на видобуток вугілля. електроенерґію, видобуток руди.

Нові господарі життя швидко скупили всі місцеві ЗМІ, а водночас перекрили доступ до реґіону для загальнонаціональних мас-медія. Цьому сприяла культивована на Донбасі „окремішність"–ненависть до Києва. котрий нібито забирає зароблене шахтарями та металургами на користь усіляких там „галичан". Навіть Новий Рік більшість

донеччан аж до початку 2000-х зустрічала не під привітання президента України, а під бій кремлівських курантів на російському ж ТБ.

Результати такої політики далися взнаки скоро. На парляментських виборах 2002-го переконливу перемогу в реґіоні здобули представники пропрезидентського блоку „За єдину Україну". Журналісти із вуст у вуста розповідали про побиття опозиційних кандидатів невідомими в масках, викрадення бюлетенів і навіть членів комісій. Так „донецькі" довели, що можуть не лише брати владу, але і її утримувати.

Друзі Сім'ї

Сьогодні вже відомо, що голова Донецької обласної адміністрації Янукович був запропонований Кучмі в ролі „спадкоємця" у 2003 році. Сам Кучма вибір на Януковичі не спиняв. За нього це зробив найбагатший бізнесмен України Ринат Ахметов, чиї статки виросли на фундаменті кримінальної імперії донецького мафіозі Ахатя Брагіна (вбитого ще півтора десятиліття тому). І відмовитись від цієї пропозиції Кучма просто не міг–адже Ахметов вів перемовини і з Ющенком...

Саме під його, Ахметова, непрямим контролем перебували 22% ВВП України та майже 20% її виборців, навчених в усьому вірити ахметівським ЗМІ–бо інші ЗМІ в їхній реґіон ніхто не допускав. За умов, коли Центральна Україна, маючи добрі 60% виборців, не була цілковито вотчиною Ющенка (в першу чергу, завдяки „чорній пропаґанді" державного телебачення), монолітний Донбас вирішував усе.

Проте помилилися ті, хто думав, що Янукович стане слухняним виконавцем волі тих, кому завдячує приходом до влади. Або хоча б „арбітром" між олігархами, як називали в пресі Кучму.

Ще в 2007 році, коли Янукович став прем'єр-міністром за президенства Ющенка, головними спонзорами Партії реґіонів називали уже згаданого Ахметова та формального співвласника скандальної компанії „РосУкрЕнерго" Дмитра Фірташа. Водночас, леґендою для журналістів став народний депутат Антон Пригодський. Саме на його ім'я було придбано тисячі гектарів заповідних земель по всій Україні–і зокрема в Криму. Також саме із ним пов'язували масштабні новобудови в Києві. І в усіх цих місцях було помічено особисто Януковича–як чи не єдиного користувача ексклюзивних курортних умов.

Сам Пригодський дав одне-два інтерв'ю. Проте публічною людиною так і не став. А вже після перемоги на виборах Віктора Януковича журналісти гучно заговорили про іншу особу ще одного „рядового" депутата від ПР Юрія Іванющенко. Його називали і новим Ахметовим, і „царем" зернового ринку держави. А дехто вживав до нього типово російське слово „смотрящій". І додавав: „Смотрящій за дєньгамі Сємьі."

Останні виявились праві. Ахметов, як власник реального бізнесу, продовжує пишатись найкрупнішим українським підприємцем. Фірташ,

за плечима котрого все яскравіше палає вогник з емблемою „Газпрому", продовжує скуповувати хемпром та отримувати з Росії газ за окремим тарифом–як твердять джерела, ну дуже відмінним від–загальнодержавного. А от ні про Пригодського, ні про Іванющенко вже ніхто й не пише.

І тільки іноді економічні глядачі згадують, що такі люди, як Пригодський та Іванющенко, мовляв, мали одну-єдину місію: навчити старшого президентського сина всього, що тому буде потрібно для реального контролю економіки.

„Царська" сторожа

Першим великим придбанням „Сім'ї" як такої–тобто без допомоги „старших товаришів"–за деякою інформацією, стала купівля українського монополіста телефонного зв'язку, компанії „Укртелеком". Формально компанію за 10 575 млрд грн придбала українська компанія, котра, однак, негайно перевела „Укртелеком" на рахунки терміново створеної „дочки" на острові Кіпр... Картина зрозуміла кожному, хто хоч раз цікавився умінням пострадянських можновладців „ховати кінці у воду". І тільки анонімні джерела продовжують наполягати: на цій воді вилами писано ім'я „Олександер Вікторович".

Фактом, однак, є нещодавні перестановки у владі, проведені президентом Януковичем. Зміни відбулись у двох сферах: власне урядовій та силовій. І переслідують дві мети: зміцнення неформальної влади президентської „Сім'ї" над олігархами та збереження цілком леґальної президентської влади після жовтневих парляментських виборів.

Контроль над великим бізнесом досягається політичними інструментами. Мільярдери, котрі всі роки перебування Януковича в опозиції підтримували його та Партію реґіонів як „своїх", тепер повинні викладатись для президента та партії влади у примусовому порядку. Влада ж розплачується за це державним ресурсом, котрий нею сприймається як свій. Так, Ренат Ахметов за останні два роки зміг, у режимі максимального сприяння з боку Фонду держмайна, приватизувати (на додачу до вже наявних у нього) кілька реґіональних компаній з розподілу електроенерґії за дуже зручною ціною.

Що ж стосується силової вертикалі, то тут факти ще промовистіші. Ще торік, наприклад, головою Нацбанку з подачі Януковича став Сергій Арбузов–виходець із Донецька і, як показали розслідування „Української правди", приятель, а то і бізнес-партнер Олександра Януковича. Ви скажете, що центробанк не є силовим органом? Не кваптеся. Адже незабаром головою МВС став раніше призначений Януковичем на голову Податкової давній колеґа Арбузова Віталій Захарченко. А головою Податкової–учасник тієї ж компанії „юних ґеніїв", виходець із Донбасу Олександер Клименко.

Фінансова складова плавно перетікає в чисто силову. Скажімо, головним митником України все ще залишається Ігор Калетник, колись

висунутий на цю посаду Компартією, але залишений на місці Януковичем навіть після скасування Конституції, що дозволяла партійне заміщення владних посад. Своєю чергою, головна спец-служба–Служба безпеки України–з лютого працює під орудою екс-офіцера КДБ та учасника війни в Афганістані Ігоря Калініна. За даними журналу „Український тиждень", пан Калінін, котрий з квітня 2010 року очолював Управління державної охорони України (тобто охороняв, у тому числі, особу президента), міг познайомитись із Януковичем ще в 2007 році, коли керував центром спецпідготовки водіїв для поважних осіб. І є варті довіри дані, що цьому знайомству сприяв син нинішнього президента Олександер. Отже, Сім'я вже не бере „своє". Вона вже все взяла–і тепер шукає „сторожів", котрі охоронятимуть взяте.

P.S. Поки готувався цей текст, в українській владі сталася низка нових перестановок. Так, секретар Ради нацбезпеки Раїса Богатирьова стала віце-прем'єр-міністром та міністром охорони здоров'я. А її місце обійняв звільнений з посади першого віце-прем'єра голова виборчого штабу Партії реґіонів на наступних парляментських виборах (жовтень 2012-го) Андрій Клюєв. Українські ЗМІ зарясніли роздумами про те, що означає підвищення Богатирьової та пониження Клюєва. І чи стане згаданий у цьому тексті Сергій Арбузов першим віце-прем'єром із правом заміни підпису чинного глави уряду Азарова–а чи на цю посаду підвищать нинішнього міністра фінансів Валерія Хорошковського.

Але все це не має особливого значення. Авжеж, Арбузова лобіює сам Олександер Вікторович, а Хорошковського–тільки Фірташ. Але ж у даному випадку на боці Фірташа буде і голова президентської адміністрації Сергій Льовочкін, а головне, Кремль... Але ще головніше–що Віктор Янукович за останні два місяці показав себе воїстину великим майстром інтриґи. І кого б він куди не призначив, очевидно одне: призначення будуть старанно продумані так, щоб вони в жодному разі не завдали шкоди монопольному становищу самого Януковича на вершині владної вертикалі. Чи будуть ці призначення продумані і в інтересах України–це вже інше питання.

(„Український журнал")

БАГАТІЇ В УКРАЇНІ

Згідно з журналом *Фокус*, найбагатшим знову є нардеп і реґіонал Ринат Ахметов (18,7 млрд дол.), другим став партнер Ахметова росіянин Вадим Новінський (4,4 млрд дол.). На третьому й четвертому місцях–Ігор Коломойський та Ґенадій Боголюбов (по 4,2 млрд дол.), п'ятий–Дмитро Фірташ (2.8 млрд дол.). Зять президента Леоніда Кучми Віктор Пінчук опинився на 8-му місці (1,8 млрд дол.). Новачок Олександер Янукович, син президента, 103-ій на списку має 96,4 млн. У рейтинґу є 6 чиновників вищої ранґи, 36 народних депутатів, 19 депутатів місцевих рад.

Микола РЯБЧУК

БАТЬКИ і ДІТИ

Микола Рябчук

Якщо українська влада, крім грошових потоків, приватизаційних схем та безупинного поліпшення власного життя „вже сьогодні", здатна розуміти ще щось у довколишньому світі, вона мусила би серйозно занепокоїтися дедалі відчутнішою останнім часом тенденцією. В Україні почастішали стихійні протестні виступи населення, причому відбуваються вони зовсім не в західних областях, розкладених, як відомо, зловорожою американською, жидо-масонською та польсько-австро-угорською пропаґандою, а в традиційно лояльних, чи принаймні покірних, щодо реґіоналів областях півдня та сходу. Це кепський знак, котрий вказує на те, що наступна революція в Україні цілком може бути „арабською", а не помаранчево-оксамитною.

Причиною стихійних народних повстань завжди була зажерливість влади, її зухвала зневага до будь-яких правил, законів та принципів, поєднана з неможливістю вирішити проблеми мирними засобами. За два роки реґіонали на чолі з Януковичем зробили те, на що Леонід Кучма потратив ледь не ціле десятиліття: стали об'єктом масової ненависти, яку наразі стримує в контрольованих межах не так поліція, як дещо наївне сподівання багатьох громадян, особливо західних, позбутися „кровосісів" на найближчих виборах.

На півдні та сході громадяни, схоже, таких ілюзій не мають. А точніше, на відміну від західних, не вважають, що, замінивши одних „кровосісів" на інших, вони що-небудь істотно виграють. Цинічна пропаґанда провладних мас-медій про те, що „всі вони", себто політики, цілком „однакові", а отже й не варто сподіватися якихось змін, лягає на вдячний ґрунт. Проте, обмежуючи можливості змін політичних, влада обмежує тим самим і можливості каналізації масового невдоволення в цивілізовані рамки виборчих процедур. Погані демократичні уряди йдуть у відставку, погані авторитарні–у в'язницю, вигнання або на ешафот.

Кількасот жителів кримського селища Кіровське, які вийшли недавно на вулицю протестувати проти вбивства міліціянтами свого 18-літнього земляка, не були революціонерами. Їх просто обурила сваволя жирних котів, яким не досить уже щоденних поборів та безсоромної розкоші; вони прагнуть тепер ще й на кожному кроці ту свою „крутизну" і загальну зневагу до смердів демонструвати. Люди вийшли на вулицю не просто тому, що двоє п'яних міліцейських

начальничків на забороненій швидкості переїхали хлопця, а й тому, що їхній прокурорський дружбан вирішив справу зам'яти, аби „автогонщики" могли й далі чавити жителів Кіровського своїми автами.

Власне, з тієї ж причини вийшли на вулицю жителі Миколаєва: не просто тому, що троє відморозків по-звірячому знасилували дівчину, її катували й викинули на мороз догибати, а тому, що двох з них міліція звільнила й поширилась чутка, ніби вони–діти високих чинів та бізнесових крутеликів, а отже й ніякої відповідальности за скоєне не понесуть. Чутка згодом не підтвердилася, проте сама легкість, із якою подібні чутки виникають і поширюються, є показовою: люди не вірять у правосуддя, бо знають із власного і чужого досвіду, що для мажорів та їхніх родичів в Україні закони не писані.

Саме так було кілька років тому у Дніпропетровську, де Дмитро Рудь, 25-літній син місцевого прокурора, вбив трьох жінок на пішохідному переході і, отримавши великодушне звільнення з-під арешту на підписку про невиїзд, негайно ж розчинився у довколишньому просторі. Так було й у Києві, де 23-літній Сергій Калиновський, синок нафтогазових бізнесменів, урізався на шаленій швидкості у припарковане авто, вбив тамтешнього водія і власну супутницю, спритно ліг до лікарні і чкурнув звідти спеціяльно зафрахтованим чартерним літаком до Ізраїлю. Так було й в Одесі, де Олександр Шпирко, син полковника СБУ, протаранив скутером ґумовий човен, убив пасажирку й поранив іще кількох, після чого, звільнений на підписку про невиїзд, зник щасливо у невідомому напряку.

Ця тенденція, загалом помітна й за помаранчевих урядів (досить хоча б згадати, як побратими-бютівці відмазували від правосуддя „мисливця" Лозинського, або ж як нунсівець (Наша Україна–Народна самооборона) Олександер Омельченко не зазнав навіть адміністративних стягнень за вбивство жінки на вуличному переході, зробилася за останні два роки стандартною практикою. Левова частка пригод із „мажорами" стосується їхніх п'яних наїздів на перехожих чи інших автомобілістів, або ж гучних ресторанних і післяресторанних дебошів. Батьки „мажорів"–можновладці та грошоможці–теж не цураються подібних розваг, але роблять це без завзяття своєї юної парослі. Та й подорожують вони, як правило, з власними водіями та охоронцями, тож не мусять власноруч виконувати брудної роботи–чавити на вулицях необачних лохів чи бити камери й фізіономії журналістам.

На відміну від сина Романа, наприклад, депутат-реґіонал Володимир Ландик не мусить товкти в ресторані пику якійсь дівиці, котра не схотіла з ними погуляти. Та й із сержантом-даїшником, котрий зупинив його авто за перевищення швидкості, є кому розібратися. Досить сказати власному охоронцеві: „Пойди въеби его",–і справу полагоджено. Даїшник зі струсом мозку потрапляє, як і належиться, до лікарні, а

депутат Ландик делікатно пояснює надокучливим журналістам, що нічого страшного нс трапилося, сержант сам винен, бо причепився, страшно й сказати, до депутата. Ну, а „ті травми, які він отримав, напевно, завдав сам собі, ніхто його не бив!"

Хуцпа*, зауважимо принагідно, є фірмовою якістю реґіоналів, „хуцпіст" Ландик у наведеній цитаті лише повторив арґументи свого колеґи Михайла Чечетова, котрий після незабутнього грудневого-2010 погрому в парляменті з подібною хвацькістю пояснював журналістам: „Драки никакой не было… Может, они [госпіталізовані опозиціонери] сами головой бились, а теперь на нас сваливают". Зрештою, всі вони–лише бліда копія головного хуцпіста країни, котрий ось уже півроку розповідає всім зі сльозами на очах, як він глибоко співчуває сердешній Юлії Тимошенко, а проте не має жодної змоги вплинути на рішення українських судів, уславлених на цілий світ своєю незалежністю.

А тим часом проста аналіза усіх екцесів та інцидентів за участю українських мажорів та їхніх родичів показує дуже виразну і вкрай небезпечну тенденцію. Як правило, швидкість їхніх авт фіксується скпертами на рівні 60 км/год, хоча насправді, за свідченням очевидців, вони мчать на рівні 150 км/год і більше. Інші, не менш чесні й непідкупні експерти не знаходять ніколи слідів алкоголю у їхній крові, хоча, за свідченням очевидців, мажори часто ледве тримаються на ногах і насилу ворушать язиком. Усі вони отримують звільнення за підпискою про невиїзд, хоча більшість навіть не намагається допомогти потерпілим, ганебно втікаючи з місця аварії. Як правило, усі свідки, родичі потерпілих і самі потерпілі (якщо вижили) зазнають усебічного тиску з вимогою відмовитися від судового позову.

Щс одна характерна риса усіх цих пригод–майже всі вони чомусь відбуваються у південно-східних областях України, міцно схоплених реґіоналами, а також, із цілком очевидних причин, у Києві, де концентрація усіляких VIP-ів** та їхніх чад фатально зашкалює. Єдина відома мені пригода з мажорами, яка трапилась на заході України, стосується намагання трьох молодиків вирішити дорожню суперечку з іншими автомобілістами за допомогою травматичного та газового пістолстів. Прикметно, однак, що й тут головним героєм був син депутата-реґіонала Володимира Личука.

Уся ця золота молодь не гірш од своїх батьків знає, що в цій країні діє неписане, а проте непорушне ще з совєтських часів правило: „Не тот прав, кто прав, а тот прав, у кого больше прав". І вони, звісно,

* Хуцпа (англ. chutzpah) від їдиш хуцпе–властивість характеру, яка більш-менш точно визначається словами „зухвалість" або „нахабство"–як в неґативному, так і в позитивному сенсі.

** VIP – (англ. very important person)–дуже важлива персона.

знають, у кого тих прав „більше", а в кого–нема зовсім. Власне, вони з батьками, їхніми друзями та патронами і є приватними власниками так званих „прав", „законів" та країни загалом. Вони захопили її, як чужинська армія, і можуть тепер мародерствувати досхочу.

Роман Ландик, син того самого депутата Верховної Ради Володимира Ландика, чий охоронець майстерно провчив кулаками міліціянта, роз'їжджає на авті „бентлі-континентал" за 230 тисяч евро і є депутатом Луганської міської ради. І, напевно, готується замінити у Верховній Раді незабутнього Дмітрія Саламатіна.*** Торік, для тренінґу, він розім'яв трохи кулаки на дівчині у нічному клюбі, котра вчасно довідалася, з ким має справу, й не погодилася побавитися з майбутнім нардепом в іншому місці.

Кулачна розминка, може, й не мала б для юного Ландика побічних наслідків–як не мала подібна пригода жодних наслідків для його батька,–коли б не потрапила на відеокамеру, а відтак і до Інтернету. Влада, хоч ніби й „своя", мусила якось зареаґувати. Бійця таки віддали під суд і навіть засудили до трьох років ув'язнення. щоправда. умовно,–дарма що боєць провини своєї не визнав, а навпаки–постійно погрожував і своїй жертві, і журналістам поквитатися у належний час належним чином.

Поблажливість суддів до цих персонажів має просте пояснення. Усі вони належать до тої самої „номенклятурної" касти, що й їхні козирні клієнти і козирні патрони. Всі вони мають певні акції й певний дохід у товаристві з обмеженою відповідальністю та офшорними відгалуженнями під назвою „Государство Украйна", яке захопили по-рейдерськи і тепер дограбовують усе, чого ще не встигли розграбувати попередники. А тому, коли хтось себе тішить думкою, що наступне покоління суддів (депутатів, міністрів, прокурорів, міліцейських та інших начальників) буде кращим від нинішнього, я раджу уважніш приглянутися до так званих мажорів: ось саме таким воно й буде.

Либонь, найпромовистіша у колекції мажорських пригод–історія такого собі Сергія Демішкана, котрий п'ять років тому із двома друзяками викрав незгідливого бізнесмена. Кілька днів його катували, після чого прив'язали до спини батарею парового опалення і кинули з мосту в дніпровський канал.

Лише наймолодший учасник банди, такий собі Олександр Кудрін, був засуджений за зумисне вбивство–до семи років ув'язнення. Двоє інших головорізів отримали м'якші терміни, оскільки найнезалежніший український суд визнав їх непричетними до зумисного вбивства (очевидь, Кудрін сам перекинув через перила мосту батарею з прив'язаним до неї бізнесменом). У кожнім разі, як пояснив журналістам

*** Кол. нардеп, призначений міністром оборони, див. „ВК", ч. 1, 2012.

суддя Володимир Єременко: „Ніхто не мав наміру його вбивати. Вони лиш хотіли відвести його до нотаріуса. З їхнього боку це було ненавмисне вбивство".

Таким чином другий герой цієї історії Сергій Левченко отримав лише п'ять років–за скромну участь у викраденні людини та нерозсудливе приховування злочину, ну, а ватажок Сергій Демішкан уже наприкінці 2010 року опинився на волі. Всесвітньовідома непідкупність українських судів, безумовно, відіграла тут вирішальну ролю, хоча, певно, й моральна підтримка для сина з боку Володимира Демішкана–керівника Укравтодору і близького приятеля теперішнього президента–була у цій ситуації не зайвою.

Докладнішу біографію цього персонажа мав би описати Маріо П'юзо****. Ми ж тут обмежимося лише нагадуванням, що пан Демішкан-старший числиться серед співзасновників (разом із двома міністрами палива й енерґетики, теперішнім і колишнім,–Юрієм Бойком та Сергієм Тулубом) такого собі Товариства мисливців і рибалок „Кедр", почесним патроном якого є головний мисливець країни Віктор Янукович. Про творчий потенціял цих простих українських (перепрошую, укра́инских) мисливців можна судити хоча б із недавнього повідомлення про отримання їхнім „Кедром" дев'яти тисяч гектарів заповідних земель у Криму.

Віддаючи, однак, належне президентові України, зазначимо, що його сини не б'ють власноруч даїшників, не лупцюють по ресторанах дівчат і не прив'язують (принаймні поки що) радіяторів до спини політичним чи бізнесовим суперникам. Молодший, щоправда, нарвався торік у нетверезому стані на журналістів, котрі записали на камери його специфічну ходу і ще специфічнішу лексику. Та все ж він нікого не відгамселив і навіть не засудив, хоча й погрожував–після того, як відеозапис його проходу по вулиці потрапив до Інтернету.

Попри відчутну спокусу піти стопами дрібніших мажорів рівня Романа Ландика чи Сергія Демішкана, Віктор Янукович-молодший, схоже, готується до серйознішої бізнесово-державницької кар'єри у дусі старшого брата Олександра. Той, як стверджує „Українська правда", не лише депутатствує від душі, а й успішно здає в оренду власному батькові від імені тіньової фірмочки „Танталіт" резиденцію у Міжгір'ї–з мармуровими унітазами, вертольотами та іншою всячиною,–за гроші українських платників податків.

Так, можна сказати, завершується піраміда. Чи, навпаки, починається. І все, що ми бачимо у її основі, є лише блідим відбиттям того, що відбувається нагорі.

**** Маріо П'юзо, американський письменник; описував кримінальну діяльність мафії.

УКРАЇНЦІ ВИМИРАЮТЬ ШАЛЕНИМИ ТЕМПАМИ

Щорічно Україна втрачає понад 700 тисяч своїх громадян, третина з них–люди працездатного віку. ТСН.ua з'ясовував причини, чому кожен десятий українець не доживає до 35 років.

У 2011 році населення країни скоротилося на 162 тис. осіб, а всього за роки незалежности–стало менше на 6 мільйонів. На 1 січня 2012 року чисельність населення України становило 45,6 млн осіб.

Згідно з даними Держстату, в той час як рівень народжуваности становить 11 осіб на 1000, рівень смертности досягає 14,5 (для порівняння, показник смертности в Европейському Союзі (ЕС) становить 6,7 на тисячу населення).

„За показниками смертности дорослого населення Україна зараз знаходиться на рівні слаборозвинених країн третього світу, зокрема Ґвінеї і Конґо"–сказала ТСН.ua перший заступник глави Адміністрації президента Ірина Акімова.

Слабка сильна половина

Дійсно, за тривалістю життя нас випередили не лише країни ЕС, але і Сінґапур, Гонконґ, сектор Ґаза і майже всі колишні республіки СРСР. На основі статистичних даних ЦРБ США, Україні відведено лише 14-е місце. За даними комітету Верховної Ради українці живуть на 10 років менше, ніж жителі ЕС та багатьох країн СНД. Зокрема, Україна займає 150-е місце серед 223-х країн світу за показником середньої тривалости життя. Кожен десятий українець не доживає до 35 років, а кожен четвертий не доживає до 60 років.

„Смертність чоловіків працездатного віку перевищує аналогічний показник навіть в країнах, в яких валовий національний продукт в 4-6 разів нижчий, ніж в нашій країні"–говорить глава комітету Верховної Ради з питань охорони здоров'я Тетяна Бахтеєва.

Таку ситуацію з чоловічою смертністю експерти пояснюють декількома факторами. Перший і основний–чоловіки займаються більш небезпечними і стресовими видами робіт (шахтарі, міліціонери, пожежники, монтажники тощо). Другий і важливий фактор–чоловіки частіше за жінок вживають спиртні напої та палять. До речі, щороку 100 тис. українців вмирають від куріння, з них близько 10%–пасивні курці. Причому, це лише офіційні дані. У більшості випадків, причиною смерти вказується конкретне захворювання (інфаркт, інсульт, онкозахворювання). „За статистикою, 80% людей, які захворіли на рак легенів, курять. Однак, багато курців просто не доживають до власного раку легенів, оскільки вмирають раніше від хвороб, які спровокувало куріння. Наприклад, від серцево-судинних захворювань"–каже Олександр Заїка, лікар харківської невідкладної допомоги.

Крім набуття хронічних захворювань від зловживання алкоголем (що також в кінцевому підсумку скорочує життя) українці займають одне з лідируючих місць в СНД за отруєннями спиртними напоями. Так, наприклад, в Україні в 2009 році на кожні 100 000 осіб довелося 23,4 смертей чоловіків. Більше було тільки в Білорусії та Росії (44 і 25 відповідно). На думку медиків, скорочує тривалість життя і невміння чоловіків протистояти стресу.

„Українці виховані в пострадянських традиціях: чоловікам суспільство забороняє плакати і скаржитися. А адже саме це дозволяє виплеснути емоції, зняти стрес. Як правило, сильна половина переживає все всередині себе, а отже їхні організми швидше „зношуються",–говорить у коментарі ТСН.ua психолог Олена Довга.

Дитяче питання

Насторожує експертів і ситуація з дитячою смертністю. За даними МОЗ, в перинатальному періоді (період з 22-го тижня вагітности до 168 годин після народження) в Україні в минулому році померли 5111 дітей. а у віці до року вмирає кожен сотий народжений. Вражають і цифри з онкозахворювань серед немовлят: через новоутворення тільки в минулому році померли 27 малюків. Для порівняння: від хворіб органів травлення померли 24 дитини, від захворювань. обумовлених ВІЛ (вірус імунодефіциту)–16, від туберкульози–2.

Хвороби століття

Багато в чому причина такої ситуації–погана система охорони здоров'я. До речі, в Україні один з найвищих у світі показників смертности від серцево-судинних захворювань: 64% в структурі загальної смертности–це близько 500 000 осіб на рік.

„В нашій державі 14 млн людей перебувають на медичному обліку у зв'язку з серцево-судинними захворюваннями, близько мільйона–онкологічні хворі, ще мільйон–хворіють на цукровий діябет, ВІЛ інфікованих в країні більше, ніж в інших країнах СНД та Европи",–говорить Тетяна Бахтєєва.

Про неефективність системи охорони здоров'я свідчать і прості цифри: в Україні кількість ліжко-місць вдвічі більша, ніж у країнах Европи, але тривалість життя на 10 років менша.

„У нас тепер на одне лікарняне ліжко, тобто на одного хворого, виділяється 83 копійки на добу. Можна вимагати від хорошого медика, щоб за цю суму він запропонував хворому якісну медичну допомогу?",–розмірковує Ірина Акімова.

Поганий стан медгалузі підтверджують і звичайні українці. Так, дані опитування навесні 2011 року, говорять про те, що більшість опитаних (68%) в цілому не задоволені існуючим рівнем державного медичного обслуговування. Лише 40% респондентів, захворівши, звер-

таються в державні поліклініки, 30%–вважають за краще лікуватися самостійно, 2.5% звертаються до народних цілителів, а 5,3% пускають все на самоплив. Але є й інші фактори, наприклад, українці економлять на ліках, продуктах харчування, відпочинку та спорті; також повна відсутність пропаганди культу здорового способу життя.

„Рекляма тютюну та спиртних напоїв перевищує розумні дози. Більш того, пиво в Україні реклямують відомі футболісти, для багатьох хлопців вони–кумири, на яких вони хочуть бути схожими у всьому. А от соціяльної реклями, яка б розповідала про користь спорту (до слова, регулярні фізичні навантаження продовжують життя на 20 років), здорового способу життя, про те, як боротися зі стресом, в Україні майже не існує",–пояснює Олена Довга.

* Від чого помирають українці: 440352 осіб–хвороби системи кровообігу, 88889–новоутворення (в основному онкологія), 25241–хвороби органів травлення, 17774–хвороби органів дихання, 8952–самогубства, 6972–туберкульоз, 6121–хвороби нервової системи, 5791–ДТП (дорожньо-транспортні пригоди), 5561–хвороби, зумовлені ВІЛ, 3882–випадкові отруєння алкоголем, 2943–хвороби сечостатевої системи, 2597–утоплення, 2070–випадкові отруєння, 759–пожежі.

* (*За даними Держстату, за підсумками 2011 року Світлана Єрьоміна*)

ДОСЛІДЖЕННЯ, СТАТИСТИКА...

Згідно з останніми статистичними даними 25% жителів України (від 13 року життя) належить до категорії алкоголіків або алкогольних налоговців. Жінки й чоловіки тепер рівні за кількістю алкоголіків. Алкоголізм значно зріс серед молоді від 13 до 18. Українці витрачають більше грошей на душу населення на алкогольні напої, ніж люди в будь-якій країні Европи.

Україна є провідним експортером пшениці, соняшникової олії, металургійної продукції, рідкісних металів і військової техніки, що приносить мільярди долярів доходу. Однак, Україна імпортує майже всі види продуктів, на які є попит населення, у тому числі, продукти харчування і тропічні фрукти, що не вирощуються в Україні.

* * *

У Рік Дракона, починаючи з 23 січня 2012 року, китайські студенти у Львові маширували головними вулицями з двома великими драконами. В інтерв'ю китайці говорили дуже добре українською. На залізничному вокзалі в той день прибув поїзд з Маріюполя з пасажирами з Донецької, Запорізької областей та інших східних українських міст і селищ. Всі вони говорили російською мовою, хоча заявляли, що пишаються бути українськими громадянами.

НАРОДЖУВАНІСТЬ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

Найменше дітей народжують у східних областях України, а найбільше–у західних. Про це повідомили у Міністерстві охорони здоров'я. За рівнем народжуваности області поділяються на три групи.

Перша–це депресивна. Для них характерна наднизька народжуваність, яка й наполовину не забезпечує відновлення чисельности населення. Це–Донецька, Луганська, Сумська, Харківська, Дніпропетровська, Запорізька та Полтавська області.

Друга група–це західні реґіони. Для них характерні порівняно високі сумарні коефіцієнти народжуваности–1,2-1,6 дитини на одну жінку. У західних областях ще зберігаються традиції дводітности, найменші в Україні показники пошириености абортів, удвічі нижча (за загальноукраїнський рівень) частка позашлюбної народжуваности.

До третьої групи належать демографічно старі області центру та півночі, в яких показники народжуваности та відтворення населення–на рівні середньоукраїнських.

Зниження народжуваности, втрата традицій багатодітности–фундаментальна тенденція сучасности. В економічно розвинутих країнах характерне падіння народжуваности до низького рівня, але воно супроводжується значним підвищенням середньої тривалости життя, що стримує депопуляцію.

У МОЗ поінформували, що у 2011 році дітей народилося на 29,9 тис. більше, ніж у 2007-му. Загальний коефіцієнт народжуваности населення збільшився: від 10,2% у 2007 р. до 11,0% у 2011 р.

(„Українська правда")

Віталій СТЕЧИШИН

ДОРОГА ДО ХРАМУ

Фото автора

У день 20-ї річниці Збройних Сил України у місті Лева відбулось урочисте відкриття і освячення першого ґарнізонного храму Святих Верховних Апостолів Петра і Павла, знаного львів'янами як костел Єзуїтів. На цю подію віряни чекали немало-небагато 65 років! Якщо звернутись до біблійних історій, то Мойсей водив свій народ у пошуках землі обітованої і то менше–40 років. Весь цей час релігійна споруда, яка є однією з унікальних пам'яток середньовічного міста (була збудована протягом 1610-1630 років і є першою „ластівкою" бароккової архітектури у Львові),–після Другої світової війни використовувалася не за призначенням. Костел спочатку перетворили на склад. А в 1970-х роках його передали Львівській науковій бібліотеці імені В. Стефаника НАН України під книгосховище обмінного фонду. Особливо ж чекали на відродження храму військовики…

Ідея створення у Львові церкви для проведення військово-капелянської роботи зародилася ще на початку 90-х років як спільна ініціятива керівництва Міністерства оборони України, громади міста, командирів військових частин ґарнізону та, звісно, душпастирів. Її підтримали представники багатьох християнських конфесій і міська влада.

–Тоді вирішили не будувати нового храму, а передати для цього одну з релігійних споруд, що використовувалася не за призначенням. З огляду на визначну військову і просвітницьку історію, обрали колишній костел Єзуїтів. Невипадково саме його ще й тому, що ця монументальна споруда впродовж століття (з 1848 до 1946 року), зокрема, частково при Австро-Угорській імперії, мала статус ґарнізонного храму і була свого часу освячена саме з цією метою. Тож, кращого варіянту годі було і шукати,–розповів настоятель церкви і водночас голова Центру військового капелянства Української греко-католицької церкви (УГКЦ) отець Степан Сус.

Його велич вражає і сьогодні–це одна з найбільших релігійних споруд Львова. Довжина будівлі–41 м, ширина–22,5 м, а висота–26 м. Храм вміщує до п'яти тисяч осіб. А коли зайти до середини, то свідомість і душу пробирає особливий дух храму і ви наче дійсно потрапляєте в часи Хрестових походів і середньовічної давнини.

Першим практичним кроком до визначення статусу культової споруди після довгих перемовин стало розпорядження представника Президента України у Львівській області від 22 липня 1994 року. За цим документом костел Єзуїтів був вилучений з користування бібліотеки і переданий Чину Святого Василія Великого для душпастирської опіки над військовослужбовцями ґарнізону. На жаль, справа робилася лише на папері: попри листи, прохання, розпорядження й ухвали нічого не мінялося роками.

Згодом, у 1997 та 1998 роках, ідею намагалися реанімувати, але знову безрезультатно. Лише у 2006 році її „витягли" на світ Божий священики Центру військового капелянства, який очолює отець Степан Сус, і розпочали активно працювати над цією проблемою. Насамперед знову заручилися згодою і підтримкою місцевих органів влади. Не всі посадовці області та міста чітко усвідомлювали, що таке ґарнізонний храм. Доводилося звертатися до історії, пояснювати, що свого часу саме в цьому храмі складали присягу військовики на вірність своєму народові, саме тут відзначалися релігійні, державні та військово-професійні свята, проходило освячення бойових прапорів військових формувань, богослужіння тощо. А ще пояснювати, що таке військове капелянство і які завдання стоять перед священиками у війську.

Та, знову ж, найбільшою проблемою для передачі військовим цього храму стало питання: а де знайти приміщення, куди б можна було перевезти фондосховище Львівської бібліотеки імені В. Стефаника, і хто перевезе близько двох мільйонів трьохсот тисяч примірників книг, які всі ці роки зберігалися у костелі Єзуїтів? Зрештою, у ситуацію втрутилися посадовці з Міністерства оборони України, за підтримки яких таке приміщення знайшлося у будівлі колишньої військової частини на вулиці Авіаційній, 1.

А за перевезення книжок взявся особовий склад Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Під безпосереднім керівництвом начальника видового закладу генерал-лейтенанта Павла Ткачука у найкоротші терміни, протягом місяця, було перевезено 90 вантажівок з книгами. У день відкриття храму в його стінах залишалося лише близько 300 тисяч примірників книжок, які були складені на хорах. До речі, остання з книг переїхала до нового книгосховища вже 17 грудня 2011 року. Всього військові перевезли 103 вантажівки з книгами і 33–зі стелажами.

На урочистості відкриття храму прийшли перші особи области та міста, командувачі та представники силових відомств, командири військових частин і установ, військовослужбовці ґарнізону та громадськість. Храм, який вміщує близько 5 тисяч осіб, був заповнений. Військовослужбовці гарнізону стояли з бойовими знаменами і полотнищами видів Збройних Сил України. Чин освячення храму звершив Високопреосвященний Архиєпископ і Митрополит Львівський Ігор Возняк у співслужінні Єпарха Сокальсько-Жовківського, керівника Департаменту Патріяршої Курії у справах душпастирства силових структур України, а також військових капелянів Преосвященного владики Михаїла Колтуна.

–Сьогодні ми почали збирати кошти на реставрацію храму. Вартість робіт оцінено у 45-50 млн гривень. Наразі неважливо, який зовнішній вигляд мають стіни храму, важливо, що в ньому знову почали молитися!–наголосив настоятель ґарнізонного храму, голова центру військового капелянства УГКЦ отець Степан Сус. –Хотів би особливо підкреслити, що храм відкритий для військовиків різних конфесій. Питання екуменізму чи єдности церков найкраще можна показати власне на прикладі Збройних Сил та інших збройних формувань, де ми, представники різних церков, працюємо пліч-о-пліч. Армія нас об'єднує, і всі ці напрацювання з представниками інших конфесій ми повинні перенести до цього храму. Для всіх християн, які вірять в Господа Бога, які вважають себе православними християнами, чи католиками, стіни цього храму будуть рідними і близькими. Адже хоча ми і поділені конфесійно, але віра у нас одна і дух один.

Плянується, що у храмі окрім Богослужінь будуть проводити також заходи духовного та військово-патріотичного виховання, передусім молоді: навчання дітей військовиків основних канонів християнської віри, приготування їх до Таїнств Покаяння і Євхаристії, надання орієнтирів для ведення християнського способу життя тощо. При храмі діятиме бібліотека духовної літератури, релігієзнавчий гурток, організовуватимуться паломництво до визначних християнських святинь та літні культурно-освітні табори для дітей військовослужбовців.

Офіцера-вихователя і його підлеглих я мав нагоду зустріти у храмі напередодні Великого свята–Різдва Христового. Військовослужбовці строкової служби з різних областей України якраз мали репетицію вертепу. Разом з військовим капеляном вони чатували над образами біблійської вистави. Всі були щасливі і мали чудовий святковий настрій.

Ґарнізонний храм, де щодня відправляється Божественна Літургія, завжди відчинений для військових, львів'ян та гостей міста.

(„Військо України")

Олександер САЛІЖЕНКО
Новина

УКРАЇНА В ІРАКСЬКІЙ ВІЙНІ

В Іраку залишились тільки 157 американських військових спеціялістів, які працюватимуть радниками в іракській армії. А також підрозділ морських піхотинців, який охоронятиме посольство США. З 2003 року іракська війна забрала 4,5 тисячі життів американських вояків. Іракців, лише за офіційними даними, загинуло 100 тисяч. „Американські війська спричинили багато проблем і труднощів в Іраку. Вони залишають по собі чорний слід",–сказав один з жителів іракського міста Басра.

США ввели війська в Ірак 2003 року під приводом, що режим Саддама Гусейна начебто приховано володів зброєю масового знищення. Однак, зброї так і не знайшли.

Вихід американських військ з Іраку залишає Багдад сам-на-сам з необхідністю вирішувати ймовірні конфлікти у суспільстві, розділеному на сунітів, шиїтів та курдів.

Українські миротворці проявили себе як висококваліфіковані спеціялісти.

У грудні 2011 року останніх 9 українських військовиків завершили виконання завдань у складі Тренувальної місії НАТО в Іраку.

У складі військової коаліції під проводом США із серпня 2003-го по грудень 2005 року в Іраку перебував і український контингент. За чисельністю українські сили були третіми після американських та британських–на початок вересня 2003 року в Іраку перебувало 1690 українських військовиків.

Головна база українського контингенту, що складався з 19-го окремого батальйону радіохемічнобіологічного захисту та 5-ої окремої бриґади сухопутних військ, розташовувалася в місті Аль-Кут за 140 км від Баґдаду. Крім солдат, Україна доставила в Ірак свою військову техніку і допомагала США в перевезенні українськими літаками-гігантами Ан-225 Мрія і Ан-124 Руслан. В Іраку загинули 18 військовиків, понад 40 отримали поранення.

Найдорожча війна

Американський прихід до Іраку став чи не найдорожчою військовою кампанією в історії людства. За словами начальника фінансового управління Пентаґону Тіни Джонас, один місяць війни в Іраку кошту-

вав $8.6 млрд, що в багато разів перевищує військові бюджети таких країн, як Україна, що складав на 2011 рік 13,6 млрд грн. (1,5 млрд дол.)

Не секрет, що такі гроші керівництво США витрачало не заради повалення диктаторського режиму Саддама Гусейна, який міг займатися виготовленням зброї масового ураження, що було офіційною мотивацією початку кампанії. Тодішній міністер оборони США Робертс Гейтс заявив, що Пентаґон не мав точних даних про подібні розробки і привід для вторгнення був надуманим.

По суті, жодної мети американцями досягнуто не було. Причини були набагато більш прозаїчними–контроль над країною з багатими запасами нафти й знищення терористичних угруповань, пов'язаних з мережею Аль-Каїда. Навіть за американської присутности Ірак вважався одним з найбільш небезпечних місць на плянеті.

Після повалення режиму Саддама Гусейна Джордж Буш закликав світову спільноту взяти участь у „розбудові демократії" в Іраку. Тодішній Президент України Леонід Кучма, серед багатьох інших лідерів держав світу, запропонував направити до Іраку українські війська. Верховна Рада у той час була практично повністю підконтрольна Президентові. 5 червня 2003 року парлямент ратифікував указ Кучми про участь у миротворчій місії в Іраку. Проти голосували лише фракції комуністів і соціялістів. У відповідь Буш пообіцяв Україні підтримку на шляху інтеграції до европейських і евроатлантичних структур.

Після приходу на президентське крісло Віктора Ющенка стратегія щодо Іраку кардинально змінилася. Виведення українського контингенту було одним з головних пунктів його передвиборчої програми. Ющенко тоді заявив, що українська громадськість не розуміє, чому українські миротворці вимушені брати участь у бойових діях.

Континґент був виведений протягом десяти днів, з 20 по 30 грудня 2005 року. США запропонували Україні зберегти свою присутність в Іраку в інших формах–продовжити роботу як військові радники і спостерігачі, що і було здійснено у 2006 році.

Українські дивіденди

Своєю участю в іракській кампанії Україна, перш за все, прагнула підвищити свій рейтинґ на міжнародній арені і довести свою солідність як стратегічний партнер. „Мета–вихід Президента Леоніда Кучми з міжнародної політичної ізоляції, у яку він потрапив після серії гучних політичних скандалів, починаючи із справи Ґонґадзе й до скандалу з продажем Іраку систем радіолокацій „Кольчуга". І цього вдалося домогтися великою мірою завдяки відмінній роботі українських миротворців, яку відзначили як іракські чиновники і прості громадяни, так і командування коаліційних військ.

Українці, зокрема, забезпечили мирне проведення виборів до Національної Асамблеї Іраку у провінції Васід у 2005 році і доклали великих зусиль у підготовці іракських силових структур.

„Вони підготувала окрему механізовану бриґаду у складі стабілізаційних сил Іраку чисельністю 2700 чоловік. Українські спеціялісти підготували понад 1000 іракських фахівців територіяльної оборони і прикордонний загін. Україна, на відміну від інших учасників коаліції, вивела свій військовий контингент скоординовано з урядом Іраку й командуванням США, Великобританії та Польщі"– наголосив у коментарі *Новинарю* Анатолій Гриценко, який тоді очолював Міноборони.

Українці прагнули отримати і значні економічні дивіденди у післявоєнному відновленні Іраку. Найсерйознішим з них стало підписання у 2009 році найбільшої в історії України операції з продажу військової техніки на загальну суму 2,4 млрд дол. Контракти уклала державна компанія Укрспецекспорт. Експерти наголошують, що контракт з Іраком українській стороні вдалося отримати за підтримкою США, які залишили без уваги пропозиції російських виробників. Окрім танків і бронетехніки, Україна постачатиме до Іраку літаки, високоточні засоби ураження, а також надасть послуги з ремонту, обслуговування і модернізації військової техніки. Іракський контракт забезпечив роботою понад 80 українських підприємств (зокрема, Харківське конструкторське бюро машинобудування ім. Морозова, завод ім. Малишева), більшість яких простоюювали.

Невикористані можливості

Однак, за словами Гриценка, українська сторона не в повній мірі використала свої можливості у відновленні післявоєнного Іраку.

„Під час тодішніх переговорів Україні пропонували участь у багатьох проєктах з відновлення країни. Від участи українських компаній і спеціялістів у будівельних та ремонтних проєктах–відновлення нафтової промисловости, електромереж, транспортної інфраструктури–до постачання прального порошку, лампочок, будівельних матеріялів і шкільних зошитів".

Причин цього можна назвати кілька, починаючи від політичної нестабільности в Україні і закінчуючи неконкурентноспроможністю українських компаній на світовому ринку.

Виявилися провальними пляни щодо участи України в енергетичних проєктах на території Іраку

„Україна мала намір брати участь у відновленні Іраку, в тому числі енергетичної галузі, були відповідні обіцянки з американської сторони. На жаль, цього не трапилося. Тому що ми не могли витримати конкуренцію з боку провідних нафтових компаній. І навіть в останньому проєкті в цій сфері–будівництві чотирьох нафтопереробних заводів, тендери на будівництво яких були оголошені в кінці червня 2010 року–в України шанси були нульові.

Проте якщо зважити на великий військовий контракт і економічне співробітництво в інших сферах, що з кожним роком потроху зростає, на досягнення українських миротворців, які вкотре підтвердили свій високий професіоналізм, і на те, що Україна продемонструвала світові, що може бути самостійним гравцем на світовій арені, приймаючи рішення, що можуть не подобатися тій самій Росії, участь України в іракській кампанії таки принесла низку позитивів для країни."

Однак подальші кроки українського керівництва були непослідовними і нелогічними, що позначилось на рейтингу України в очах світової спільноти.

„Участь України в іракській війні мала довести США, що Україна варта уваги стратегічного партнера. Американські політики це зрозуміли та позитивно оцінили її участь у цій непопулярній війні.–зазначив у коментарі для *Новинаря* професор політології Радгерського університету (США), директор програми вивчення Східної та Центральної Европи Олександр Мотиль.–Звичайно, щоб стати справжнім стратегічним партнером, Україна мала б послідовно рухатись в напрямку членства в НАТО та ЕС. А такого вона не робила дуже переконливо, а тепер взагалі не робить".

ЗАГРОЗА ЗНИКНЕННЯ МОВ В УКРАЇНІ

За даними ЮНЕСКО, в Україні нараховується п'ятнадцять мов, над якими нависла загроза зникнення. Серед них–караїмська, кримськотатарська, урумська, русинська.

ЮНЕСКО трактує поняття „мова" не лише як засіб для спіл-кування, але також культурну спадщину й вираз культурної іден-тичности. Загалом у світі говорять приблизно шістьма тисячами різних мов. Загроза зникнення нависла над половиною всіх мов. У світі одна мова зникає що два тижні. Найбільше скупчення мов, які вже незабаром можуть зникнути, спостерігається в Північній та Південній Америці, Південно-східній Азії, Океанії та Африці.

ВСЕУКРАЇНСЬКА РАДА ЦЕРКОВ і РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ВІДВІДАЛА КАНАДУ й США

ВРЦіРО з 22 по 29 квітня відвідала Канаду та США. Одним із головних ініціяторів цієї поїздки був рабін Яків дов Блайх, а головним організатором вшанування Митрополита Андрея – міжнародна ініціятива „Українсько-єврейська зустріч". Лого цього товариства звучить так: „Наші історії одна без одної є неповними". А до його здобутків належить, зокрема, проведення міжнародних конференцій у Торонто (2008), Зальцбурзі (2009), Оксфорді (2009), Єрусалимі (2010) та Берліні (2011).

Головою Ради „Українсько-еврейської зустрічі" є бізнесмен і меценат Джеймс Темерті (пожертвував на Український католицький університет у Львові 1,2 млн. долярів). Народився на Донеччині. Також він є засновником та головою компанії „Northland Power", яка працює над розробкою проєктів альтернативної енерґії. Він став одним із ініціяторів українсько-єврейського діялогу, а у 2008 році заснував українсько-єврейське товариство „Зустріч".

Джеймс Темерті

Сталося те, що важко було уявити ще п'ятьдесять років тому. До Канади для участи в програмі вшанування Митрополита Андрея Шептицького приїхали: Патріярх Київський і всієї Руси-України УПЦ КП Філарет (Денисенко), Патріярх Києво-Галицький УГКЦ Святослав (Шевчук), керуючий справами РКЦ в Україні єпископ Маркіян Трофим'як, митрополит УАПЦ Мефодій (Кудряков), головний рабин Києва та України Яків дов Блайх, голова Всеукраїнського об'єднання Церков євангельських християн-баптистів В'ячеслав Нестерук, президент Всеукраїнського союзу Церков християн віри євангельської–п'ятидесятників Михайло Паночко, старший єпископ Української християнської євангельської Церкви Леонід Падун; старший єпископ Союзу вільних Церков християн євангельської віри України Василь Райчинець, президент Української уніонної конференції Церкви адвентистів сьомого дня Віктор Алексеєнко, муфтій України, голова Духовного управління мусульман України шейх Ахмед Тамім; президент Українського біблійного товариства Григорій Комендант, секретар Священного Синоду УПЦ КП архиєпископ Євстратій (Зоря), юридичний радник головного рабина м. Києва та України і Єврейської конфедерації України Геннадій Білорицький, голова Правління ГО „Інститут релігійної свободи" Олександр Заєць, керівник Департаменту зовнішніх зв'язків УГКЦ

митр. прот. Олекса Петрів, вик. директор ГО „Інститут релігійної свободи" Максим Васін та перший заступник генерального секретаря Українського біблійного товариства Анатолій Райчинець.

З боку УПЦ (МП) було заявлено участь прот. Миколи Данилевича, проте з невідомих причин до Канади він не вирушив.

Торонто

Уже в суботу 21 квітня в Оквіл, біля Торонта, на бенкеті вітали Патріярха Філарета церковні й громадські огранізації. Станиця Братства кол. вояків 1-ої УД УНА вручила пожертву в сумі 1 000 дол. на УПЦ КП.

Перед обідом Патріярх Філарет обсвятив пам'ятник воїнам УПА, сказавши коротку проповідь:

„Дорогі брати і сестри! Ми в ці пасхальні дні згадуємо... померлих. Сьогодні ми помолились на цьому місці за воїнів Української Повстанської Армії, які боролись за нашу Українську державу, коли її не було. Але, борючись за Українську державу в умовах неможливості, вони вірили–колись вона постане, інакше який сенс боротися, якщо ти не віриш, що ти досягнеш своєї мети? І вони вірили, що прийде час, коли Українська держава буде. І ось цей час уже прийшов, уже 20 років, коли Україна має свою незалежну державу, те, за що вони боролись. Це свідчить про те, що треба мати завжди тверду віру і Бог допоможе. Рано чи пізно, але допоможе, якщо ми будемо мати цю віру. І наш обов'язок тепер помолитись за них, щоб Господь їм простив вільні і невільні гріхи, інакше ми нічим не можемо віддячити їм, крім нашої молитви"...

Патріярх Філарет і Владика Євстратій з представниками української громади біля пам'ятника воїнам УПА в Оквіл, Канада.
(фото: Іван Корець)

У неділю, 22 квітня, Філарет змушений був молитися не в православному соборі св. Володимира, що належить канонічній УПЦ (Константинопольського Патріярхату), бо Митрополит Української Православної Церкви в Канаді Юрій (Каліщук) розіслав духовенству циркулярний лист, в якому, зокрема, говориться:

„Згідно з розпорядженням і благословенням Його Все-Святости, Все-Святійшого Патріярха Варфоломея I, „Патріярха Філарета" не можна у цей час вітати ані справляти в його честь бенкети у парафіях або у їх власності Української Православної Церкви в Канаді. У додатку до цього, ніякий душпастир або член Консисторської Ради не може бути в присутності „Патріярха Філарета" тому, що знимки або репортажі можуть інтерпретуватися як представництво або підтримка з боку У.П.Ц.К." (Збережено орфографію оригіналу).

Таким чином, у неділю 22 квітня Патріярх Філарет молився в Українській католицькій церкві св. Димитрія.

23 квітня поряд із відвідинами Ніягрського водоспаду Голови та повноважні представники українських Церков провели виїзне засідання ВРЦіРО.

Головним питанням порядку денного стала ініціятива щодо посилення зв'язків закордонних українців з країною їх походження. Учасники засідання вирішили підготувати пропозиції для органів влади стосовно надання права молодим українцям у діяспорі відвідати Україну за підтримкою держави. Зокрема, під час обговорення йшлося про необхідність внесення змін до Закону України „Про правовий статус закордонних українців".

Делеґація зустрілась із кардиналом Томасом Коллінзом, римо-католицьким архиєпископом Торонта (Канада). Під час зустрічі учасники делеґації презентували досвід міжконфесійного порозуміння та співпраці Церков і релігійних організацій України.

Голова Української Греко-Католицької Церкви Блаженніший Святослав підкреслив ролю ВРЦіРО як неурядової і громадської інституції, покликаної виступити на захист загальнолюдських духовно-релігійних цінностей та прав людини, моральних засад і справедливости у суспільстві.

Оттава

24-25 квітня в Оттаві відбулися зустрічі у парляменті Канади за участі міністрів і парляментарів, а також з високопосадовцями виконавчої влади, як і міжконфесійне зібрання в синаґозі Махзікей Хадас.

На базі Інституту ім. митрополита Андрея Шептицького відбувся симпозіюм „Етичні дії в екстремальних умовах". У залі панувала надзвичайно тепла атмосфера. З боку як доповідачів, так і присутніх слухачів виразно відчувалося, що прослава Митрополита Андрея

Шептицького є справою давно очікуваною, бажаною і вимоленою. Авдиторія в етнічному сенсі була мішаною: етнічні українці сусідували з євреями, а поміж ними око виділяло інонаціональну канадську професуру, яку привабило інтриґуюче гасло симпозіюму.

За словами Якова дов Блайха, „пам'ять про Шептицького є надихаючою та об'єднувальною силою для всієї ради релігійних лідерів. Ми вшановуємо не лише особу, а й те, про що свідчить його життя. Коли якась особа зважується пройти через самопожертву, це стає святістю для всього людства".

Проте в політичному та медійному сенсі чи не найбільш значущим було виголошення ухвали нижньої палати – Палати громад.

На прийомі в прем'єр-міністра Канади Стевен Гарпера

Заява парляменту Канади про вшнування Андрея Шептицького

Враховуючи, що митрополит Андрей Шептицький (1865–1944), предстоятель Української Греко-Католицької Церкви, був лідером найчисленнішої конфесії в Західній Україні в часи Другої світової війни;

— враховуючи, що у найпохмурішій період європейської історії, позначений все жахливішими масовими вбивствами євреїв у їхніх батьківщинах у Східній Європі, що знаходилися під німецькою окупацією під час Другої світової війни, він вголос виступив проти насильства, що його було спрямовано проти євреїв, та заохочував членів своєї конфесії відомою заповіддю „Не убий":

— враховучи, що лідери і представники всіх основних віросповідань

України—християнського, юдейського та мусульманського—прибули з візитою до Канади з метою визнання тих добрих діл, що вчинив митрополит Шептицький;

— і враховуючи, що завдяки діям митрополита Шептицького з надання захисту і прихистку євреям, було врятовано більше 160 осіб, включаючи деяких, що присутні з нами в цій Палаті сьогодні;

— ця Палата одноголосно визнає Андрея Шептицького праведником за його співчуття до співвітчизників—українських євреїв, підданих переслідуванням,—та його вікопомного прикладу відданости основним правам людини як найвищому обов'язку людства.

(Текст прийнятий Палатою Громад парляменту Канади 24 квітня 2012 року, Оттава.)

Зліва: Leon Chameides, врятований Митрополитом Шептицьким, прем'єр-міністер Стевен Гарпер, президент КУК Павло Ґрод.

Виступаючи на одній із зустрічей від імені еврейської громади, член Ради директорів Інціятиви „Українсько-еврейська зустріч" Берел Родел висловив переконання, що добро, вчинене людиною, має бути пошановане за будьяких обставин. Ту саму думку висловили і троє врятованих Шептицьким евреїв–Ліліяна Польман-Штерн, Леон Хамейдес та Одед Амарант,–яких було знято у документальному фільмі про порятунок евреїв Митрополитом Андреєм у часи Другої світової війни, створеному за ініціятивою „Українсько-еврейської зустрчі".

До речі, проф. Леон Хамейдес зі своєю дружиною був учасником програми і не втомлювався повторювати, що Митрополит Шептицький врятував не лише його, а й численних його дітей, внуків і правнуків, які інакше не могли б з'явитися на світ.

Вашинґтон

Делеґація 26 квітня у Вашинґтоні зустрілась із заступником Державного Секретаря США, керівником Бюро з питань демократії, прав людини та праці Томасом О. Мелія (Thomas O. Melia) та директором Відділу у справах України, Молдови та Білорусі Бакстером Ґантом (Baxter Hunt). Також був присутній посол України в США Олександер Моцик. Учасники обговорили питання свободи віросповідання в Україні та світі.

Делеґація відвідала Американський музей вшанування пам'яти жертв Голокосту.

Після цього делеґація з України разом із представниками Посольства та української діяспори поклала квіти до пам'ятника Тарасові Шевченку.

Делеґація біля пам'ятника Т. Шевченку у Вашинґтоні.

Візита завершилася урочистим прийомом у Посольстві України. Молитвою вшановано пам'ять жертв Чорнобильської катастрофи, 26-ті роковини якої відзначались того дня.

Нью-Йорк

Після зустрічей у Вашинґтоні глави українських конфесій прибули до Нью-Йорку, де зустрілись з лідерами єврейських громад США на запрошення президента Всесвітнього єврейського конґресу Рональда Лавдера (Ronald Lauder).

Під час прийняття мова йшла про важливість для єврейської спільноти свободи віросповідання та розвитку діялогу з представниками інших конфесій. Водночас гості з України розповіли про власний досвід міжконфесійного порозуміння та співробітництва.

Після цього в Українському музеї Нью-Йорку делеґація зустрілась з українською громадою. Присутні ознайомились із результатами візити до Канади.

Увечорі охочі з делеґації мали можливість бути присутніми на богослуженні в синагозі Park East та взяти участь у вечері з нагоди зустрічі шабату (суботи), яка відбулась під еґідою рабина цієї синагоги Артура Шнайєра й головного рабина м. Києва та України Якова дов Блайха.

Наступного дня члени делеґації відвідали з екскурсією Організацію об'єднаних націй. Біля меморіялу вшанували пам'ять загиблих від голоду в Ірляндії (1845-49 рр.). в наслідок якого померло до 1,5 млн осіб і приблизно стільки ж еміґрувало до Америки. Після цього на місці башт-близнюків Всесвітнього торгового центру вшанували пам'ять загиблих від терористичних актів 11 вересня 2001.

* * *

Програма перебування делеґації ВРЦіРО містила багато важливих зустрічей у Канаді, а тоді й у США. Було надзвичайно важливо, що учасники своїм солідарним ушануванням етичних діянь Митрополита Шептицького перекреслили довготривалу традицію його ідеологічного шельмування та вписали важливу сторінку в історії України.

Підготував за матеріялами Інтернету
Роман КОЛІСНИК

WHO IS MR. PUTIN?
Журналістка Труді Рубін тепер знає.

Who is Mister Putin?–12 років тому, коли Владімір Путін був на самому початку свого першого президентського терміну, міжнародний оглядач і колюмніст газети Philadelphia Enquirer Труді Рубін, на пленарному засіданні Всесвітнього економічного форуму в Давосі задала це питання.

У березні 2012-го вона поїхала в Росію. The New York Times поцікавився: чи знає вона тепер відповідь? Ось, і вона відповідає в інтерв'ю з нею.

Труді Рубін

12 років тому ніхто не розумів: Путін–людина Анатолія Собчака (першого демократичного мера Санкт-Петербурґа) з усім, щодо цього додається, включаючи поняття про нову Росію, або він людина КҐБ? Я тоді була вражена, що ніхто з представників російської делеґації, а там були Михайло Касьянов (тодішній прем'єр-міністер), Анатолій Чубайс та інші, не могли відповісти на моє запитання. Відповіддю було мовчання. Заля сміялася, а вони продовжували мовчати. Мені тоді здалося, що вони чогось боялися. І це, звичайно, само по собі було відповіддю. Сьогодні, спостерігаючи за виборами, заради чого я приїхала в Росію, аналізуючи те, що відбулося протягом останніх 12 років, мені здається очевидним: Путін–це політик, якому комфортніше в радянському минулому і зручніше оперувати радянськими уявленнями про життя і політику. Він людина минулого, а не майбутнього.

Що ви маєте на увазі під цими поняттями–„минуле", „майбутнє"?

Я приїжджала в Радянський Союз як журналістка, працювала за програмою журналістського обміну в газеті „Московські новини", де ми разом працювали в одному кабінеті, так що для мене „минуле"–це країна, в якій все контролювалося зверху в той час, як динамізм, ініціятива, індивідуалізм розглядалися (владою) як загроза. Я розмовляла зараз тут з бізнесменами, і вони говорили мені про хабарі, які треба платити на кожному кроці, про суди, які виносять рішення не на основі закону, а про систему, в якій одні правила–для людей, наближених до влади, інші–для всіх інших. Тут немає чесної гри. Так, у жодній країні немає абсолютно чесної гри, але є прагнення більш-менш дотримуватися її рамок, в Росії її немає зовсім. Ось це все–минуле. Що стосується

майбутнього, то я теж бачила тут, в тому числі на Пушкінській площі: я бачила людей, які відчувають себе громадянами, які працювали спостерігачами на виборах, які хочуть змін. Але слухаючи переможну промову Путіна (на Манежній площі), я знову побачила людину, яка вважає, що всі зміни можуть починатися тільки зверху, що індивідуальна дія, ініціятива повинні бути під контролем. Він вважає, що люди недостатньо знають, розуміють, щоб самі вибирали губернаторів, щоб вміли розбиратися в (політичних) альтернативах і робили самостійний вибір. Тим часом я бачила нове покоління, покоління інтернету, людей, які цілком здатні робити усвідомлений вибір, які, якщо з'являться рівні правила гри, могли б стати каталізатором розвитку Росії. Зрештою, Росія далеко не країна третього світу, а головний її товар–як і раніше–нафта і газ, і десятки тисяч блискучих молодих людей виїжджають з Росії–їх багато в США, їх багато в Кремнієвій долині [Sillicon Valley, California–центер електронної продукції]. Чому вони там, а не тут?

„МИ НЕ СТАДО"

Ви писали про „арабську весну", не день і не два провели на площі Тагрір у Каїрі і взагалі в країнах реґіону: наскільки нинішні протести в Росії схожі на те, що було в Єгипті?

Дуже багато схожого. Наведу приклад: коли я писала про протести на площі Тагрір, які організували молоді люди, які добре розуміються на інтернет-технологіях, я поїхала в бідний робочий район Каїра, сіла в кафе і слухала, про що говорили люди. А вони повторювали одну і ту ж фразу: до того часу, як ці молоді хлопці вийшли на Тагрір, ми були переконані, що зміни неможливі, що ми,–ось так вони говорили,–віслюки, перемогти систему не можливо, ми на неї приречені. А ці молоді хлопці,–говорили вони,–змусили нас думати, що ми насправді не осли й у нас є сила все змінити. Потім я зловила таксі: у таксиста на підлозі лежав пластиковий мішок. Він мені пояснив: „Раніше, до акцій на Тагрірі, я сміття просто викидав з вікна, бо це не була моя країна. Тепер я везу пластикову торбу, тому що, після того що сталося, я сказав собі: „Тепер це моя країна, і я повинен вести себе відповідно". Вчора я розмовляла з Міхаїлом Дмитрієвим, головою ЦСР (Центр стратегічних розробок), і він мені розповів, що, коли вони робили своє дослідження, люди, що брали участь у фокусних групах у різних містах, повторювали одну й ту ж фразу: „Ми не стадо". Мене вразило, що в Єгипті й у Росії люди кваліфікують своє безправ'я схожими визначеннями. Тобто, й там і тут це питання гідности людей, поваги до них. Ситуацію в Єгипті підірвала історія Ґаліда Саїда, молодої людини з Олександрії, якого поліцай витягнув з інтернет-кафе й розбив його голову об металеву рейку–за те, що він у своєму блозі писав про корупцію. Родичам видали тіло і–все. І люди вийшли на Тагрір з гаслом „Ми всі–Ґалід Саїд", вони вимагали justice, правосуддя, маючи на увазі

справедливість. Вони вимагали, щоб їм дали голос, можливість обирати собі лідерів, мати закон, який один і для привілейованих верств, і для бідних. І в Росії зараз виросло покоління, яке хоче більше, ніж тільки стабільности: права вибирати, поваги до себе, визнання їхнього права на гідність.

БУЛЬЙОН ДЛЯ РАДИКАЛІВ

Однак „арабська весна" принесла з собою хаос, насильство відносно коптів-християн в Єгипті, домінування ісламських ортодоксів та ін. Не кажучи вже про те, що при владі в тому ж Єгипті, як і раніше військовики, які несуть частину відповідальности за жертви на Тагрір. У Росії часто вказують на це як приклад, арґументуючи тезу про те, що альтернатива путінської стабільности–„коричневі", в результаті чого Росія знову зануриться у пітьму. Що ви на це скажете?

По-перше, Єгипет значно бідніший за Росію, як економічно, так і за рівнем освіти. По-друге, причина того, що „Брати-мусульмани" отримали багато голосів (на виборах до парляменту), в тому, що авторитарний режим протягом років не дозволяв розвинутися політичним партіям і єдиним місцем, де могли сформуватися політичні організації, були мечеті. Росія–країна, яка однією ногою перебуває в Европі. Це сучасна країна з розвиненою економікою, хоча все ще надто залежною від природних ресурсів. У містах, особливо в центрі, сформувався середній клас–основа для здорової демократії. Росія, як мені здається, готова до того, щоб мати відкриту політичну систему, в якій будуть змагатися різні політичні уподобання, очевидно, в рамках закону. Що стосується небезпеки приходу до влади „коричневих", то такого роду ідеї виростають у тих суспільствах, де молоді люди позбавлені перспективи, оскільки корупція не дозволяє створювати бізнеси, а значить, робочі місця, і де немає поля для вільного змагання різних політичних поглядів. До речі, в чому ще Єгипет і Росія схожі: і в Єгипті основні засоби масової інформації, телеканали, перш за все, знаходяться в руках владної верхівки. Це не дозволяє вільно обговорювати існуючі в суспільстві проблеми, породжує непотрібні страхи щодо загрози з боку меншин–з одного боку, і сприяє появі скрайнього націоналізму–з іншого. Єгипет–якраз приклад того, як контроля над ЗМІ заганяє ситуацію в глухий кут, створює проблеми, які в іншому випадку могли б вирішуватися обговоренням цих справ так, як це відбувається в Европі, де міграція–теж вельми гаряча тема, або в США.

Коротко, мені здається, що арґумент, „якщо ми відкриємо політичну систему, то до влади прийдуть крайні радикали", не підтверджений. Для радикалів поживний бульйон є тоді, коли система закрита.

(„Беседа")

переклад з російської

Михайло САМУСЬ,
Центр дослідження армії, конверсії та роззброєння, Прага

РОСІЙСЬКА ВІЙСЬКОВА МІТОЛОГІЯ

Скорочено

Нове обличчя беззубої армії

Війна з Грузією 2008 року була фактично використана керівництвом Міноборони РФ як привід для повернення до старої (призовної) системи комплектування і відмови від переходу на контрактну армію. Одночасно було вирішено різко скоротити чисельність офіцерського складу і перевести всіх прапорщиків (мічманів) на посади сержантського (старшинського) складу. На кінець 2008 року у ЗС Росії було 315 тис. офіцерів, тобто 28% від загальної чисельности 1,13 млн військовослужбовців російської армії. Кількість прапорщиків та мічманів становила 140 тисяч, тобто близько 12% числа військовослужбовців.

Спочатку вирішили скоротити до 2012 року чисельність офіцерів до 150 тисяч. Пізніше процес прискорили, що призвело до виведення за штат 40 тисяч офіцерів, яких не змогли звільнити через нездатність забезпечити їх належним житлом. Апогею ситуація зі скороченням офіцерів досягла у середині 2009 року, коли потрібно було забезпечити посадами випускників військових навчальних закладів. В результаті молодих лейтенантів поставили на сержантські посади.

В ході липневих навчань „Схід 2010" ці проблеми показали себе у всій красі. Як повідомляли російські ЗМІ з посиланням на офіцерів, що брали участь у навчаннях, недостача офіцерських кадрів та служб забезпечення призвели до того, що частина військ взагалі фізично не змогла прибути на полігон для відпрацювання навчальних завдань.

Не краща ситуація у ключовій сфері розвитку російської армії–технічній оснащености військ. За деякими оцінками, частка сучасних озброєнь в російській армії складає тільки 5 %.

За даними російських військових експертів, у 2004-2010 рр. збройні сили Росії мали отримати достатньо нової техніки. Але, насправді, переважна більшість цієї „нової" техніки–це все ті ж зразки 70-80-х рр. з незначною модернізацією. Такі темпи дозволять провести повне переозброєння російського війська за 30-50 років, що фактично перевищує терміни експлуатації самої техніки.

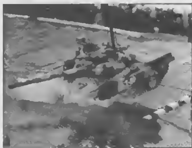

Танк Т-90

Старий паровоз російського ОПК

Більше того, все говорить про те, що російський оборонно-промисловий комплекс вже видавив з себе останні радянські соки і просто не може запропонувати новітню конкурентноздатну техніку за прийнятну ціну і в потрібні терміни.

Повідомлення про те, що Міноборони РФ збирається закуповувати у Франції чотири десантні вертольтоносці типу „Містраль" у Німеччині–підводні човни та броню для бронетехніки, в Ізраїлі–безпілотні літальні апарати, в Італії–бронетранспортери, свідчать, що оборонна промисловість Росії цю продукцію випускати не може. Не кажучи вже про високотехнологічні системи у сфері управління, зв'язку та розвідки. І ніякими грошима тут уже не допоможеш.

Міноборони РФ оцінило потреби в реалізації державної програми розвитку озброєнь на період 2011-2020 рр. у 36 трлн. руб (це близько 1 трлн. евро). Уряд вважає, що на це буде достатньо 13 трлн. рублів.

„Жадібність" уряду Росії можна зрозуміти. Бо у звіті Рахункової палати РФ за 2009 р. подано такі цифри: держоборонзамовлення за кількістю завдань (у номенклятурі науково-дослідних та дослідницько-конструкторських робіт) було виконано на 41,9 %, а за обсягом робіт–на 64,9 %. Найнижчими показниками відзначилось виконання замовлення з фундаментальних, прогнозних і пошукових досліджень в інтересах оборони та безпеки країни. Відповідні показники склали лише 14,3 і 48,3 %.

До речі, саме ці дані дозволяють полегшено зітхнути Україні, яка буде терпіти Чорноморську фльоту Росії у Севастополі до 2042 року. Як свідчать всі розрахунки, у дуже недалекому майбутньому у Севастопольській базі будуть стояти музейні експонати, які мають досить віддалене відношення до сучасних бойових кораблів.

„Тепер ми всі солдати"

Реформування будь-якої сучасної армії, як правило, передбачає підвищення високотехнологічної компоненти з одночасним скороченням кількости війська.

Але, у російських військових стратегів є свій підхід до цього питання. Чого тільки вартує оголошення про відмову від переходу на контракту службу і збільшення призовної?

Перехід до контрактної армії проявив три проблеми.

По-перше, фінансову. Контрактна армія виявилась набагато дорожчою, бо приваблювання людей на важку та небезпечну військову службу вимагає запропонувати їм відповідну зарплату та соціяльні пільги. Призовну „безкоштовну" молодь забирати у солдати набагато дешевше.

По-друге, проблему підготовки особового складу. Перетворення

російського добровольця у дисциплінованого і професійного солдата виявилось важкою справою. Це вимагає ефективних механізмів виховання і навчання, а також морально-психологічної підготовки. Очевидно, що такої системи в російській армії поки що немає.

По-третє, проблему наявности резервів. Для неоімперської Росії з континентальним розташуванням та архаїчними поглядами на ведення бойових дій потрібні величезні мобілізаційні резерви.

Тому Міноборони РФ вирішило створити „нове обличчя" армії за такою схемою–солдат–призовник, сержант–контрактник. Частини з „новим обличчям" повинні мати змішаний склад з рядових-призовників і сержантів-контрактників. Контрактниками повністю будуть також комплектуватися деякі елітні сили. Загальна кількість військовослужбовців за контрактом (в основному сержантів), оцінюється на 250 тис. чоловік.

Такі новаторські кроки цілком прогнозовано призвели до збільшення кількости призовників. Що, звісно, не дуже подобається молоді. Але, іншого виходу у росіян немає. Як кажуть, любиш кататись–люби і санчата возити. Тобто, якщо подобається тобі „відродження Великої Росії" та її „глобальної ролі у світі", не треба тоді скаржитись, що тебе забирають на військову службу. Така вже доля всіх „неоімперіялістів". Особливо, у країні, яка полюбляє економити на власних громадянах. *

Ось чудова ілюстрація з навчань „Схід-2010". У пресу потрапили повідомлення про жахливі побутові умови військовиків у ході навчань. Солдати страждали від вошей, корости та дизентерії. Не вистачало харчів та питної води. Коментарі, здається, не потрібні.

Як кажуть російські незалежні експерти, перспективи військової реформи оцінити вкрай важко, зважаючи на збільшення потоку негативних наслідків. Про це, зокрема, свідчать результати опитування, проведеного російським Центром суспільно-політичних ініціятив, в тому 1694 військовиків. Так, на думку понад 60% опитаних, в результаті проведених реформ погіршилася вся система управління військами та формування „нового обличчя" збройних сил привело до серйозного зниження їх статусу у суспільстві.

(„Український журнал")

---

* Між тим ситуація в російській армії явно не відповідає імперським амбіціям Путіна. Призов до війська восени 2011 року був скорочений з 218 до 135 тисяч. Влада пояснює це демографічними проблемами. Російські експерти порахували, що таке скорочення вже у 2012 році призведе до 20% дефіциту чисельности Збройних сил Росії. А це вже пряма загроза боєготовності і боєздатності.

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ НА КАНАДСЬКІЙ ВІЙСЬКОВІЙ БАЗІ БОРДЕН

8 березня 2012 року на канадській військовій базі Борден пройшов черговий щорічний захід за участю іноземних офіцерів, які тут навчаються, відомий як Міжнародний день. Двадцять дві країни взяли участь у цьому заході. Тут можна було побачити національну культуру, танці й кухню.

Міжнародний день проводиться двічі на рік на честь країн, які скеровують своїх військовослужбовців для навчання англійської мови. З кожним роком цей захід стає кращим і кращим.

З 1993 року загін Canadian Forces Language School (CFLS) (Школа навчання мови Канадських збройних сил), розташований у корпусі Р 153 Борден, викладає англійську мову для навчання мови офіцерів із країн Центральної та Східної Европи й Далекого Сходу. Курс проводиться у рамках програми „Партнерство заради миру". CFLS пропонує два 17-тижневі курси на рік. Метою є надання можливости офіцерам навчитися англійської мови, водночас ознайомитися з канадськими збройними силами та самою Канадою.

CFLS Борден є однією з небагатьох військових баз у Канаді, що приймає іноземних офіцерів.

Канада надає всі варіянти проживання, включаючи відпочинок, екскурсії тощо. На базі є також місцевий спорткомплекс, футбольні поля й басейн, які доступні для всіх. У вихідні періодично заплановані екскурсії й походи по крамницях у Беррі, Торонто та інших місцях.

Святкують Міжнародний день з 1996 року. Цьогоріч, як і в минулі роки, захід почався о 15:30. Але місцеві громади приїхали раніше, щоб приготувати національні страви, тому що все це мала належним чином перевірити медична служба бази. Торік було кілька інцидентів із харчовими отруєннями, і персонал бази хотів переконатися, що їжа безпечна.

На цьому святі було представлено величезну кількість національних страв. Тут була кава по-турецьки та пахлава від Боснії та Герцоґовини. На хорватському стенді було смачно смажене порося, яке приготував професійний шеф-кухар. Українська кухня всіх потішила своїми варениками з картоплею та голубцями.

Але кульмінацією свята став виступ танцювальних колективів. Відбулося шість вистав.

Перший танець албанської групи, а потім жіночого колективу "Kudmera" з Боснії й Герцоґовини, вокально-інструментальної народної групи „Норвал" з Хорватії. Далі виступив хлопець з громади Монголії. Останньою виступала танцювальна група з Грузії за назвою „Кахеті". Це був один з найкращих виступів. Він поєднував у собі балет, мистецтво маршу, акробатики й дуже складних кроків.

Щира подяка українській громаді, яка підготувала чудову презентацію нашої країни у цьому заході.

Підполковник Ігор Прохоренко

(„Слово")

УРОК ІСТОРІЇ: ЧЕРВОНИЙ ПІДЖАК БРИТАНСЬКИХ ОФІЦЕРІВ

Під час королівського весілля у 2011 році мільйони людей в усьому світі бачили, що принц Вільям був у формі, яка включала знаменитий британський „червоний піджак".

Багато людей запитують, чому в боях британські офіцери носили червоні піджаки?

Давним-давно, Англія і Франція перебували у стані війни. Під час одного бою французи захопили британського полковника. Вони взяли його в свій штаб, а французький генерал став розпитувати його.

Нарешті, французький генерал запитав: „Чому ви всі британські офіцери одягнені в червоні піджаки? Хіба ви не знаєте, що червоний матеріял робить вас легшою ціллю для наших стрільців?"

Британський офіцер відповів, що британські офіцери одягнені в червоні піджаки, щоб їхні вояки не бачили червоної крови, як офіцери будуть поранені, й не попадали в паніку.

І від того часу французькі офіцери почали носити коричневі штани.

ЯДЕРНА ЗБРОЯ США ТА РОСІЇ

Державний департамент Сполучених Штатів Америки оприлюднив інформацію про те, як виконується російсько-американський договір про скорочення стратегічних наступальних озброєнь. За інформацією на 1 березня 2012 року в Росії 1492 розгорнутих ядерних боєголовок на всіх типах носіїв, а у США–1737. Розгорнутих носіїв, тобто міжконтинентальних балістичних ракет, важких бомбардувальників і балістичних ракет на підводних човнах у Росії є 494, а у США–812. Всіх розгорнутих і нерозгорнутих носіїв є 881 і 1040 відповідно.

Ця інформація свідчить про те, що з 5 лютого 2011 число розгорнутих боєголовок Росії скоротилося на 45 одиниць, а США–на 63.

Нагадаємо, що договір СНО-3 був підписаний 8 квітня 2010 р. президентами РФ і США–Дмитром Медведєвим і Бараком Обамою–і передбачає скорочення ядерних боєзарядів до 1550 одиниць, міжконтинентальних балістичних ракет, балістичних ракет, підводних човнів і важких бомбардувальників–до 700 одиниць через 7 років після вступу договору в силу. Таким чином, початкові висновки експертів вказують, що Росія буде підходити до позначених СНО-3 межам „знизу", тобто скріплювати свої ядерні сили, а США–„згори", тобто зменшувати їх.

Помітно й те, що керівництво США це аніскільки не бентежить. Так, напередодні саміту з ядерної безпеки в Сеулі (Корея) Барак Обама заявив, що США має занадто багато ядерної зброї: „Я твердо впевнений, що ми можемо провести подальші скорочення, і навіть після цього будемо здатні забезпечити нашу безпеку і безпеку наших союзників",–сказав Обама.

В лютому 2012 року міністерство оборони США і представники служб національної безпеки розглядали пляни радикального скорочення–йшлося про три варіянти: з 1790 боєголовок скоротити до 1000-1100 або до 700-800, або до 300-400 одиниць. Зрозуміло, тоді, коли Росія погодиться зробити подібні заходи.

Німеччина: в тіні минулого

Аскольд ЛОЗИНСЬКИЙ
Нью-Йорк

НІМЕЦЬКА ПОЛІТИКА ПРОТИ УКРАЇНЦІВ

Посольство Німеччини в Києві у квітні 2012 гостило лекцію контроверсійного польсько-німецького студента історії, відомого своїми екстремістськими позиціями. Лекція була нахабно названа: „Бандера-фашист". Був деякий сумнів щодо того, що подія відбулася через недогляд, але посол Німеччини легко і безсоромно запевнив усіх, що він був на вершині цього питання і вважає, що це було корисним. Цікаво, що українська „Правда", котра самопроголосила себе проукраїнською, опублікувала зарозуміле пояснення посла, але відмовилася публікувати протилежну точку зору.

На жаль, цей інцидент не був виключенням. Українці по всьому світу і, по суті, кожний у кого є моральний компас, були приголомшені, коли кілька років тому Німеччина вирішила притягнути до кримінальної відповідальности недавно померлого українця Івана Дем'янюка на основі обвинувачень, за якими жоден німець, або особа будь-якої іншої національности, не була притягнута до відповідальности в Німеччині. Навіть більше, всі німці отримали амнестію від переслідування по таким самим звинуваченням ще в 1960-х роках. Іронія тут не могла бути більш екстремальною. Під будь яким кутом зору, він був німецьким полоненим, якого судили ті самі німці, які його захопили, ув'язнили, змусили робити на них і тепер звинуватили його в тому, що робив!?

Після недавніх, проведених з очевидними порушеннями, президентських виборів в Росії ні Рада Европи, ні Европейська комісія не опублікували вітальних заяв про обрання Володимира Путіна. Однак Анґеля Меркель, канцлер Німеччини, порушила мовчанку і подзвонила пану Путіну, запропонувавши йому „стратегічне партнерство з Німеччиною". Ця дружба Меркель-Путін офіційно почалась ще в 2006 році, коли Меркель відвідала Путіна в сибірському місті Томську, де вони пообідали „пельменями" і м'ясом російського ведмедя, після чого німецький міністер фінансів і технологій оголосив російській „Правді", що Меркель і Путін „стали друзями". Можливо, зважаючи на зв'язок обох зі Східною Німеччиною, ця дружба ще давніша.

На конференції українських громадсько-суспільних організацій, що відбулася 31 березня і 1 квітня 2012 у Мюнхені в Німеччині, запрошений представник німецького міністерства закордонних справ відкрито й без вагань висловив думку, що Німеччину мало цікавить Україна й одночасно висловив симпатії щоденним роздумам президента Росії Дмитра Медведєва, котрий сказав: „Не має такого дня, щоб я, прокидаючись, не думав про Україну". Ця заява була зроблена, незважаючи на той факт, що для України Німеччина є другим за величиною торговельним партнером, на українське геостратегічне положення і той факт, що газ з Росії до Німеччини проходить через українські труби.

Робота німецького суспільства в Україні (католицька церква та інші установи) є значною, але це не кредит для політики німецького уряду. Українці повинні прокинутися. Німці історично ніколи не були друзями українців. Наприклад, німкеня Катерина II, одна з найненависніших правителів російської імперії, була жорстокою з українцями. Гітлер вбивав не тільки євреїв, але нищив Україну й українців. Чи треба дивуватися зарозумілості сьогоднішнього посла Німеччини, коли він так возвеличує академічні свободи екстремістів, яких Німеччина на протязі багатьох років породила багато? Прямо гріх для Німеччини паплюжити Бандеру фашистом чи судити Дем'янюка як воєнного злочинця, коли фактично німці уособлюють ці терміни. З метою сприяння поліпшенню відносин між Німеччиною та Україною, Німеччина повинна внести зміни, починаючи від сьогоднішнього посла.

В кінцевому розрахунку, зцілення повинно починатися з адекватної реституції Німеччиною багатьом українцям (чи їхнім нащадкам), яких німці жорстоко використовували під час Другої світової війни як полонених рабів, які не могли скористатися з репарацій або пенсій, бо були по інший бік залізної завіси. Німецька промисловість повинна значно допомогти в цьому відношенні, бо багато німецьких фірм отримали значну користь з експлуатації українських рабів.

Тим часом, поки немає наочних ознак каяття Німеччини та бажання до примирення, українці в Україні та за кордоном повинні оголосити бойкот німецьких продуктів, не подорожувати до Німеччини й уникати контакту з німецькими державними службовцями та їх представниками. Німеччина сьогодні, можливо, є економічно найсильнішою в Европейському Союзі, але таке українське ембарґо може бути відчутним. Адже є 46 млн населення в Україні і 20 млн людей українського походження за кордоном. Німеччина є обличчям сьогоднішнього ЕС. А ЕС може розвиватися тільки через інтеґрацію, відкриваючи нові ринки збуту і дешевшої робочої сили. Мені здається, що найбільше в інтересах Німеччини було б стати більш гуманітарною.

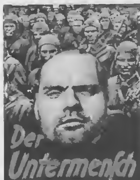

„ІВАН ДЕ'МЯНЮК ПОМЕР ВІЛЬНОЮ ЛЮДИНОЮ!" –

***Ульріх Буш**, оборонець*

Те, що ЗМІ повідомили німецьку та міжнародні громадськості про смерть мого клієнта Івана Дем`янюка суперечить істині у всіх деталях та ганьбить його пам'ять.

Він майже виключно зображується як воєнний та нацистський злочинець, який загнав на смерть 28000 євреїв у газові камери Собібора.

Однак промовчується те, що мій клієнт помер незасуджений, а вільною людиною. Вирок районного суду в Мюнхені є недійсним, і цей процес провалився. Верховний суд не може доказати вину. Судовий процес буде уневажнений, можливо, з певним скасуванням вироку суду Мюнхенської округи.

Фактом є те, що засоби масової інформації знали, що справжні вбивці в Собіборі–німці.

Незрозуміло, чому ЗМІ мовчать про них і чому їх навіть не згадано в суді.

Ще один факт: чому промовчується жахливе вбивство 3.5 мільйона військовополонених із Східної Европи нацистською Німеччиною.

19 березня 2012

Коротка довідка:

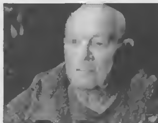

Іван Миколайович Дем'янюк, відомий ще як: Джон Дем'янюк (англ. John Demjanjuk); народився 3 квітня 1920, Дубові Махаринці, Бердичівський повіт, Київська губернія, помер 17 березня 2012, Бад-Файльнбах, Німеччина, українець, колишній громадянин СРСР і США.

Під час Другої світової війни був солдатом Червоної армії і пораненим потрапив у німецький полон.

Івана Дем'янюка з початку 1980-х і до смерти в 2012 звинувачували у співучасті в нацистських злочинах, проти Джона Дем'янюка була розгорнута світова медійна кампанія. Протягом семи років був ув'язнений в Ізраїлі, де його засудили до страти у 1988, але Верховний суд у 1993 виправдав його.

У Німеччині його було звинувачено у співучасті у вбивстві понад 28 тисяч людей під час служби охоронцем у концентраційному таборі Собібор. Процес Дем'янюка у Мюнхені тривав упродовж 18 місяців, і в травні 2011 року суд засудив його до 5 років ув'язнення.

Вирок так і не набув чинности, бо апеляційний суд не встиг винести свого рішення.

Микола КУЛІШ

ПІСЛЯ ТАБУ, ШЕПІТ НІМЦІВ ПРОТИ ІЗРАЇЛЯ ЛУНАЄ ГОЛОСНІШЕ

БЕРЛІН – Якщо судити по виливу коментарів політиків і письменників, та з газетних і журнальних статтей на вірш лавреата Нобелівської премії Ґюнтера Ґрасса, критичного щодо аґресивної позиції Ізраїлю до Ірану, здавалося б, що німецька громадськість рішуче цей вірш відкинула. Та це тільки враження. Бо думки на різних веб-сайтах показують зовсім іншу реальність.

Ґюнтер Ґрасс

Ґюнтер Ґрасс, нобелівський лавреат з літератури 1999 року й автор відомого роману про Другу світову війну „Бляшаний барабан", заграв на нервах широкої німецької громадськости, яка розчарована Ізраїлем, що часто виражається приватно, але рідко в громадських місцях, де така мова нагадує німцям про минуле. Що колись говорилося тільки в барах чи за столом при сімейній вечері, сьогодні вийшло на яв не тільки в поемі Ґрасса, але й на веб-форумах та в групах фейсбук.

Одне слово повторювано в тих дискусіях: „Keule", що означає–палиця або дубина. Звинувачення в антисемітизмі, спрямовані на критиків Ізраїля,–а в випадку Ґрасса йдеться про його минулу службу в складі Ваффен-СС–широко розглядається як інструмент, що не дозволяє ані Ґрассові, ані суспільству на відверту дискусію, в якій слід би обговорити небезпеку від першого удару Ізраїля на Іран, щоб зупинити його спірну ядерну програму.

„Кожен раз, коли ви говорите й говорите те, що не є суперполітично правильно, вас уважитимуть у 99 відсотків скрайнім правим",–сказав Моріц Еґґерт, композитор, з Мюнхену, який написав музику на слова Ґрасса: „Ізраїлю, я люблю тебе, тільки не нападай на Іран".

Критика Ґрасса походить переважно з культурної та політичної еліти, а його підтримка виявляється набагато ширша–навіть якщо його не вважають у цьому випадку відповідним речником з огляду на його нацистське минуле.

„Опублікувані думки підозрілі,–сказав Клявс Штефан Шлянґен, який створив групу на фейсбук на підтримку вірша Ґрасса.–Люди вже просто не вірять у те, що подають засоби масової інформації."

Шлянґен каже, що розуміє, що критика Ґрасса виходить з „німецької чутливости й німецької історії", але твердить, що „не можемо завжди

підтримувати Ізраїль у всьому. що він робить, але мусимо боротися з несправедливістю, де вона не з'являлася б, а вона також може бути в Ізраїлі".

Прем'єр-міністер Ізраїлю, Беньямін Нетаньягу, особисто дав догану за вірш, міністер внутрішніх справ проголосив пана Ґрасса небажаним в Ізраїлі та заборонив йому в'їзд у країну. Пан Грасс, який, здається, насолоджуючись увагою, заявив, що Ізраїль можна порівняти до Мианмару (Бурми) й колишньої Східної Німеччини, які теж були заборонили йому в'їзд.

Різка критика Ізраїлю, особливо серед лівих европейських інтелектуалів, вже давно стала традицією, і вірш Грасса не викликав сенсації на континенті поза межами Німеччини. Бо політичні та наукові еліти вважають, що основна підтримка Ізраїлю–це німецька відповідальність, якщо не обов'язок, після Голокосту.

Але громадський резонанс на вірш показує, що таке ставлення зникає, разом з відходом Другої світової війни в історію. „Громадськість у великих масштабах підтримує Ґрасса"–сказав Ґеорґ Діц, редактор журналу *Der Spiegel*, який сам критично висловився проти вірша.

Німеччина пройшла довгий шлях від Другої світової війни, щоб стати звичайною країною. Берлінського муру вже немає, і Схід і Захід Німеччини з'єднані. Країна недавно покінчила з призовом до війська, щоб перервати традицію минулого й встановити прямий зв'язок між військовиками й суспільством.

Але тема євреїв і Голокосту залишається далі актуальною.

(TWITTER, LINKEDIN)

* * *

З-поміж політичних партій захищати Ґюнтера Ґрасса взялася тільки Зелена партія, голова якої Фолькер Бек нагадав критикам про те, що мова йде не про політичну статтю, а всього лише про вірш.

Нагадаємо, що в серпні 2006 року навколо імені Ґюнтера Ґрасса і його ролі в післявоєнній Німеччині розгорівся скандал–після того, як письменник зізнався, що в молодості перебував у лавах Ваффен-СС. У той час, за словами Ґрасса, він сприймав цю організацію як космополітичне елітне з'єднання, і не бачив нічого поганого в нацистській уніформі.

Ґрасс також стверджував, що під час служби він не коїв військових злочинів і не зробив жодного пострілу. Скандальне одкровення Ґрасса викликало широкий громадський резонанс і спонукало його до написання мемуарів під назвою „Цибулина пам'яті".

(„Українська літературна газета")

ПЕРЕКЛАД ВІРША Ґ. ҐРАССА

Багато скандалів, коментарів і шуму довкола вірша нобелівського лавреата Ґюнтера Ґрасса. Однак, український переклад „крику душі" великої людини наразі знайти доволі важко. Тому й подаю його для ознайомлення, а „хто має уші, хай слуха"..

(Закарпаття онлайн „Блоги")

Мирослав Кабаль

Гюнтер Ґрасс

те, що мусить бути сказано

Чому я мовчав, чому замовчував так довго те, що очевидно,
те що розробляється у плянах, в яких ми лише пішаки.
Вони вважають, що мають право завдати першого удару,
який би підкорив хуліґанів,
викликав організований тріюмф
і міг знищити іранський народ,
тільки через підозри розробки атомної зброї на його території.

Але чому ж в жодній іншій країні,
в якій роками присутній зростаючий ядерний потенціял,
не було проведено перевірки?
загальне замовчування такого стану речей,
яке доповнювалося і моїм мовчанням
я сприймаю, як обтяжливу брехню і примус,
непідкорення якому передбачає покарання
і винесення вердикту „Антисемітизм".

Давні злочини моєї країни тяжкі
і про них час-від-часу можуть заговорити лише з комерційною метою,
нехай і декляруючи, що цим мають на меті спокутування вини.
Але тепер, коли з моєї країни хочуть доставити до Ізраїлю новий підводний човен,
що буде мати завдання направляти потужні боєголовки,
туди, де існування хоча б одної атомної бомби навіть не доведене
і є лише підозрою, я кажу те, що повинно бути сказаним.
Але чому я досі мовчав?

Тому,що я вважав, що моє походження,
обтяжене провинами перед Ізраїлем,
які не можливо спокутувати, забороняє мені це.
То чому я кажу тепер, постарівши і пишучи останніми чорнилами,
що те, що Ізраїль володіє потужною атомною зброєю піддає загроз
і без того крихкому спокою і миру у світі?

Та тому, що повинно бути сказаним те,
що завтра сказати буде вже запізно;
навіть лише через те, що ми німці,
над якими і без того тягар багатьох провин,
можемо стати співучасниками очевидного злочину,
який цілком можливо передбачити
і тоді нашу провину не можливо буде спокутувати.
І ще добавлю: я більше не мовчатиму,
бо я втомився від лицемірства Заходу;
окрім того я сподіваюся, що тепер багато хто перестане мовчати
і з усвідомленням очевидної небезпеки вимагатиме та наполягатиме
на повному контролі ізраїльського атомного потенціялу
та іранських атомних об'єктів міжнародними інстанціями,
без перешкод зі сторони урядів цих двох країн.
І таким чином ми допоможемо усім:
ізраїльтянам, палестинцям і навіть більше,
всім людям у цьому божевільному реґіоні,
які живуть у постійній ворожнечі,
і в кінцевому рахунку нам самим.

Хто Я?

Я народився в одній країні, виріс в іншій. Мій батько народився в іншій країні. Я не був його єдиною дитиною. Він був батьком кількох дітей з іншими жінками. Я став дуже близьким до моєї матері, бо мій батько не виявляв інтересу до мене.

Моя мати померла в ранньому віці від рака.

Хоча мій батько залишив мене, а моя мати доглядала мене, я потім написав книгу, ідеалізуючи батька—не матір. Пізніше в житті виникло питання з моїм справжнім прізвищем. Бо мої метрикальні записи не були повні.

Я виростав в одній вірі, але навернувся до християнства, яке було поширене в моїй новій країні, однак я практикував нетрадиційні вірування, а християнські–хіба тоді, коли випадало так поводитися.

У молодості я працював і жив серед нижчих клясів народу, вдаючи, що дійсно турбувався про їхню долю. Це було до того часу, як я почав нову кар'єру.

Я написав книгу про мою молодість. Читач розумів, як глибоко я переживав той факт, що мій батько залишив мене в дитинстві.

Я став активним у місцевій політиці, коли мені минуло

тридцять, і буквально увірвався на політичну сцену кандидатом на найвищий національний пост у 40-х роках мого життя.

Мені казали, що я маю золотий язик і можу говорити про когонебудь й про що-небудь.

Моє резюме було коротке й я не мав жодного досвіду провідника якоїбудь організації. І все ж я був динамічний промовець і притягав до себе людей, як магніт залізні цвяшки. На мої виступи приходили маси народу. Це піднесло моє его.

Спочатку моя політична кампанія була зосереджена на зовнішній політиці нашої країни. Я дуже критично ставився до подій в останній війні, і використовував на це кожну нагоду.

Але найбільшу популярність викликали мої погляди на економіку країни. Я представляв, як можна осягнути добробут, в якому кожна бідна людина безкоштовно буде нагодована й матиме житло.

Я знав, кого винувати за всі неполадки: вільний ринок, банки і корпорації.

Своїми промовами я викликував ненависть до них, бо знав: якщо люди стануть заздрити тим, що живуть краще, матиму повний успіх. Так постала моя „Народна акція". Цей клич став дуже популярним.

Я вийшов поза межі традиційної політики і здобув широку підтримку народу. Я знав, що, якщо я створю для людей „надію", ми разом зможемо змінити нашу країну і світ. Отже, здавалося, що в моїх промовах я говорю від імені гноблених, бідних і необізнаних, тобто, від „переслідуваної меншини".

Мої справжні погляди не були широко відомими, і я тримав їх для себе до того часу, поки як я не став на чолі моєї країни. Я був дуже обережним, щоб не зрадити себе, бо хто-небудь міг легко знайти те, у що я дійсно вірив, якщо б прочитав мої книги і провірив би, з ким я був пов'язаний. Я радий, що вони цього не зробили.

Коли я став найпотужнішою особою у світі, тоді світ дізнався всю правду.

Хто Я?

Adolf Hitler

Василь ШПАРИК

ПОЧАТОК НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ: ЯК БУЛО НАСПРАВДІ?

Про Другу світову війну, і зокрема про її найважливішу складову–німецько-радянську–чи радше німецько-російську–війну, яка в російській історіографії і, на превеликий жаль, у сучасній українській, продовжує іменуватися як Велика вітчизняна війна, написано багато, проте дуже часто заідеалізованого сприйняття. Лише з відкриттям–дуже повільним і обмеженим–радянських архівів постає реальна картина. Передусім дуже спотвореною є правда про початок війни. Міт про несподіваність збройного конфлікту подається на виправдання надто неґативного для СРСР початку війни з Німеччиною.

Насправді ці події у моїй пам'яті збереглися іншими.

Розпочавши у вересні 1939 року спільну війну проти Польської держави, і Німеччина, і СРСР продемонстрували світові свою силу і здатність застосувати її будь-де і проти будь-кого.

У вересневі дні 1939-го на терени Галичини і Волині ввели великі маси радянських військ. Мабуть, ще ніколи з часів Першої світової війни війська були не лише в містах, але навіть в окремих селах. У моєму рідному селі в колишньому поміщицькому дворі була розміщена військова частина. Але пробула вона недовго, бо розпочалася радянсько-фінляндська війна, і в люті морози зими 1939-1940 рр. відправили її на підкорення Фінляндії. Зразу ж це місце зайняла інша військова частина.

У червні 1940 р. масова концентрація військ була спрямована на захоплення Північної Буковини і Бесарабії.

У 1940 році та першій половині 1941 року проводилися дуже інтенсивні укріплення нового державного кордону, зокрема в Карпатах, та зі спорудження нових летовищ. Для цього були задіяні не лише війська, а й цивільне населення. Так, наприклад, селян із кіньми постійно залучали для підвозу матеріялів для будівництва. Доходило до того, що весняні роботи 1941 року селяни змушені були виконувати переважно в нічний час, відпросившись на ніч чи день „для ремонту воза чи підкування коня".

Наприкінці травня 1941 р. дорогами Галичини в бік кордону стали проходити військові колони нових дивізій. У червні цей процес значно посилився.

Усе це свідчило про те, що СРСР дуже активно і спішно готується

до війни з Німеччиною, бо не сподівалися, що Гітлер піде на війну на два фронти, бо ж після перемоги над Францією треба було б впоратися з Великобританією. Практично із тих приготувань, що проводив Радянський Союз, чітко простежувався намір почати війну проти Німеччини, як тільки буде визнано, що війна на Заході суттєво ослабила військову могутність Німеччини. Робилися прогнози на внутрішні протиріччя у самій Німеччині та на виступи проти Німеччини у країнах, загарбаних нею.

Німецька розвідка не могла не знати, що Радянський Союз в темпі воєнного часу проводить на нових територіях воєнні приготування. Тому, мабуть, і Гітлер відчував небезпеку з боку свого східного союзника і спільника у розбоях, тому, попри все, вирішив превентивно виступити першим, враховуючи при цьому, як вважали багато дослідників, на позитивне сприйняття західними країнами виступу проти Радянського Союзу як головної загрози західній цивілізації.

Отже, про все були добре обізнані і Гітлер, і Сталін. Проте, якщо Німеччина робила ставку на новітні методи ведення війни–застосування тактики танкових проривів, що швидко розладнює всю систему оборони, Радянський Союз укріпляв нові кордони системою довготривалих вогневих точок, які мали б бути елементами позиційної війни, як то було у Першій світовій війні. Намір воювати на території противника широко пропаґувався, зокрема у маршових піснях. Так і співали повсюдно „коґда нас в бой пошльот товаріщ Сталін і перший маршал (тобто Ворошилов) нас в бой повєдьот", ми будемо бити ворога на його території. На наступ, мабуть, розраховували, будуючи летовища ближче до кордону (бо при розрахунках на відступ будують у глибині країни).

Зі всього навіть мешканці прикордонних теренів передбачали війну. Ті, що могли спостерігати за теренами за Сяном і Бугом, бачили концентрацію німецьких військ безпосередньо за кордоном. Влада, як ми згодом довідалися, знала навіть про можливу дату виступу Німеччини. Знали, та не сподівалися, що при такій перевазі у чисельності військ після нападу **22 червня 1941** року дуже швидко все розладнається, і німці, як це було на інших теренах бойових дій, будуть проводити справжню „блискавичну"війну. Ну, що з того, що в Карпатах були неприступні укріплення кордону, що протистояла не німецька, а значно слабша угорська армія? Німецькі танки, проскочивши Львів 29 червня, вже 30 червня зайняли Тернопіль. Тому залишатися в Карпатах на відрізку, скажімо, Станіславської області, означало оточення.

Це із особистої пам'яті. А тепер погляньмо, як подається перший період війни у літературних джерелах.

Так, наприклад, на ст. 314 навчального посібника з історії України авторського колективу під загальною редакцією В. А. Смолія (Київ, Альтернатива, 1997) подається: „Драматичний характер подій на

фронті ще більше ускладнювався через шоковий стан Сталіна та усієї кремлівської верхівки. Сталін, за виразом Г. Жукова, ...перебував у простації. Вождя і його оточення вразило те, що Гітлер наважився на порушення пакту про ненапад, те, що Червона армія не змогла вистояти перед нападником. У найкритичніший для країни день 22 червня він не дав згоди на свій виступ по радіо, не знайшлося, шо сказати народу, і виступав Молотов".

Про стан Сталіна згадував і маршал С. Тимошенко: „Щоки запалі, неголені, очі тмяні, хмільні. Він сидів біля столу, як паралізований, повторював: „Ми втратили все, що нам залишив Ленін, немає нам прощення".

А ось, як подається в сучасній російській літературі стан в перший період війни (Дайнес В. О. Штрафбаты і заградотряды Красной Армии, Москва, Эсмо, 2010):

„Державний Комітет Оборони (Постанова №169сс) повинен признати, що окремі командири і рядові бійці проявляють нестійкість, панікерство, ганебне боягузтво, кидають зброю і перетворюються в стадо баранів, що в паніці біжить перед знахабнілим противником". Як результат такого стану, автор подає таку інформацію: „За перші три тижні війни із 710 радянських дивізій, що прийняли на себе удар противника, 28 були повністю розгромлені, а 70–втратили більше половини особового складу і військової техніки. Безповоротні втрати лише трьох фронтів–Північно-Західного, Західного і Південно-Західного–склали біля 600 тис. осіб. За період з 11 липня по 30 вересня 1941 року за даними німецьких дослідників противник узяв у полон 2,1 млн радянських військовослужбовців".

Наведені дані чітко підтверджують, що в 1941 році радянські командири і солдати, пам'ятаючи про жорстокі репресії і голодомори, вчинені радянською владою, просто не бажали гинути у війні, розв'язаній двома тиранами–Гітлером і Сталіним, які „дружно" поділили здобич, розчленувавши Европу, і згодом зчепилися між собою.

Василь ШПАРИК,

ветеран-фронтовик Другої світової війни

У РОСІЇ ЛІКВІДУВАЛИ ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ

Верховний суд Російської Федерації задовольнив позов Міністерства юстиції РФ з проханням ліквідувати Об'єднання українців Росії. Відповідне рішення оголосив суддя Верховного суду Росії Микола Романенков, до речі, той самий, що поставив жирну крапку на ще одній загальноросійській українській організації–Федеральній національно-культурній автономії українців Росії. Багаточисельній українській громаді в Росії не залишається нічого іншого, як об'єднатися в нову загальноросійську громадську організацію.

Валентин МАЗУРОК
м. Кременець, Україна

УКРАЇНЦІ ВОЛИНІ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ НІМЕЧЧИНИ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

З приходом німецької окупаційної влади Волинь увійшла до Райхскомісаріату Україна (РКУ). На території регіону фашисти організували осередки поліції, до чиєї компетенції переходила охорона тилу. Для важливих об'єктів та затримання радянських партійних та державних функціонерів та службовців створені спеціяльні загони „Одіс" (Ordnugsdienst-Odis) [1]. У населених пунктах краю, де на перших порах не було німецької адміністрації, створено місцеву охорону, яка не підпадала під категорію поліцейських формувань. Саме на її основі в кінці 1941 р. із місцевого населення німці створили службу охорони „шуцманшафт" (Schutzmannschaft) та перші охоронні батальйони, скорочено „Шума" (Schumannschaft Schuma).

У німецькі охоронні служби набирали місцеве населенняя на добровільній основі, щоб не порушувати Гаазької (1899 і 1907 рр.) та Женевської конвенцій (22 серпня 1864 р. і 22 липня 1929 р.), які забороняли окупаційній владі примусово призивати до своїх армій мешканців захоплених територій.

Особовий склад військовослужбовців українських охоронних батальйонів у складі німецької армії поділявся на три основні категорії:

1) українські еміґранти, учасники національно-визвольних змагань 1917-1920 рр., які утворювали командний склад в сотнях і чотах деяких батальйонів;

2) колишні військовополонені Червоної армії;

3) місцеві жителі.

Мотиви вступу в охоронні батальйони були різні. Еміґранти, з числа колишніх старшин армії УНР, вступали організаторами українських куренів переважно з військово-політичних міркувань.

Військовополонені прагнули зберегти собі життя, опинившись в концентраційних таборах. Місцеві жителі вступали переважно з матеріяльних і фінансових причин. Єдиного потужного центру підготовки офіцерського складу охоронних батальйонів не існувало.

У липні 1942 року на Кременеччині в с. Білокриниця, в колишніх казармах 12-го полку Подільських уланів польської армії, розпочалося формування 120-го охоронного батальйону, командиром якого призначено колишнього старшину української армії УНР, майора Івана

1. Центральний державний архів вищих органів влади (далі ЦДАВОВ). - Ф. 2077. - Оп. 1. - Спр. 4. - Арк. 5.

Шуригу [2]. Первинно 102-ий батальйон німці плянували використовувати проти руху Опору на Волині, але зрозумівши його „неефективність", так як багато вояків симпатизувало українським партизанам, передислокували у Білорусію. В часі дислокації загону на Кременеччині частина вояків відійшла в табір ОУН(б) „Крука", який розташувався в лісовому масиві в районі с. Антонівці [3].

З наближенням радянсько-німецького фронту 102-ий охоронний батальйон передислокувався у Східну Прусію, а пізніше у Францію для боротьби з французьким рухом Опору. Між частиною українських старшин таємно розроблявся плян переходу на сторону французів по прибуттю на місце. У здійсненні своїх плянів вояки розраховували на уродженця Кременеччини, майора Глобу, 1918 р. н. [4]. 102-ий батальйон прибув у Францію 21 серпня 1944 р. у м. Везуля (Vesoul) департаменту Ґорішньої Сони (Haute Saone). 27 серпня 1944 р. курінь, знищивши німецьких офіцерів, перейшов на бік французьких партизанів. В лавах французького руху Опору 102-ий батальйон почав іменуватися Першим Українським Куренем ім. Івана Богуна. Український курінь провів ряд успішних операцій проти фашистів на території Франції.

Однак на вимогу радянської амбасади у Парижі, в жовтні 1944 р. курінь був розформований і більшість бійців поповнили Французький Чужоземний Леґіон [5].

Отже, українські вояки внесли великий вклад у боротьбу проти гітлерівського окупанта далеко за межами своєї Батьківщини. Вони боролися проти коричневого так і червоного окупанта, в ім'я демократії і надії на відродження власної держави. Уряд Франції високо оцінив боєздатність українських вояків. Курінного Глобу, сотника Джуса, Зінчука, поручника Бойка нагороджено Французьким Воєнним Хрестом 1939-1944 рр.

Загалом втрати бійців куреня ім. І. Богуна у боях, як української військової одиниці, так і в Французькому Чужоземному Леґіоні за неповними даними становили 243 чоловік вбитими і 52 пораненими.

2. Боляновський А. *Українські військові формування в збройних силах Німеччини (1939-1945)*. Львівський національний університет ім. І. Франка. Канадський інститут українських студій Альбертського університету. Львів, 2003. - С. 136.

3. Скорупський М. *Туди, де бій за волю*. Збірник військово-політичних матеріялів у пам'ять Максима Скорупського-Макса, курінного УПА. Зібрала й упорядкувала колегія. Технічна редакція Василь Михальчук. Фундація ім. О. Ольжича у Великій Британії. Друк: Перша Українська Друкарня у Франції. Лондон-Париж, 1989. - С. 91.

4. Михальчук В. *Буковинський курінь, або 115 батальйон шуцманів*. Париж. Рукопис. Архів Мазурка В.

5. Небелюк М. *Під чужими прапорами*. Париж, 1951. - С. 113-192.

На Луччині. Волинської обл. залишився один загін ОУН(м) в кількості 150 повстанців, який не піддався розброєнню ОУН (б), під командуванням „Нечая"-А. Поліщука. Керівництво загону звернулось із заявою до населення Волині та Краєвого проводу ОУН(б), у якій закликали продумано ставитися до розпоряджень бандерівського проводу, щоб не нашкодити справі національно-визвольної боротьби та не спровокувати репресії в краї. У зверненні до ОУН(б) вони закликали:

1) припинити провокації, що давали привід окупаційній владі проводити репресії проти мирного населення;

2) попереджувати провід ОУН(б), що у випадках роззброєння загонів ОУН(м) будуть вжиті адекватні міри. За вбивства СБ ОУН(б) будуть карати винних осіб, які видавали відповідні накази,та їх виконавців;

3) загін у випадку намагання роззброєння підрозділами ОУН б) буде чинити активний опір.

Звернення підписали місцеві провідники ОУН(м) М. Соколик–„Черкас", К. Швець, С. Кушнірук. [6].

Однак СБ на Волині продовжувало облікувати осіб прихильних до ОУН(м) та УНРА. Станом на 4 листопада 1943 р. на Рівненщині в с. Морозівка–Харископ Т.; с. Топче–Кухарук Г., які підтримували УНРА. У с. Данилів–Бондарчук О., Гарбар М.; с. Залізці–Новак В.; с. Черниця–Темнюк Ф.. Темнюк Л. підтримували ОУН(м), вели агітаційну роботу проти ОУН(б). [7]

Восени 1943 року ситуація ускладнилась. Керівництво бандерівців видало наказ ліквідувати непокірний загін та його прихильників. У такій ситуації загін роз'єднався на ряд малих рухомих груп і розпорошився в краї. Хоча така тактика не була вдалою, у зв'язку із складним становищем на Волині, коли потрібно було обороняти села від німців, радянських партизанів, польських боївок, іншого виходу із ситуації керівництво загону не знайшло. Під час переходу зв'язкового „Окуня"–А. Федчука від одного відділу до іншого, він потрапив до польської поліції. Поляки передали зв'язкового німцям у Луцьку. Про затримання А. Федчука дізналося командування загону. М. Солтис вислав німцям листа, у якому вимагав негайно звільнити зв'язківців. У протилежному випадку погрожував терором. Німці запропонували переговори, на які українська сторона погодилася. У розмовах у с. Милуші, а згодом у Луцьку, з українського боку брав участь М. Солтис, з німецького–гауптштурмфюрер (згодом штурбанфюрер) СД Зірфрід Асмус (Assmus).

6. Каркоць-Вовк М. *Від Воронежа до УЛС*. - Міннеаполіс, 1995. - С. 75.
7. Державний архів Рівненської області (далі ДАРО). -Ф. Р. -30. - Оп. 2. - Спр. 15. - Арк. 216.

Було досягнуто угоди про співпрацю на слідуючих умовах:

1) українці створюють великий військовий відділ;

2) загін діятиме на партизанській основі і постійно рейдуватиме в краї;

3) завданням загону буде боротьба з радянськими партизанами та оборона українського населення від польських збройних формувань, які співпрацювали з радянськими партизанами;

4) українських партизанів озброюють легкою автоматичною зброєю і забезпечують боєприпасами:

5) німці не втручаються у внутрішнє життя загону, де командування буде українським;

6) загін не турбуватиме німців, якщо вони не будуть проводити репресій та терор проти українського населення;

7) окупаційна влада зобов'язувалась негайно звільнити всіх українських в'язнів на Волині, за винятком комуністів та бандитів. [8]

Приблизно 11-12 листопада 1943 року група повстанців загону „Нечая" вирушила в рейд на Кременеччину. У складі групи були: „Черкас", „Гіркий", полковник „Тур"-В. Герасименко, „Вовк"-М. Каркоць, „Довбня", „Остап", „Окунь", „Смуглявий", та медсестра Галя. Із Луцька попрямувала на Дубенщину. Південніше м. Дубна переправилася на правий берег р. Ікви, де до групи приєдналися „Чалий" і „Грізний". Біля с. Верби загін в кількості 18 чоловік переправився через р. Ікву і підійшов до хутора Кутниська, неподалік с. Птича Дубнівського району. На хуторі відбувся бій із сотнею УПА, яка прагнула роззброїти відділ. Бій тривав 15-20 хвилин. Бойова група розпорошила загін ОУН(б). 15 листопада 1943 р. повстанці прибули до с. Сапанова Кременецького району Тернопільської обл. і розмістилися в господарстві „Коваля" і „Оси"-Федора і Юрія Красевичів [9]. У селі загін затримався на декілька днів. з метою відпочинку для подальшого рейду по Кременеччині, розповсюджував вістку про прибуття групи, щоб дати змогу приєднатися повстанцям, яким загрожувала небезпека з боку СБ. Отже, Кременеччина стала місцем народження нового військового формування. 18 листопада 1943 р. до групи в с. Сапанові долучився „Крук", „Гірняк", „Пшеничний", „Підкова". Загін увечорі вирушив у рейд через с. Млинівці, Підлісці, Жолоби, Шпиколоси, Новосілки, Титильківці до Людвища. У цьому районі залишилося багато людей ОУН(м), яким загрожувала небезпека з боку СБ. Мельниківський від-

8. Гірняк К. *Український легін Самооборони. Причини до історії.* Торонто, 1977. - С. - 8.

9. Пісоцький П. *Початки роздору підпільної боротьби на Волині. Спогади учасника боротьби про трагічні події на Волині 1941-1944 рр.* - Тернопіль, 2001. - С. 148.

діл у зворотному шляху до с. Сапанова, 23 листопда 1943 р. піймав 4 зв'язкових ОУН(б), які прямували в Галичину. У цей період перебували боївки ОУН(м) у селах: Сапанів, Жолоби, Гаї, хутір Олексюки. У с. Лопушно Лановецького району мельниківці мали нараду в хаті селянина Марселюка з керівництвом Фронт української революції на чолі з „Яворенком", на якій обговорювали складну суспільно-політичну ситуацію, що склалася в регіоні. Бійці Т. Басюка найбільше перебували у цей період на хуторі Рідкодуби. Вони підтримували зв'язок з с. Борсуки і Катербургом, а також Якимівцями Лановецького району. [10]

Аналізуючи вищезгадані документи і спогади учасника ФУР О. Чуйка, який проживає в Великій Британії, можна стверджувати, що ОУН(м) прпонувала людям з ФУР, яким загрожувало СБ, перейти в УЛС. Повернувшись в с. Сапанів, яке стало базою, група зустрілася з новими друзями із Луччини. „Черкас" дотримувався позиції, що загін не повинен надмірно зростати. Організаційна сітка ОУН(м) на Волині в першу чергу направляла у загін розконспірованих членів, яким загрожувала СБ, і в майбутньому не було змоги пристосуватися до радянської дійсности. До с. Сапанова прибуло декілька груп членів ОУН(м) з сіл: Стовпця, Онишківець, Комарівки, Турї. Загін нараховував понад 50 бійців, які здобувши гіркий досвід біля с. Антонівці, не збиралися складати зброю перед будь-ким. Коли відділ відпочив і добре стемніло, ОУН(б) стягнуло великий загін для роззброєння мельниківців. Однак про наміри ОУН(б) керівництво загону вчасно дізналося і добре підготувалося до бою. Бандерівський загін попав в перехресний обстріл та був розсіяний в районі с. Сапанова. Після дводенного відпочинку група ОУН(м) вирушила в новий рейд до с. Людвищ. Шлях пролягав іншим маршрутом, з метою поширення відомостей про появу загону. Протягом першого і другого рейду до групи приєдналося більше 40 активних членів ОУН(м), яким загрожувала небезпека. На зворотному шляху група обійшла м. Кременець з південної сторони і затрималася в передмісті Туники, де до групи долучився відомий член ОУН(м) на Кременеччині „Кобець". У Туниках повстанці атакували поляків, які перебуваючи у поліції грабували українське населення [11].

У даній складній ситуації „Черкас" і полковник „Тур" вирішили відмовитися від партизанської боротьби і далі проводити рейд відкрито, щоб не викликати репресії по відношенню до мирного населення із сторони німців. Відділ ОУН(м) в кінці листопада, добре озброєний,

10. ДАРО. - Ф. Р. 30. - Оп. 2. - Спр. 33. - Арк. 23.

11. Пісоцький П. *Початки роздору підпільної боротьби на Волині. Спогади учасника боротьби про трагічні події на Волині 1941-1944 рр.* - Тернопіль, 2001. - С. 150.

рейдував по всій Кременеччині. Так, 1 грудня 1943 р. 80 повстанців пройшли через село над районом 7/7 і розклеювали листівки, у яких закликали місцеве населення не підпорядковуватися ОУН(б). Для ліквідації загону ОУН(м) у ніч з 1 на 2 грудня був направлений загін, який зав'язав бій. Знищити мельниківський загін не вдалося, повстанці добре орієнтувались на місцевості і багато знали таємної інформації про задуми УПА [12]. У с. Білокриницю прибули інші групи ОУН(м). 2 грудня 1943 р. о 23:00 вступило в село близько 300 повстанців. Пройшовши білокриницький міст вистрілили в повітря 3 сигнальні ракети. З собою мали 2 вози, на яких везли 1 міномет, 2 важких станкових кулемети, всі інші повстанці йшли пішки [13]. 5 грудня 1943 р. до с. Сапанівчика о 8 год. ранку і с. Млинівці прибув відділ ОУН(м) в кількості 100 повстанців із с. Сапанова. Були озброєні в більшості автоматами ППШ (фінка), МП, самозарядними гвинтівками (десятками), кількома кулеметами, на озброєнні гвинтівок мали мало, крім того у кожного повстанця було по пістолету і декілька гранат. Спочатку видавали себе за польову жандармерію УПА, говорили, що шукають дезертирів УПА, в дійсності шукали за організаційною сіткою ОУН(б). Забрали з собою станичного і господарчого, побили їх, щоб дізнатися місце розташування підпільних складів. З млина забрали 700 кг збіжжя. З собою мали багато пропаґандистської літератури. При сотні перебувала Волинська Краєва Екзекутива ОУН(м). Через певний період загін повернувся до с. Сапанова [14]. У ніч з 5 на 6 грудня 1943 р. мельниківці, розбившись на дві групи, рейдували одні в напрямку Дубнівського району, інші в напрямку с. Жолобів. Їхній відділ 6 грудня 1943 р. в кількості 67 повстанців скликав збори селян, на яких бандерівців звинувачували у репресіях проти краян [15]. 12 грудня 1943 р. відділ ОУН (м) рейдував з с. Сапанова в напрямку сіл Підлісці–Старий Кокорів [16].

Одночасно провід ОУН(м) на Кременеччині намагався повністю забрати в ряди УЛС розконспірованих людей, а також бійців з ФУР, яким загрожувала небезпека. 14 грудня 1943 р. о 15:00 загін вирушив з с. Сапанова в Жолоби в кількості 200 осіб. У с. Білокриниця дислокувався мельниківський відділ в кількості 100 повстанців. У ніч з 14 на 15 грудня до с. Сапанова прибув віділ УПА для ліквідації мельниківського загону. Повстанців в селі не застали, згідно доповідної записки в УПА загін ОУН(м) передислокувався в с. Жолоби [17]. Аналізуючи цей документ, можна стверджувати, що відділ УПА, який прибув для лік-

12. ДАРО. - Ф. Р. 30. - Оп. 2. - Спр. 33. - Арк. 148.
13. ДАРО. - Ф. Р. 30. - Оп. 2. - Спр. 33. - Арк. 39.
14. ДАРО. - Ф. Р. 30. - Оп. 2. - Спр. 33. - Арк. 34.
15. Там само. - Арк. 88.
16. Там само. - Арк. 102.
17. Там само. - Арк. 103-104.

відації ОУН(м), був не боєздатним. Цей висновок можна зробити тому, що с. Жолоби находиться від с. Сапанова на відстані 8 км, а с. Білокриниця на відстані 2 км і передислокуватися у вище згадані населені пункти не було, на думку дисертанта, великих проблем. Можливо відбулися нові сутички між загонами ОУН(м) і ОУН(б), але досягти мети бандерівському загону не вдалося. Це підтверджується і архівними фактами. Для знищення загонів ОУН(м) керівництвом УПА були направлені відділ жандармерії та повстанські загони „Гірняка" та „Берези", але знову безрезультатно [18].

В другій половині грудня 1943 р. в с. Білокриницю прибуло 5 вантажних автомобілів і повстанці переїхали в с. Підгайці, неподалік Луцька. У с. Підгайцях відбулася зустріч загону з німецькими офіцерами, які приїхали оглянути недавніх партизанів. Після кількох годинного огляду, до школи, де розмістився загін, прибули декілька вантажних автомобілів з усім необхідним для нормального забезпечення життя бійців. Почалися суворі будні загону. При ньому залишилися лише два німецькі офіцери Асмус та Раулінґ. Вони не втручалися у внутрішнє життя загону, виконували виключно зв'язок між українцями і німецьким командуванням з Луцька. Загін у с. Підгайцях швидко набував військової форми. Відбувся розподіл людей на бойові та господарські підрозділи. Загін одержав назву Український Легіон Самооборони, в німецьких джерелах він іще іменувався 31-ий батальйон СД. В деяких документах назва вживалася в двох варіянтах. У першій половині грудня 1943 р. „Коваль", „Мазниця", „Кобець" виїхали до м. Кременця з метою сприяння звільнення політичних в'язнів. Перше звільнення відбулося 9 грудня 1943 р. з Кременецької тюрми з 12 і 13 камер в кількості 20 осіб. Всі вони з речами повернулися додому. Начальник в'язниці повідомив, що до 14 грудня більшість буде звільнена [19]. Визволення українських політичних в'язнів відбулося без перешкод. Вони в більшості розійшлися по домівках, лише незначна частина залишилася при групі „Коваля". Новина блискавично розійшлася по всьому краю. Під кінець грудня 1943 р. до с. Підгаєць прибуло нове поповнення під керівництвом „Жарини" з Дубенщини і Кременеччини, серед яких: „Хрін"-М. Медвецький, „Троян"-В. Смакуржевський, „Гуня", „Граб", „Вихор", „Угренко", „Котьо", „Клен" та декілька бойовиків від загону „Яворенка". На початку січня 1944 р. чота „Вовка", отримавши наказ, виїхала до м. Цумань, що знаходиться в рівненських лісах, з метою розвідки сил радянських партизанів в цьому районі. Бійці розмістилися в хатах і пробули там декілька днів, ведучи розвідку довколишньої місцевости. Після виконання завдання на Святий

18. Там само. -Арк. 151-153.

19. ДАРО. - Ф. Р. 30. - Оп. 2. - Спр. 33. - Арк. 39.

Вечір чота повернулась на місце дислокації загону, у с. Підгайці. УЛС на цей час нараховував дві бойові сотні, інтенсивно проводилася військова підготовка.

До с. Морочина прибула частина бійців сотні „Трактора", яка приймала участь у бойових діях на фронті й вирвалася з оточення. Залишки сотні проривалися через Рівне, Дубно, Вербу, Броди, Львів. По дорозі до них приєдналася частина бійців із загону ОУН(м), зокрема боївок котрі діяли в районі Дубна, с. Верби [20].

Отже, найбільш критичним в історії українського національно-визвольного руху було літо 1943 р. У наслідок розколу ОУН, між двома фракціями виникла гостра боротьба, яка привела до репресій СБ по відношенню до членів ОУН(м) та інших українських формувань. У такій ситуації командир нероззброєного партизанського загону ОУН(м) „Нечай" та провідник М. Солтис уклали локальну угоду з німцями з метою створення українського збройного формування, де гітлерівці виконували лише обов'язки зв'язкових. Українські вояки в міру можливости охороняли місцеве населення від терору з боку радянських партизанів, польської АК, СБ, звільнили багатьох в'язнів з тюрем Волині.

Бійців УЛС не полишала думка, що створений в екстремальних воєнних умовах їх відділ, за сприятливих умов зможе нести свій вклад у боротьбу за національне визволення. Саме ці почуття патріотизму й ідейна переконаність допомагала їм легше переживати скрутні обставини, у яких вони опинилися і прагнули до відродження національної незалежности та власної держави.

---

20. Каркоць-Вовк М. *Від Воронежа до Українського Леґіону Самооборони.* - Міннеаполіс, 1995. – С. 103.

ДИВІЗІЙНИКИ В УПА

Прут (Роман Корбутяк) народився 1924 року в селі Тишківцях Городенського повіту. Підпільником ОУН став на початку німецької окупації. 1943 року закінчив Коломийську гімназію. Щоби відбути військовий вишкіл, записався до дивізії „Галичина". Пройшов важкий шлях від стрільця УПА до теренового провідника ОУН.

23 травня 1945 року надрайонний провідник Прут і друзі-підпільники Річка й Іванко в селі Ґеленкові Козівського району прийняли нерівний бій з бандою головорізів МВД. Оточені в палаючій хаті друзі завзято відстрілювалися, вбили й поранили чимало енкаведистів. Останній набій, як водилося в повстанців, кожен приберіг для себе.

Валентин МОРОЗ

КОЛИ ПОЧАЛАСЯ ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА?

Мабуть, найлогічніше буде почати цей розділ загальновідомим американським жартом.

Учитель питає учня: хто вбив Юлія Цезаря? А учень широко витріщає очі й каже: чесне слово, не я! Учитель біжить до принсипала (директора школи) й каже: що то за школа? Я питаю: хто убив Юлія Цезаря? А він каже: не я! А принсипал подивився на нього і каже: заспокійся! Може справді не він...

Це–типова північна Америка. Принсипал був за освітою напевно якимось математиком, техніком, „політехніком"–але ні в якому разі не істориком.

А тепер–до української „канкрєтики"з Другої світової війни.

Просте і ясне питання: хто почав Другу світову війну? І така ж „канкрєтна" відповідь: ми!

Ні, ні, це не жарт і не якась містифікація. Зараз ми поставимо „усі крапки над „*і*"; і все буде, як казали совдепівською мовою, „канать в йолочку".

Коли запитати звичайну освічену людину: коли почалася Друга світова війна?–вона, звичайно, відповість: 1 вересня 1939 року, спільним нападом Гітлера і Сталіна на Польщу.

Усі це знають, і це загальновідома відповідь. Бо коли Гітлер захопив Австрію у жовтні 1938 року–це ще не був початок війни. Бо не пролунало ані одного пострілу. Коли Гітлер захопив Чехію в березні 1939 року–це знову-ж-таки не був початок війни–бо не пролунало ані одного пострілу. (Правда, чехи хваляться, що якась там одна частина почала стріляти... Але то був відокремлений епізод, і загальну картину чехословацької капітуляції він не порушив).

А поляки 1 вересня 1939 року не здалися, не підняли руки догори. Правда, воювали вони всього 17 днів. Бо проти Гітлера, який натиснув з заходу, і проти Сталіна, який натиснув зі сходу, Польща довго встояти не могла.

І все ж поляки не здалися. Вони героїчно стріляли! Це знає увесь світ. Але... Світ знає не всю правду.

Бо перші, які почали воювати проти гітлерівської коаліції–це були не поляки. Були це українські карпатські січовики, які ще півроку перед тим, 14 березня 1939 року, так само зустріли пострілами наступ гітлерівської коаліції–як і поляки шість місяців пізніше. Так! Друга світова війна почалася дійсно в 1939 році–але не 1 вересня, а 14 березня.

Так ще ніхто не ставив питання–пора нарешті поставити!

Про Другу світову війну видано величезні тисячі книг–у тому числі багато й українських. Мабуть, найпомітнішою з них (українських) є праця Володимира Косика „Україна в Другій світовій війні". Але й там це питання не звучить.

Звернімося нарешті до фактів і поставмо їх „на екран" нормальної логіки. Вищезгадана формула про те, що карпатські січовики зустріли 14 березня 1939 року пострілами не наступ угорських аґресорів, а наступ гітлерівської коаліції–це не помилка, і не чиїсь приватні фантазії. Полковник Колодзінський, шеф штабу „Карпатської Січі", був запрошений перед угорським наступом до німецького консула в Карпатській Україні Ґофмана. Консул порадив йому негайно капітулювати. Чому? Бо на угорську окупацію Закарпаття погодилися і Німеччина, й Італія. Отже, логічний і невмолимий виновок: це не був приватний наступ Угорщини. Це був наступ усієї гітлерівської коаліції. І–що найважливіше в даному випадку–керівники Карпато-Української держави це знали. Повторімо сказані полковником Колодзінським слова у відповідь на пропозицію (фактично–ультиматум) німецького консула:

> В словнику українського націоналіста немає слова „капітулювати". Сильніший ворог може нас у бою перемогти, але поставити нас перед собою на коліна–ніколи. [1]

Єдиний, хто вперше це сказав (що перший бій проти гітлерівської коаліції дали не поляки, а карпатські січовики)–це був Петро Стерчо. Він правда, не зробив з цього концептуальних висновків. Це в його книзі „Карпато-Українська Держава"–лише епізод. І все ж він прозвучав:

> Карпато-Українська Республіка–це перша держава, що поставила спротив наростаючому імперіялізмові Німеччини, під кермою Адольфа Гітлера. Уряд о. Августина Волошина перший відкинув домагання Гітлера, даючи наказ своїй армії „Карпатської Січі" боронити державу від поневолення Гітлерівським союзником, Мадярщиною. Оборонна війна Карпатської України проти Мадярщини–це, властиво, початок Другої світової війни. [2]

Пора нарешті зробити з цього епізоду концептуальні висновки і покласти на стіл наукову концепцію: першими, хто відважився воювати проти гітлерівської коаліції, були українці! І що ми воювали всього два тижні–це не принципове. Поляки в 1939 році теж воювали всього 17 днів. Але... Вони не здалися! А ми зробили це ще перед поляками.

Справа ця має не тільки теоретично-пізнавальний і не тільки престижний аспект (мовляв, ніхто інший, а ми були першими). Це–справа

1. Петро Мірчук. *Нарис історії ОУН*, т. I, стор. 557.

2. Петро Стерчо. *Карпато-Українська Держава*, стор. 219.

сьогоденної практичної політики.

Автор цих рядків пригадує епізод з української маніфестації в Торонті. Після акції–роздавання летючок і розмов з публікою на Natham Fhilipp Square–центральній площі Торонта біля міської ратуші один з глядачів (англо-канадець, трохи напідпитку) зробив такий підсумок (англійською мовою, річ ясна): „А, українці? Та то ж нацисти".

Він не був у принципі жодним анти-українцем. Він просто був жертвою тривалої і масованої антиукраїнської пропаґанди (в умовах Північної Америки–у першу чергу сіоністичної). Пропаґанда ця (у найновішому варіянті–„путінсько-распутінська") трубить довгі десятиліття на одній і тій же самій ноті: українці, мовляв, „були з Гітлером".

Хто винен у даній ситуації?–В першу чергу ми, українська наукова еліта. Ми ще не тільки не поширили в світі, але ще й не створили українську концепцію Другої світової війни. Бо навіть серед українських істориків-чапаєзнавців вищеописана концепція покищо викличе лише здивування. До неї покищо не тільки ніхто не звик,–її фактично ще ніхто й не чув.

Бо коли б було навпаки... Тобто: коли б ми потужно розбудували і „запустили в світ" обговорювану зараз концепцію про те, що першими проти гітлерівської коаліції стріляли не поляки, і не французи, а українці–тоді антиукраїнська пропаганда мала б дуже „короткі ноги". І коли б якийсь „англо-сакс напідпитку" в Торонті (чи в Нью-Йорку, Сіднеї, Кейптауні) сказав, що „українці були з Гітлером"–йому просто відповіли б: ти що, варіят? Як українці могли бути з Гітлером, коли вони першими відважилися стріляти проти Гітлера?

„Отакі-то пироги"...

Покищо ми не тільки не поширили в світі вищевикладену концепцію, але ще й не познайомили з нею власний, український загал... Що ж, кожна симфонія починається з першої ноти... Отепер вона й прозвучала! Правда (чесно кажучи) „в оркестровці" нашого попередника Петра Стерча. Бо першим поклав на папір вищесформульовану концепцію саме він.

Сваритися на тему: а хто першим сказав „*а*"–легко. Але це нічого не дає. А от „запустити в світ" життєво потрібну нам концепцію–дуже тяжко. (По правді кажучи: автор цих рядків шукає союзників для цієї праці).

Не тільки віримо, але й твердо переконані: колись так і буде. Всі історики світу починатимуть історію Другої світової війни з 14 березня 1939 року, з карпато-української теми. Але покищо так не є. Покищо всі починають її з 1 вересня 1939 року, з моменту нападу Гітлера і Сталіна на Польщу. І ми змушені робити так само. Але...

По правді кажучи, „починати розмову" треба не з 1 вересня, а з 23

серпня. Бо день цей був дійсно ключовим імпульсом для початку не воєнної ажіотаж-істерії, а правдивої війни. Мається на увазі. звичайно. німецько-московський „пакт про ненапад" (відомий у широкому світі як пакт Ріббентропа-Молотова), підписаний саме в цей день. Як завжди буває у світі дипломатії, білими словами звичайно прикривають чорні діла. Бо фактично був це пакт про напад! Про спільний московсько-німецький напад на Польщу і поділ довоєнної Польщі між двома імперіями: Московською і Берлінською.

Як для англійської, так і для французької політичної еліти це була повна несподіванка. Бо як Англія, так і Франція розраховували використати „російського медведя" у своїх антинімецьких плянах. У Москві постійно „товклися" як англійські, так і французькі делеґації.

Але Гітлер їх випередив... Фактично пакт Ріббентроп-Молотов–це був договір про четвертий поділ Польщі. (У польській історіографії це давно прийнята формула).

По суті Польща підготувала собі власноручно цю катастрофу ще майже 20 років тому–у 1921 році. Тоді в Ризі було підписано польсько-московський мирний договір. Поминаючи дипломатичні „викрутаси", його можна лаконічно сформулювати так. І поляки, і москалі зійшлись на формулі: українська держава не вигідна ані нам, ані вам. Тож давайте поділимо українську територію між собою.

Як звичайно, поляки у своїй поетичній політиці, опертій більше на емоціях, а не на реаліях, не помітили головного „приколу" ситуації. А сформулювати його можна дуже просто: Польща, затиснута між Московською і Берлінською імперіями, не має жодних шансів на існування. При спільному натиску обох імперій вона просто лусне, як горіх. Так і сталося в 1939 році: польський „горіх" тріснув за 17 днів...

У 1921 році полякам не вистарчило розуму, аби втямити елементарну істину: на схід від Польщі мусить бути українська держава–своєрідний бар'єр, що відділяє своїм тисячокілометровим масивом Польщу від Московії. (Здається, поступово формуються новіші покоління поляків, які вже розуміють істину: з точки зору польських інтересів самостійна Україна потрібна так само полякам, як і українцям. Але такі події, як акція поляків проти Бандери в Европарляменті–2010 рік–трохи зменшують ентузіястичні сподівання у цьому напрямі)...

Але катастрофа „насіла" в кінці 30-х років не лише на Польщу. В кінці 30-х років відбувається загальний крах версальської системи, сформованої 20 років тому. З цього „версальского мішка вилізло забагато шил"... Величезні маси людей опинилися в чужих державах, і були цим незадоволені. Мільйони німців перебували в межах Польщі, Чехословаччини, і мріяли, звичайно, про возз'єднання з власною державою. (Взагалі на території польської держави у 1939 році 40% людей

були не-поляки). Додаймо до цього такі проблеми, як Трансільванія (в яку „вчепились" історично і румуни й угорці), Добруджа (конфлікт між румунами і болгарами), хорватське бажання збутись юґославського „братства" й збудувати нарешті власну державу; Клайпеда і Данціґ з їх німецькомовною більшістю... Список можна й продовжити (не кажемо вже про 40 мільйонів українців, поділених між чужими державами). Фактично післявоєнні господарі світу збудували у 1919 році версальську скриньку Пандори, яка відчинилася в 1939 році, і всі „мороки", сховані там, вилетіли нарешті на світ Божий...

Але криза була не лише територіяльною. Криза була й духовною. На цей час виросло т. зв. „Ремаркове покоління", яке у пеклі Першої світової війни втратило віру в свої традиційно-„демократичні" ідеали. Особливо виразно ця втрата віри проявилася в умовах світової економічної кризи 1929 року. Крах ліберально-демократичних інституцій привів до зневіри в ці ж ліберально-демократичні цінності. У роки кризи мільйони людей втратили працю. І їх перетягнув на свій бік або Гітлер, що зліквідував у своєму „гітлерлянді" безробіття, або Сталін, що взагалі обіцяв комуністичний рай на землі. Різко зросла тяга до диктаторських розв'язок ситуації; диктаторські режими стають дуже популярними. Все це закінчилось гострим бажанням „переробити світ" (або в сталінському, або в гітлеро-муссолінському варіянті) і природно привело до вибуху Другої світової війни.

СТАЛІН І ПАКТ МОЛОТОВА-РІББЕНТРОПА

На засіданні Політбюро ЦКВКП(б), 19 серпня 1939 року, у той момент коли в Кремлі йшли переговори з делеґаціями Англії та Франції, Сталін говорив:

–Питання миру й війни вступає у критичну стадію. Якщо ми підпишемо договір про взаємну допомогу з Францією та Великобританією, Німеччина зрезиґнує з Польщі. Війна буде перешкоджена. Якщо ми приймемо пропозицію Німеччини про підписання з нею договору про ненапад, вона напевно нападе на Польщу, й Англія та Франція муситимуть вступити в цю війну. В Західній Европі запанують великі розрухи й безпорядки... В інтересах СРСР–батьківщини трудящих, є те, щоб ця війна якнайдовше тривала з метою виснаження двох сторін. СРСР буде давати поміч сьогоднішній Німеччині, постачаючи їй сирівці й продовольчі товари. Тож з тієї причини ми повинні згодитися на пакт... Для нас буде широке поле діяльности для розвитку світової революції. (Переклад з російської).

Цей документ виявлено в Москві в Центрі збереження історико-документальних колекцій–колишньому Особливому архіві СРСР (фонд 7, опис 1, справа 1223).

Спомини

Роман ГАВРИЛЯК

НА ФРОНТІ ПІД ФЕЛЬДБАХОМ

Фрагмент зі споминів Свата

Я командував тоді „Яґдцуґом" (мисливська чота для ударних завдань) у штабу 31-го полку, котрий був під командою полковника Рудольфа Паннїра (SS-Standartenfuehrer Rudolf Pannier).

Нам не довелось користатися з розбудованих нашою Дивізією оборонних становищ у Юґославії, бо нас покликано деінде, де треба було залатати прорив, який зробила Червона Армія коло Фельдбаху та замку Ґляйхенберґ в Австрії. Поспішним маршем ми прибули в околицю села Штраден та гори „Штраднер Коґель". Наш полк першого дня був у резерві, а наступ, щоб замкнути прорив, виконали полки 29-ий та 30-ий. Вони зазнали втрат, тому 31-ий полк уведено в бій. Ми здобули гору „Штраднер Когель", але тепер треба було її втримати. Мою чоту перекидав полковник Паннір з місця на місце. Противник раз-у-раз пробував відбити від нас втрачений терен, їхні наступи та наші протинаступи чергувалися по кілька разів. Моя чота часто брала участь у тих протинаступах, проганяючи ворога силою свого вогню, покищо без втрат. Лінія фронту не була встабілізована та змінялася часто, так що стрілецтво не мало часу навіть вкопатися. Ворог мав над нами чисельну перевагу, перевагу в артилерії та піхотинській тяжкій зброї. Я вперше знайшовся під вогнем совєтських „катюш". Це були ракетні стрільна, які вистрілюються у скорій черговості та в своєму леті видають несамовите застрашнююче виття, а вдаривши в ціль, вибухають та запалюють довкілля. Наша артилерія небагато стріляла, бо не було досить набоїв. Танків та летунства не було видно, ані в них, ані в нас.

Похорон поета Олександра (Кандиби) Ольжича, Прага (Чехія), 25 липня 1944 р. Зліва: Чотовий-підхорунжий Роман „Сват" Гавриляк і сотник Любомир Макарушка.

Одного вечора наша чота залягла на т. зв. Vorgeschobener Stuetzpunkt, себто на передній заставі та залишилася там на цілу ніч. Це було в місці, де наші фронтові лінії були легко обсаджені й мали великі прогалини, де не було нікого. В одну таку прогалину попали ми, не маючи зв'язку з сусідніми частинами. Нашим

завданням було здержувати інфільтрацію чи наступ ворога й не дати себе окружити, бо сусідів направо й наліво не було. Кілька разів серед ночі підходили до нас ворожі частини й нам вдавалося сконцентрованим вогнем їх проганяти. Між сутичками ми наслухували, що діється довкруги нас. Терен був покритий рідким лісом, ніч була темна, ми сиділи тихо та старались заховати нашу присутність. Ми чули постріли недалеко в нашому запіллі, що могло означати ворожі спроби нас окружити. Я посилав туди розвідників, які верталися, не знайшовши нікого. Деякі постріли були навіть досить близько. Я сам пішов туди й нікого не знайшов. Видно більшовики стріляли розривними кулями, які, попавши у дерево, вибухали. Я тоді собі усвідомив скільки то куль на війні стріляється, але з них тільки дуже маленьке число попадає у противника. З великою полегшою ми привітали ранок і незабаром наспіли інші наші частини, щоб обсадити цей відтинок фронту, а для нас прийшов наказ вернутись назад.

Під час одного бою за „Штраднер Коґель", який переходив з рук до рук, ми відступали, залишаючи його червоним, відстрілюючись від них, а вони наступали нам на п'яти. Втікали ми чимскоріше через відкрите поле, де нас червоні обстрілювали з ручної зброї та гранатометів. Ми хотіли чимскоріше осягнути недалекий ліс, щоб мати якесь прикриття. Осягнувши ліс, якимсь чудом без втрат, ми відітхнули, але не надовго, бо червоні перенесли свій ґранатометний вогонь, до якого долучилась теж їхня артилерія. Відступаючи ми раз-у-раз падали, коли почули надлітаюче стрільно та притискались до землі, щоб сховатись від осколків. По вибуху зривались та бігли дальше. Ось так засвистало одне стрільно, і я миттю лежав на землі. Стрільно недалеко вибухло і я побачив, що впав руками, грудьми та бородою у величезну купу, правдоподібно, коров'ячого гімна. Закляв сочистими прокльонами, бо в таких випадках це помагає, знайшов якусь галузку та зачав нею зі себе збирати смердючу погань. Однак, треба було дійти аж до нашої приготованої другої оборонної лінії, яка кулеметним вогнем здержала наступаючих червоних. Там я знайшов якусь калабаню та трохи себе очистив. Однак, від мене смерділо, бо змінити чи випрати свій одноетрій та білизну я не міг; наші запасові речі були далеко позаду з нашими обозами.

Одного дня закликав мене полковник Паннір та каже: „Ходімо, Гавриляк, на передню лінію фронту". Сіли ми до авта, яке провадив німецький підстаршина. Під'їхали ми доріжкою під фронт, а далі пішли пішки. Допнялися ми до фронтової лінії, яка тоді ше не була цілком устабілізована та часто змінялася. Тому стрільці не змогли окопатися й залягли на землі та ховалися за дерева чи малі горбки. А тут приходить полковник, потрясає та виблискує своїм Ritterkreuz–лицарським хрестом–на шиї, випростаний. Я та німецький підстаршина теж йдемо за полковником, та себе випростали як він, бо так випадає. Підходить

Паннір до одного стрільця за деревом та наказує, щоб він пішов та закликав свого сотенного командира. Стрілець зривається та біжить від дерева до дерева, падаючи та ховаючись за горбки, щоб охоронитися від снайперів. Паннір з насмішкою говорить: „Дивись, Гавриляк, які комедії цей чоловік виправляє!"

Нагло на нас посипалася скорострільна черга та просвистіли кулі! Я миттю лежав на землі та побачив перед нами в кущах відступаючих червоноармійців зі скорострілами, які закралися близько нас. На них посипався вогонь з нашої лінії. Бачу полковника раненого в ногу, а щофера–з перестріленими грудьми. Їх забрали санітари. Команду полку перебрав, здається, Віттенмаєр.

Слід згадати про поведінку німецьких вищих офіцерів, наприклад, Панніра чи командира Дивізії Фрайтага, які на фронтовій лінії не зважали на ворожий вогонь, наражаючи себе на поранення чи навіть смерть. А заступити командира–це не проста справа. Я ніколи не збагнув, чим мотивована така поведінка: щоб показати себе відважним чи, можливо, це стара традиція?

Згодом фронт устабілізувався та наші фронтові частини окопалися як слід. Не було, ані з одної, ані з другої сторони ніяких великих акцій, крім обопільних розвідувальних випадів чи наскоків. Наші лінії були під безнастанним обстрілом ворожої артилерії, але наша артилерія мовчала, бо набоїв було обмаль. В замку Ґляйхенберг йшли безнастанно запеклі бої. Червоні конче хотіли його здобути, але наші стрільці завзято його боронили. Але назагал можна було сказати, що настав спокійніший час.

В тому часі відвідав Дивізію ген. Павло Шандрук та постановив провести присягу Дивізії. Присяга цим разом мала бути на вірність Україні та символічним актом Дивізія мала перейти у склад та під зверхність Української Національної Армії. Трудність була в тому, як цю присягу провести, бо Дивізія на фронті! Однак, присягу таки проведено на відтинку 30-го полку при участі кількох сотень, які тоді були в резерві, а з 29-го та 31-го полків вислано делеґації. Я мав честь репрезентувати 31-ий полк, а хор. Припхан–29-ий полк. Так то ми оба з Припханом, поклавши руки на уставлені ґранатомети, повторяли за ген. Шандруком слова присяги на вірність Україні, разом із усім присутнім вояцтвом. Був це для нас дуже зворушливий момент, бо тут здійснювалося те, про що ми мріяли віддавна–аж щойно тепер осягнули по багатьох, багатьох розчаруваннях, ми стали вояками Української Армії. Однак, наше піднесення пригашувала свідомість, що це прийшло вже дуже запізно, та у нашій безнадійній ситуації нашої долі тепер не змінить. Ген. Шандрук зробив на нас дуже позитивне враження: носив однострій Української Національної Армії, який ми тоді вперше побачили, добре себе презентував та викликував респект серед вищих дивізійних німецьких старшин.

Присяга перед ген. Шандруком в дійсності ніяк не змінила нашого положення. Шандрук від'їхав, а ми залишились далі вести нашу безглузду війну під командою німців, як воно було досі.

Був місяць квітень 1945 року, настала чудова весна, зазеленіли ліси, потепліло. Війна добігала до свого кінця, а ми непотрібно гинемо на фронті у безнадійній боротьбі, яка ані нашої, ані німецької ситуації не змінить на ліпше, тільки на гірше. Що з нами буде? Якщо вийдемо живі з цієї авантюри, то в руки червоних ми не можемо попасти, а західні альянти теж нас напевно по головці не погладять. Що робити? Ми серйозно знову почали думати, як відірватись від німців та зі зброєю в руках шукати собі кращої долі. Я навіть переговорив деталі такого пляну зі своїми підстаршинами, які тільки й чекали на таку ініціятиву. Однак, оставалась непоборна проблема: як скоординувати цей плян з іншими частинами Дивізії, бо робити тільки окремою частиною не можна, бо це може мати жахливі наслідки для тих, що залишилися.

Нас відвідував час від часу приятель, воєнний звітодавець Олег Лисяк, який, завдяки своїм обов'язкам звітодавця, мав змогу бувати в різних частинах Дивізії та виконував преважливе завдання довірочного зв'язкового між українськими старшинами. Від нього я довідувався про настрої та пляни інших дивізійних з'єднань. Однак, хоча настрої у всіх були подібні, але директив від якихсь „вищих чинників" не було. Отже, треба буо сидіти тихо та силою інерції зближатися до невідомого кінця. Маємо тепер командувача Шандрука, а він ніяких таких доручень не давав, а ми йому присягали послух.

Воєнний звітодавець Олег Лисяк відвідував мене кількакратно. Одного разу ми пішли провірити стійки. При залізничному шляху ми застали вояка, лежачого на торі, що спав на стійці твердим сном. Я забрав у нього рушницю і вистрілив. Вояк збудився і побачивши його рушницю у мене, почав благати: „Пане поручнику, даруйте життя!" Дійсно за таку провину на фронті карається смертю. Я його насварив і наказав нікому не згадувати про цей інцедент, а то обидва попали б у велику халепу.

А тим часом війна прибрала характеру „позиційної", лінія фронту не змінялася, окопи та укріплення розбудовувались дальше. Більшовики, усвідомивши собі кого вони мають за противника, зачали сильну пропаґанду гучномовцями та летючками, намовляючи стрільців переходити до них, мовляв, тоді все буде їм прощене. Перекликувались ми з ними, та з нашої сторони теж ішли заклики до них, щоб вони покидали кривавого Сталіна та переходили до нас. Однак, їхня пропаґанда мала більший успіх, бо до них перебігло декілька наших стрільців, а до нас від них ніхто. Кількох дезертирів німці переловили та, по нібито по якомусь суді, повісили. Тіла повішених висіли довший час при дорозі, як погроза для тих, які могли б мати подібні думки.

Дивізійне командування, не маючи добрих інформацій, як справи

виглядають у нашого ворога, рішило дістати ці інформації від полонених червоноармійців. Але тому, що полонених не було, то треба їх дістати. Прийшов наказ до нашого полку дістати полонених! А хто їх роздобуде? Очевидно, що Гавриляк з його мисливською чотою. І так я дістав завдання вдарити ніччю несподівано в одне місце ворожого фронту та захопити щонайменше одного або й більше полонених. Мене цей наказ не дуже врадував, авантурником я ніколи не був й тому не хотів йти на небезпечну виправу на кінець війни, тим більше, що не бачив у тому якогонебудь сенсу та глузду. Така сама реакція була моїх підстаршин та стрільців. Але тут не могло бути ніякої дискусії, бо наказ є наказом.

Плян був такий. Наш удар мав відбутися на відтинку сотні мого колеґи хор. Тараса Чмоли. Вибір впав на його відтинок, бо Тарас умів рисувати добрі шкіци та посилав їх зі своїми звітами до полкової команди. Він там вирисував, де знаходиться навпроти його становища ворожа лінія, й на підставі його шкіців та мапи, я мав провести цілу акцію. Шкіци були рисовані на підставі інформацій, які мали зібрати його вояки на розвідувальних виправах у своє передпілля–Spaehtruppe Unternehmen. Після всіх правил, я сам перед акцією повинен був піти в той терен на розвідку, щоб мати безпосереднє знайомство зі ситуацією. Однак, не було часу й я дістав від усіх запевнення, що інформації на рисунках Чмоли є правильні. Мені було обіцяно, що наша артилерія, яка була націлена на той відтинок, де згідно з інформаціями Чмоли, мала бути ворожа лінія, мала вдарити барабанним вогнем, щоб оголомшити противника, й я мав відразу потім провести нашу атаку. Сиґнал для артилерії мав бути поданий через радіозв'язок, або, в його відсутності, на означений час. Я дістав одного зв'язкового з радіоапаратом на нашу виправу.

Настала ніч, і ми приготовляємось на небезпечне діло. Перевіряємо зброю, контролюємо виряд, щоб нічого не дзенькало, бо треба буде підкрадатися потиху, мажемо собі обличчя на чорно. Десь далеко по півночі настав домовлений час іти. Залишаємо позаду окопи сотні Чмоли та йдемо у передпілля. Ніч темна, але я маю в моїй пам'яті закарбовані деталі терену з мапи та з, буцімто, добрих шкіців. Йдемо лісом у наступальній формації, я посередині, а два рої широкою розстрільною йдуть на рівні зі мною, а третій рій недалеко позаду мене, теж у широкій формації. Всюди спокійно, тільки тут і там чути постріли. Втихомирюю нашого радіооператора, який все щось говорить до свого апарату. У передпіллі знаходимо кілька ворожих та наших забитих. Хлопці підкрадаються потиху, йдуть добре, без зайвих звуків. Терен зарослий рідким лісом, треба уважати, щоб не ломити сухе галуззя, що лежало на землі. Приходимо врешті до місця, де мало бути наше вихідне становище до наступу, бо як підемо дальше, то наша артилерія вдарить по нас. Чекаємо, надслухуємо та розглядаємось. Мені не виглядає, що ось недалеко

перед нами це ворожа лінія. Забороняю радіооператорові відзиватися до його апарату, щоб не зрадити нашої присутности. Чекаємо далі. Я перевірив час на годиннику. Прийшов час удару артилерії. І дійсно, ми почули вистріли гармат та свист стрілен, які розривалися недалеко перед нами. Канонада тривала яких 5 мінут. Ми пускаємось дальше вперед. Проходимо місце, де била наша артилерія, а ворожої лінії нема! Ціла канонада була намарно, от зробила тільки багато нових ям у землі й побудила ворога та його насторожила, що щось діється! Підкрадаємось осторожно дальше, бо не знаємо, де може бути ворог. Пішли ми так вже досить далеко від нашого вихідного місця, а ворожої лінії далі нема! Ми увійшли в густіший ліс. Підкрадаємось під гору та нагло чуємо безпосередньо перед нами б'є ґонґ, на алярм! Вилітають у повітря світляні ракети, стало видно, як удень, та вітають нас сальви скорострільного вогню. Ми кидаємось на землю, а я бачу, що мої стрільці зриваються та втікають назад, як сполошені коні! Я побачив, що при такім обороті справ моє завдання не вдалося, бо ми нікого не заскочили, а навпаки нас заскочили! Треба й мені назад за стрільцями. Скочуюся згори. В долині, під лісом зібрав я своїх стрільців, ствердив, що не бракує нікого, є тільки двох ранених, які ще самі можуть йти. Вертаємось поспішно назад до наших окопів. Стрічаю Тараса та обсварюю його за неправильні інформації на його рисунках. Сам він у розвідку не ходив, а звіти патрулів умів убрати в гарну форму та посилав це до полкової команди. Згодом я довідався, що полонених схопила одна інша наша частина.

Війна кінчалася. Німеччина скапітулювала. Я одержав наказ з команди полку, що я маю зі своєю чотою становити тилову охорону, бо Дивізія відтягається від фронту та має форсованим маршем податись на захід та зложити зброю альянтам. Нарешті війна скінчилася! Може для німців, але чи для нас? Ходили поголоски, що західні альянти підуть війною на Росію... Такі нереальні вістки, яких було згодом більше, ми стали називати „паролями".

Було це 8 травня 1945 року. Тилова охорона, частиною якої був я зі своєю чотою, мала залишитись на своїх становищах до год. 11-ої ранку. Ми бачили, як інші сусідні частини зачали залишати свої окопи вчасним ранком. На щастя, на нашому відтинку жодних наступів ворога не було. Точно о год. 11-ій ми, віддавши кілька сальв у напрямі ворога, подалися поспішним маршем на захід, щоб перейти мости на річках, а головно на ріці Мур, які то наші піоніри мали висадити в повітря, як уже всі перейдуть. Тому треба було поспішати.

Після війни були натяки на намагання відтягнути Дивізію з фронту вчасніше від інших німецьких частин. Однак цього не сталося. Ми залишилися під командуванням німців, котрі зачинали носити відзнаки тризуба після перебрання зверхности над нами генералом Павлом Шандруком. Воно мало більш символічне, ніж практичне значення.

Наші побратими

Гора Жбир у районі Бродів. Місце пам'ятника воїнам України. що був посвячений 26 травня 1991 року й зруйнований 18 червня 1991 року силами зла.

На його місці висипано могилу й поставлено Березовий Хрест.

Я поклонився Йому і торкнувся його 2003 року. Я народився і виростав у трикутнику: Почаїв, Підкамінь і Броди.

У 2008 році, на горі Жбир, в селі Ясенів споруджено новий пам'ятник. У співпраці з Бродівською районною радою створено там „Меморіял Дивізії Галичина". (Див. Вісті комбатанта, ч. 4, 2008).

Степан Ярмусь,
протопресвітер, ветеран 1-ої УД УНА

КОРНИЛО ІВАН МЕДВІДЬ

Хорунжий 1-ої Української дивізії УНА, командир ґранатно-кулеметної сотні в 30-у полку, поранений в боях; голова Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в м. Перт, Західна Австралія; кол. летун (1941 р.); підполковник Українського Вільного Козацтва, генеральний осаул військових справ Генеральної булави УВК (від 1 травня 1969), Лицар Хреста Українського козацтва з мечами й золотою лавровою гілочкою та зіркою на стяжці; нагороджений іншими відзначеннями.

ТУРЕЦЬКИЙ КОЗАК-МУСУЛЬМАНИН

Михайло Чайковський, він Чайка і Садик-Паша, народився у селі Гальчин, на Житомирщині, у заможній родині. Однак Михася виховував дід як „широго аристократа в дусі козацтва та шляхетства". Кар'єра Михайла могла б бути блискучою–йому залишили солідний спадок, дали звання камер-юнкера при дворі імператора Миколи І. Однак Михайло, шукаючи пригод, бере участь у польському визвольному повстанні, що зазнало поразки, й мусить втікати до Франції. З дипломатичним дорученням він їде до Ватикану, а повертається звідти (хтозна-чому) розчарованим у католицизмі та зі щирим інтересом до мусульманської держави. І ось Чайковський уже в Стамбулі, де турецький уряд доручає йому організувати козачі загони. Чайковський зумів добитися довіри Різа-Паші, військового міністра, фаворита султана, і став дуже впливовою особою в країні.

Чайковський наполягає, щоб у польській і французькій пресі було поставлено питання про незалежність України–й від Росії, й від Польщі. Опікується еміґрантами-революціонерами, які зазнавали утисків у царській Росії. А згодом приймає мусульманство, і на історичній арені з'являється султанів радник–Садик-Паша, що в перекладі означає „вірний".

Під час турецько-російської війни 1853 року Чайковський стає командиром козацького полку–інтернаціонального за складом. І сам поводиться у найкращих традиціях батька-отамана. Чайковський (Садик-Паша) стає начальником усіх козацьких формувань Порти, а їх було немало: від Кавказу до Балкан. Він, єдиний не християнин, очолив Слов'янський леґіон, який воював під час турецько-російської війни 1853 року на території Болгарії та Румунії. Визволивши від російської армії Бухарест, він силами своїх козаків та старовірів-некрасовців утримував його 15 днів. Призначений губернатором Бухареста, він справляється і з епідемією холери, і з бандами грабіжників. Тисячу дукатів, які дарують йому за службу, збирається використовувати на екіпірування козацького полку, мріючи про те, щоб визвольна війна перекинулася на терени України. Його називають „новим Хмельницьким", і ця слава дратує вчорашніх сподвижників. Чайковський, очолюючи два полки козаків, взяв штурмом Малахів курган у Севастополі, а інші, що вели облогу: турки, французи, англійці,–так і не змогли. Чайковський був призначений начальником султанської кавалерії, але з приходом на престол нового султана Порта змінює політику щодо поляків, дипломати дедалі частіше радять Чайковському помиритися з Росією.

І Чайка здається на вмовляння та вирушає до Києва. Він несподівано для проґресивно налаштованої громадськости оголошує Росію керівником слов'янського світу й висловлює „нескінченну вдячність великодушному монарху", що призначив йому пенсію. Поляки перестають із ним вітатись.

Від дружини-грекині в Чайковського народжується донька, і сам цар Олександр II погоджується стати її хрещеним батьком. Відтак містом ширяться чутки, що „польський турок прийняв православ'я", і це змушує Чайковського тікати з Києва. За гроші, подаровані царем, він купує невеличку маєтність у селі Бірки в Остерському повіті Чернігівської губернії, де будує дім, який зберігся й понині.

Під час чергової російсько-турецької війни Садик-Паша відмовляється повернутися до Туреччини в ролі генерала–і його позбавляють цього звання та належної пенсії.

Так Міхал Чайковський з полководця козаків… зійшов на „пастуха індиків", як він себе називав... Остаточно підкосила колишнього звитяжця несподівана смерть вірного друга, і на сьомому десятку Міхал Чайковський вкоротив собі віку, пустивши у скроню кулю.

ОФІЦЕР для БОЛІВАРА

Михайла Скибицького мало знають в Україні, а він, між іншим, був одним із керівників визвольного руху в Латинській Америці. Народився Михайло у селі Корчівка, у сім'ї дрібного поміщика, здобув інженерну освіту. Але доля складається так, що Михайло залишає Україну, приєднується до військ Симона Болівара в Перу і згодом стає офіцером його штабу. Михайло відповідає за формування інженерних підрозділів та будівництво фортифікаційних споруд. Наш земляк дослужився до майора колумбійської армії. А після смерти Болівара допомагає президенту Венесуели Ґосе Антоніо Пессу писати мемуари.

У 1835 році Михайло прибуває у Львів, щоб зустрітися з сестрою, але там його арештує австрійська поліція і передає до рук російських властей. За наказом Миколи I, Михайла висилають у місто В'ятка, „подалі від Малоросії".

„Збіжать роки, гінці розшукають у в'ятському засланні Михайла Скибицького і передадуть височайше повеління–вертатися назад, але не в Україну, а на американський континент,–розповідає Сергій Слободян, експерт з військової тематики.–Там, до речі, інженер Михайло Скибицький і подасть розрахунки Панамського каналу, що вдвічі скоротить шлях навколосвітніх шляхів кораблів..."

У ЛЬВОВІ ПРОВЕЛИ ПАРАДУ ВИШИВАНОК НА ЧЕСТЬ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

28 квітня у Львові о 18:30 біля пам'ятника герою України Степанові Бандері втретє розпочався традиційний „Марш Величі Духу" на честь дивізії „Галичина".

Акцію організували автономні націоналісти. Участь у події взяли близько півтори тисячі людей.

Для участи в акції приїхали гості з інших міст: Київ, Тернопіль, Умань, Вінниця, Суми, Рівне, та навіть із-за кордону: Санкт-Петербургу.

Учасників акції намагався спровокувати на конфлікт відомий своїми комуністичними переконаннями та діяльністю Олександер Калинюк. Комуніст прийшов на місце збору із георгієвською стрічкою і почав стверджувати, що дивізію „Галичина" засудив Нюрнберзький трибунал.

Варто зауважити, що львівський історик Руслан Забілий арґументує протилежне і доводить, що дивізійників і саму дивізію не визнавали винними і їхню діяльність навіть не розглядали на суді.

Усіх людей вибудували у колону по 5 людей у ряд. Попереду розтягнули 2 великі банери із написами „Спокійно дивимось у майбутнє" і „Автономний опір". Перед банерами стояли 3 дівчини з квітами. У руках націоналісти тримали щитки з символом дивізії „Галичина", червоно-чорний прапор та прапор із символом „Ідея нації".

„Цей марш ми називаємо парадою вишиванок тому, що подібними парадами у західній Україні відзначали день створення української дивізії „Галичина",–розповів співорганізатор акції Сергій.–Ми виріши-

ли не вигадувати нічого нового і просто продовжуємо традицію наших предків".

Дресс-кодом акції традиційно були вишиванки. Люди вигукували гасла: „Не для ката наша хата!", „Мир хатам, війна палацам", „Нація, молодь, революція", „Галичина"–Дивізія Героїв!", „Наша Земля–наші Герої", „Пам'ятай чужинець, тут господар Українець!" та інші.

Колона пройшла через вулиці Бандери, Дорошенка, обійшла квадратом проспект Свободи та вишикувалась біля пам'ятника Тарасові Шевченкові. Там провели невеличке віче.

„Я щороку приходжу на цю акцію, бо у мене прадід воював у цій дивізії,–розповіла 18-річна Анастасія.–Він розповідав, як йому було важко і чому він пішов у дивізію. Дід боровся за Україну, а не за Гітлера. І я поважаю його вчинок".

Колону супроводжувало кілька десятків міліціонерів та кілька патрульних авт. Для маршу перекрили рух на дорозі.

Біля пам'ятника жертвам політичних репресій комуністичного режиму колона зупинилася, прапороносці опустили стяги і закатованих вшанували хвилиною мовчання. До пам'ятника поклали букет білих троянд.

Біля пам'ятника Тарасові Шевченкові провели віче. Активістка „Автономного опору" Ярина Волошин розповіла коротко про діяльність дивізії та про те, що після бою під Бродами багато виживших пішли воювати у лавах УПА.

„Сьогодні ми, на жаль, не можемо підняти жовто-синій прапор, бо цей прапор–не нашої держави.–заявив депутат Львівської міської ради, „свободівець" Юрій Михальчишин.–Це прапор, який висить над будівлями прокуратури, цей прапор на плечі в тих, хто гумовими кийками б'є українських студентів й пенсіонерів, коли вони виходять на законний протест. Тому ми цей прапор акуратно згорнемо і, приклавши до серця, сховаємо до кращих часів".

Закінчили акцію спільним виконанням державного гимну.

Фото: Євген БОРІСОВ

(Gazeta.ua)

ПІД ЛЬВОВОМ ПОКАЗАЛИ, ЯК БИЛИСЯ РАДЯНСЬКА АРМІЯ ТА ДИВІЗІЯ „ГАЛИЧИНА"

У неділю, 24 липня 2011 р., у Золочівському районі Львівської области між селами Червоне і Ясенівці відбулося театралізоване військово-історичне дійство „Бродівський котел". Його організувало товариство пошуку жертв війни „Пам'ять". Реконструктори відтворювали події 22 липня 1944 року. Саме тоді відбувся останній бій Бродівського оточення.

„Наша мета вшанувати тих українців, які загинули у цьому бою. Адже відомо, що в „Бродівському котлі" під прапорами різних імперій полягли тисячі наших співвітчизників. Ми не повинні ділити їх на тих, хто воював за Німеччину чи Радянський Союз. Вони всі боролися за незалежність України. Тому хоч в такий спосіб ми повинні віддати їм честь",–розповів заступник з питань реконструкції товариства „Пам'ять" Тарас Павлишин.

Відтворювало бій близько 500 реконструкторів. Вони приїхали з Хмельницького, Львова, Києва, Запоріжжя, Вінниці, Рівного та Москви. Сама інсценізація тривала протягом 30 хвилин. Для більшої реалістичности застосовували вибухові спецефекти. За цей час війська Вермахту і дивізія „Галичина" прорвалися через щільний кордон радянських військ.

„Бродівським котлом" називають кровопролитні бої, які розгорталися у липні 1944 року під час радянсько-німецької війни на території Бузького, Бродівського, Золочівського районів Львівської области.

З початком липня 1944 року, коли німецькі частини ледь стримували натиск радянських військ, під Броди було перекинуто Українську дивізію „Галичина".

В результаті кровопролитних боїв „Галичина" разом з німецькими дивізіями 13-го корпусу потрапила в оточення. Дивізія „Галичина" понесла великі втрати. Лише одній четвертій частині її складу вдалося вирватися з оточення під Білим Каменем на Золочівщині.

„Бродівський котел" став тим випадком, коли члени однієї родини волею обставин проливали кров в рядах ворогуючих армій. Тут у липні 1944 року під прапорами різних імперій полягли тисячі українців.

(Gazeta.ua)

ПОЛТАВСЬКІ СВОБОДІВЦІ ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ОТАМАНІВ І ПОВСТАНЦІВ ХОЛОДНОГО ЯРУ

30 квітня 2012 року делеґація Лохвицької районної організації ВО „Свобода" на чолі з її головою адвокатом, доктором права Олександром Панченком, разом з іншими делеґаціями свободівців Полтавщини (а це–кілька сотень полтавських патріотів різного віку!) взяла участь у заходах щодо вшанування Головного отамана Холодного Яру Василя Чучупаки, козаків та старшин полку гайдамаків Холодного Яру, які відбулися цього дня в центрі села Мельники Чигиринського району Черкаської области.

Полтавські свободівці поклали квіти на могилу Василя Чучупаки та до братської могили холодноярців і взяли участь у меморіяльному мітингу біля пам`ятника Героям Холодного Яру та пам'ятника Юрію Горлісу-Горському в центрі села Мельники, як також подивились на реконструкцію бою холодноярців з більшовиками праворуч від дороги Мельники-Кресельці, освячення зброї та прапорів на берегах Ґайдамацького ставу та екскурсії до дуба Максима Залізняка.

Перед пам'ятником ватажкові повстанців Максиму Залізняку, далі (зблизька) – стела Героям Холодного Яру у с.Мельники, зліва: Юрій Прийма, директор Інституту Українського Вільного Козацтва ім. Антона Кущинського Олександер Панченко, Анатолій Юрченко.

Автор і упорядник десятка книг про нашу визвольну боротьбу, д-р Олександр Панченко, заступник голови Полтавської обласної організації ВО „Свобода", разом зі своїми побратимами у ході проведення цих заходів зустрівся з президентом історичного клубу „Хододний Яр", відомим істориком Романом Ковалем, лавреатом Шевченківської премії з літератури (2011) письменником Василем Шклярем, з очільниками Кінного Полку Чорних Запорожців–сотником Рома-

Д-р Олександер Панченко, автор „Чорного ворона" письменник Василь Шкляр та вільний козак з Червонозаводського Юрій Прийма.

ном Боровиком і поручником Олександром Стецем із Перемишля (Польща), й подарував їм свою книгу „Лохвицький край" та збірку споминів вояка УПА Романа Маца „Крутими стежками до волі".

Президент історичного клюбу „Холодний Яр" Роман Коваль, д-р Олександр Панченко. Р. Коваль підготовляє до друку книгу про полк. Армії УНР і сот. Дивізії „Галичина" Івана Ремболовича.

Полтавські свободівці щиро привітали також свого лідера Олега Тягнибока та члена політради ВО „Свобода" Олега Панькевича, які були в числі промоторів цього патріотичного дійства.

З історії відомо, що якраз на Чигиринщині у 1918 році з центром у Холодному Яру діяли загони, які боролися проти денікінців (революційний комітет „Чигиринська республіка" під проводом Свирида Коцура), і повстанські загони прихильників УНР, що вели боротьбу проти совєтської влади. Повстанці оперували на відтинку Черкаси-Чигирин-Знам'янка-Дніпро. їхнім осередком був Мотронинськй манастир, а командував ними вчитель з села Мельники отаман Василь Чучупака. Серед повстанців, які нараховували кілька тисяч. крім селян з навколишніх сіл, були і вояки з Кубані (отаман Федір Уваров), Київщини і Галичини. У 1920-22 роках діяли загони отаманів Завгороднього, Петренка, Хмари, Ламайярмо, Нагірного, Деркача та інших.

Відстоюючи незалежну Україну, організувавши за козацьким принципом повстанські загони під керівництвом отаманів, холодноярці під гаслом „Воля України–або смерть" з 1918 по 1922 роки утримували незалежність самопроголошеної Холодноярської Республіки. Один із учасників подій Юрій Горліс-Горський написав книгу спогадів–документальний роман „Холодний Яр". Деякі з подій художньо описані також у романі Василя Шкляра „Чорний Ворон".

А про повстанський рух, зокрема, на північних теренах Полтавщини, нам відомо з книги полтавського історика Віктора Яковича Ревегука п.н. „За Волю України. Нариси історії повстансько-партизанської боротьби на Полтавщині в 1917-1923 рр." (Полтава-2007).

Прес-служба

Полтавської обласної організації ВО „Свобода"

Йосиф СІРКА

І СТА ТОМІВ НЕ ДОСИТЬ, АБИ ДІЗНАТИСЯ ПРАВДУ ПРО УПА

Один знайомий сказав мені, що сто томів „Літопису УПА"–це занадто, бо навіть американська чи інші армії не мають такої кількости. Не знаю, зі скількох томів складаються літописи інших визвольних змагань, але впевнений, що й ста томів „Літопису УПА"– замало, щоби заповнити ту порожнечу, яка є в історії України. Річ у тому, що коли б існувала незалежна українська держава, то „Літопис" виглядав би інакше, бо це було би державною політикою–щоб народ знав свою історію. Зараз ми бачимо, що в Україні знову йде наступ не тільки на українську мову, але й на українську історію, про що міністер Табачник відверто заговорив. Мову замінять двома чужими, а історію–світовою, або чимось, що взагалі українського не нагадує.

У Москві та Києві працювали цілі відділи КДБ і цілі зграї партійних ідеологів, аби посварити членів ОУН і УПА. Доходило до переодягання за бандерівців, мельниківців, щоби ці дві групи розсварити (це свідчення совєтських архівів!); під їхніми іменами вбивали невинних людей.

Комуністична брехня щодо УПА й досі безкарно поширюється міністром освіти України або комуністичними політиками в Україні, які далі кричать: „Ловіть злодія!", щоби відвернути увагу від відповідальности, яку вони несуть за злочини, скоєні проти українського народу! Саме тому дуже важливим є той факт, що видавництво „Літопис Української Повстанської Армії" й надалі видає невідомі документи, архівні матеріяли та спогади ще живих свідків про визвольну боротьбу УПА.

Україні потрібна єдність саме зараз, коли в ній натворили понад сотню партій, які турбуються не про Україну, а, скоріш, про власну кишеню. Історію слід не тільки писати, але й знати, аби не наступити на ті самі граблі, бо п. Табачник уже плянує якщо не ліквідувати, то хоч обмежити вивчення історії України!

Щойно вийшов друком „Літопис Української Повстанської Армії. „Каталог 100 томів. 1973–2012", українською та англійською мовами. Це–надзвичайно корисне видання, бо воно надає дослідникам та будь-

якому читачеві змогу знайти відповідний том із короткою інформацією про його зміст.

Можна сподіватися, що представники комуністичної ідеології, які обіймають керівні посади в архівах і творять президентську більшість у Верховній Раді України, не тільки закриють архіви, але й нищитимуть їх, аби таким чином замести сліди діяльности злочинного режиму не лише проти учасників визвольної боротьби, а й проти українців загалом. Саме це змушує діяспору дбати про те, щоби документи про визвольну боротьбу в Україні й надалі появлялися у вигляді книжок і в Інтернеті.

Видавництво „Літопис УПА" існує з 1973 року, а заснували його колишні вояки УПА, які опинились у Канаді та США. Борці за волю України склали зброю, натомість озброїлися папером і пером, аби продовжити боротьбу до переможного кінця.

Як зазначено в Каталозі, 2012-го вийде сотий том у чотирьох серіях, де публікуються документи й матеріяли історії ОУН і УПА. Кожен том (чи група томів) „Літопису" присвячено окремим темам. Томи з'являються залежно від опрацювання. Перша серія–„Основна" (з 1973-го) складається з 51 тому, друга–„Нова серія" (з 1995-го) нараховує 18 томів. Вона виходить під ґрифом не лише „Літопису", а й Інституту української археографії імені М. Грушевського Національної академії наук України, Державного комітету архівів України та галузевого архіву СБУ. Третя серія–„Бібліотека" (з 2000-го) видає дослідження та спогади (11 томів), започатковано й серію „Події і люди" (18 книг) і „Спільні видання" (2 книги).

Окрім паперової версії томів „Літопису УПА", виходять ще й електронні книги на дисках. „Літопис УПА" видавався завдяки фундаторам, меценатам і поодиноким жертводавцям. Ці книги з архівними документами безкоштовно розповсюджуються бібліотеками України та цілого світу, а колектив „Літопису" працює безкоштовно на громадських засадах, і завдяки йому у світ пішло вже понад 500 тис. примірників ПРАВДИ про УПА, про український визвольний рух.

Книги, які були оплачувані фундаторами, подають їхні імена чи назви організацій, установ і спонзорів. Відповідальним редактором „Літопису УПА" є відомий проф. Петро Потічний.

Усі видання „Літопису" можна замовити за адресами:

Україна, Літопис УПА, пл. Міцкевича, 6/7, Львів 79000.

Електронна скринька: litopys@bs.lviv.ua,

Litopys U.P.A., PO Box 97, Station C, Toronto, ON

Canada, M6J 3M7

Електронна скринька: Mykola.kulyk@litopysupa.com

Вероніка САВРУК

ФОТОАЛЬБОМ ЗІ СВІТЛИНАМИ УСС

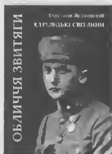

Понад сто унікальних архівних світлин Леґіону українських січових стрільців (УСС) представлено в новій книзі Святослава Липовецького „Обличчя звитяги", яку автор репрезентував у Львові 6 березня. Окрім фотографій, у виданні вміщено біографічні довідки, історію УСС, а також довідку про військові формування чи звання, про які йдеться в книзі. Цікаво, що до альбому також увійшли поезії, спогади, зразки документів, пов'язані чи створені самими січовими стрільцями. „Досліджуючи їхні біографії, ми можемо бачити, наскільки ці постаті цікаві, повноцінні та зовсім різні,–наголошує Святослав Липовецький.–До того ж, багато біографічних відомостей, даних про вояків УСС тут опубліковано вперше".

Світлини в альбомі–здебільшого з Віденського архіву УСС. Уже після війни Братство січових стрільців США викупило ці фото. А в 90-х XX ст. вони потрапили до Бродів, у районну газету та краєзнавчий музей. „Коли я побачив цей скарб, він мене вразив. Адже це–одні з найстаріших знімків, які ми маємо з історії українських військових формувань",–коментує автор видання.

УСС–унікальна військова формація, 70% стрілецтва складала інтелігенція. Тому в альбомі читач знайде чимало фотографій зовсім юних, 15—16-літніх, хлопців і дівчат і старших–тих, кому за 50 років. „Обличчя звитяги–це обличчя тих, хто воював",–пояснює п. Липовецький. Історик розповідає, що 1914 року члени УСС, ідучи на фронт, купили фотоапарат, бо не хотіли, аби прийдешні покоління залишилися перед порожньою сторінкою історії. Тому зараз існує близько тисячі стрілецьких знімків, із-поміж яких до альбому ввійшло понад сто.

Книга складається з дев'яти тематичних розділів, а світлини представлено в хронологічному порядку. Тут є й портретні фото, і знімки з фронту, і позафронтові, наприклад–стрілецький великодній обід. Цікаво, що в УСС воювали також жінки, це не було характерним для інших військових формацій, тож читачі зможуть побачити фото українок із Леґіону УСС.

Як зазначив Святослав Липовецький, незважаючи на 20 років незалежности, в Україні немає достатньої кількости фотоальбомів, пов'язаних з українською історією. Тому це–перша ластівка, яка відкриває світ української військової фотографії.

(„Міст")

„ОСА"

Заходом Ореста Слупчинського–Ґо-Ґа, збірник усіх чисел „Оси"–Беллярія-Ріміні (355 ст.) виходить у Львові, накладом Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

Сатирично-гумористичний журнал „Оса" „жалила щодва тижні" в полоні. Незмінним редактором „Оси" був Володимир Каплун (знаний гуморист, який виступав під псевдонімом Фидь Юшка, автор численних малюнків і карикатур у пресі). Цікавими були рубрики цього двотижневика: „Аґенція ..Від вуха і до вуха" повідомляє", „Таборовий словар", „Товариська хроніка", „Задротанія" (життя й звичаї за дротами у формі віршів), а також окремі сторінки– „Літературно-мистецькі й інші витребеньки" і таборового фольклору „Сійся-родися".

Знайдемо тут ґротескні, алегоричні, сатиричні й просто жартівливі дописи, вірші, прозу, під котрими стояли підписи: Фю-Фю. Еф-Еф. Там-там, Бі, Де-Ву, Нім-Чук, Юр, Корок, Шило, Ко-цький, Пшик, Ґедзь, Панько Чирєк.

Окрасою „Оси" завжди вважалися малюнки й карикатури — здебільшого виконані Орестом Слупчинським (псевдонім Ґо-Ґо), але трапляються й інші малярські „витівки", за якими приховувалося авторство таборових жартунів, котрі позначали себе як Ко-ка, М.Ф.. Во-ка тощо. Не меншої уваги заслуговують і постійні листи до редакції із незмінним звертанням і в специфічно діялектному забарвленні: „Славайсу! Чесний ридахторцю", підписані Фидьком Юшкою.

Часопис ніколи не втрачав свого сатирично-бадьорого тону: умів пожартувати і над собою, і над земляками. Так, восени 1945 р. з'явилася замітка „Зима йде" про перспективи просвітніх інституцій у рімінському таборі й нові здобутки самого часопису. Зокрема, відзначалося, що „Оса" нарешті вибилася у „штабові дами", бо закінчився сумний період, коли її, мов якусь там „сироту", вивішували на таблиці посеред табору; віднині тижневик мав поширюватися нарівні з газетою „Життя в таборі" й дістав змогу „залітати в кожне шатро". Було очевидно, що газета „зискала на повазі й сміло дивиться в очі близькій зимі".

(http://shpargalka.org.ua/r/2/2089.html)

Тепер усе це знову можна прочитити!

Замовляти за 25 дол.

Brotherhood of Veterans of 1st UD

9 Sheffley Cres., Toronto, ON, M9R 2W2, Canada

Tel. 416-247-2771. e-mail: romantyck@rogers.com

В УКРАЇНУ З КАНАДИ ПЕРЕДАНО КОЛЕКЦІЮ СПОГАДІВ ВОЯКІВ УПА ЗАКЕРЗОННЯ

Канадський кінорежисер Мирослав Іванек та дослідник із Польщі Богдан Гук 25 квітня 2012 року передали до Архіву Центру досліджень визвольного руху, для експозиції музею „Тюрма на Лонцького" у Львові, авдіозаписи 124 спогадів українців Закерзоння (нині територія Польщі) учасників визвольного руху, підпільників ОУН та вояків УПА. Оригінали зберігатимуться у Центральному державному архіву зарубіжної україніки в Києві.

„Авдіозаписи здійснювалися упродовж 15 років: з 1989 р. до 2000 р. Тривалість записів близько 400 годин,–розповів Богдан Гук.–Все починалося від записів на касети з магнітною плівкою, потім я їх оцифровував, а тепер роблю відеозаписи учасників подій на Закерзонні, які дожили до наших днів".

Записи передали Український дослідчо-документаційний центр (Торонто, Канада) та Об'єднання українців Закерзоння (Канада), яке охоплює вихідців із Закерзоння та нащадків людей, депортованих під час сумнозвісної акції „Вісла", котрі опинилися в Канаді. Ці люди не порвали зв'язків з рідними землями й своєю активною діяльністю намагаються допомагати утвердженню пам'яти про посвяту й жертву воїнів УПА, які упродовж 1944–1947 років протистояли окупантам.

Іван ЗАТОРСЬКИЙ

ПОШУК

На світлині–Дідик Степан (Штефан) Миколайович, 1924 р. н. з с. Підвербців Тлумацького (колись Обертинського) району Івано-Франківської (Станіславської) области. 1943 року пішов на військову службу до Української дивізії „Галичина". Достеменно знаємо, що в Чехословаччині пройшов санітарний вишкіл. Але відтоді достовірної інформації про його долю не маємо. За однією з версій–Штефан загинув у пеклі під Бродами 1944 р. За другою–він уцілів, вийшов з оточення і разом з іншими дивізійниками здався в полон. Після війни його нібито бачили в Англії. Більше того, С. Дідик начебто пройшов там відповідну підготовку. У групі таких самих бійців він намагався нелеґально проникнути на територію тодішнього СРСР. Проте при спробі Штефан загинув. Однак не відаємо, котра з цих версій істинна чи принаймні близька до правди. Може, хтось із комбатантів „Галичини" впізнає нашого свояка й повідомить нам про його долю.

Родина Дідиків, с. Підвербці на Тлумаччині

ВІДДІЛ УАВ ч. 40 ВІТАЄ ГОСТЯ З УКРАЇНИ

Члени Відділу ч. 40 відбули 3 березня свої звичайні місячні сходини в North Port, Флорида, й після нарад привітали гостя з України—о. Степана Суса, головного капеляна Української греко-католицької церкви в Академії сухопутних військ у Львові.

Цей молодий священик, повний енерґії, позитивний у світогляді й обзнайомлений в багатьох ділянках сучасного життя-буття, відвідав нашу місцевість на кілька днів.

Сидять: Катруся і Атанас Кобрини; стоять о. Степан Сус і Христина Боднар-Шелдон

Його виступ, дуже доброю англійською мовою, викликав великий інтерес. Збройні Сили України не мають у своєму складі священиків, як є в збройних силах США чи Канади. Військові капеляни можуть відвідувати військові частини тільки тоді, коли вони не займаються вишколом чи іншими військовими діями. Міністер оборони, генерали й вищого ешелону офіцери навчалися і виховувалися в радянських військових академіях, тому офіційна позиція адміністрації обоятна, в найкращому випадку. Відповідаючи на одне з багатьох запитань, він сказав, що хоча офіційно немає державної релігії в Україні, ні для кого не секретом, що президент Янукович і його адміністрація визнає і віддає

перевагу Українській православній церкві Московського патріярхату. Отже, немає ніякої співпраці між священиками; українські греко-католицькі капеляни насправді є лише толеровані, не побажані, хоча їхні послуги дуже бажані й вітані великою кількістю солдатів і молодших офіцерів, в тому числі колишніми невіруючими й некатоликами.

Атанас КОБРИН

North Port Sun, Mar 7, 2012

Капелян о. Степан Сус святить воду на Йорданські Свята у ґарнізонному храмі св. Апостолів Петра і Павла у Львові.

До історії 1-ої УД УНА

ЧЛЕНИ ПРАВОСЛАВНОГО ХОРУ

РІМІНІ, ІТАЛІЯ, 1946 р.

Зліва, стоять: М. Олексюк, Семен Кобасовський, Василь Шалапай, Сергій Кицюк; сидять: Олег Важний, Андрій Костюк.
М. Олексюк, С. Кицюк, А. Костюк стали священниками в Канаді.
Хор мав 30 співаків.

(Світлина з архіву С. Кобасовського)

Братство кол. вояків 1-ої УД УНА

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СТАНИЦІ ТОРОНТО

Річні Загальні збори (61-і) відбулися 28 квітня 2012 р., в залі Української Суспільної Служби, на вул. Блюр Захід. Предсідник–Роман Колісник, Роман Тицький–секретар. Присутніх 17 членів і чотири гості. Збори відкрив голова Станиці Маркіян Когут, привітавши присутніх. Вшановано хвилиною мовчання членів, що відійшли у вічність в останній каденції: Теодор Колос (23 вересня 2011), Корнило Йосафат Когутяк (27 вересня 2011), Василь Деделюк (7 лютого 2012), Павло Пиндюра (7 лютого 2012).

Згодом запросив до Почесної президії: кол. голову Головної Управи Андрія Коморовсього й голову Крайової Управи–маґістра Михайла Ромаха.

Діяльність

Р. Колісник, виконуючий обов'язки секретаря, звітував, що Станиця має 80 членів. Членський внесок–15 дол. річно. Відновив членство–один. Управа відбула 4 засіданя, відзначила Панахидою поляглих у боях під Бродами в церкві св. о. Николая (21 липня), провела коляду на допомогу побратимам в Україні.

Зорганізувала Зеленосвяточну Панахиду за борців за волю України на цвинтарі в Овквіл 12 червня 2011 році під пам'ятником на дивізійній секції. Провадив заходом Степан Горлач.

Взяла участь і склала вінок 6 листопада 2011 р. у церемонії біля пам'ятника Українським Канадським Воякам у День пам'яті в Українському парку.

Брала участь в інших громадських заходах, в тому у бенкеті вручення Шевченківської медалі дост. прем'єр-міністру С. Гарперові (14 жовтня 2011 року) та у вітальному бенкеті Патріярха Української Православної Церкви Київського Патріярхату, Філярета (21 квітня 2012 року). Йому вручено дотацію на УПЦ одну тисячу долярів.

Станиця є членом Відділу Конґресу Українців Канади в Торонто й має свого представника; члени управи взяли участь у звітних та виборних зборах Відділу. Брала участь в інших громадських заходах.

Касир І. Кушніренко захворів і не міг звітувати.

Цвинтарна секція

Станиця має секцію на цвинтарі ім. св. Володимира в Овквіл. Адміністрація цвинтаря продає для членів Станиці місця на гроби по зниженій ціні 2 500 дол. (3 500 дол.–нормальна ціна). Усіх місць було 756, цвинтар перебрав для себе 43; вільних місць на гроби на продаж є 18.

„Залізний фонд"

1 червня 1959 року, дотацією Станиці 5 тис. дол., засновано „ЗФ". За час свого існування „ЗФ" виплатив дотацій на суму 293 тис. дол. на 85 проєктів. Ним завідує вибиране на загальних зборах Станиці Правління в складі 7 членів.

У серпні 2011 р. оформлено Фундацію ім. ген. Павла Шандрука та його дружини Ольги в сумі 70 тис. дол. при Канадській Фундації Українських Студій Альбертського Університету з метою дослідів участи українців у Другій світовій війні з перспективи національного державобудівництва. Слід згадати, що після смерти дружини генерала в 1979 році, вони залишили все майно на Братство кол. вояків 1-ої УД УНА.

Р. Колісник подав фінансовий звіт „Залізного фонду". Приходи з відсотків було 2 242 долярів, з продажу книжок–76. Дотації: „Вісті комбатанта"–20 тис. долярів, Президентський фонд СКУ–1 000 дол., перевидання книги В-Д Ґайке в Україні–1 000 ам. дол.

Провірення діяльности

Голова Контрольної комісії Е. Бочан доповів, що провірено фінансову книгу „Залізного фонду" та протоколи засідань. Трансакції вписані правильно, всі справи ведено правильно. Книги Станиці, через хворобу касира, провіриться пізніше. Контрольна комісія запропонувала схвалити абсолюторію уступаючій Управі й Правлінню „Залізного фонду".

Переобрано управу в наступному складі:

УПРАВА: Маркіян Когут–голова.

Члени: Бурда Іван, Горлач Степан, Грицишин Михайло, Колісник Роман, Крупка Іван, Кушніренко Ілярій, Тицький Роман, Чамбул Богдан, Чупринда Василь.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ: Бочан Евген–голова, Дуб Володимир, Коструба Евген–члени

ПРАВЛІННЯ „ЗАЛІЗНОГО ФОНДУ":

Тицький Роман–голова, Ромах Михайло–заступник голови, Чупринда Василь–секретар, Колісник Роман–касир, Коморовський Андрій, Кушніренко Ілярій, Когут Маркіян–члени.

Різне

Мґр. Михайло Ромах підкреслив, що вояки Дивізії боролися на волю України, створено Братство й опубліковано багато матеріялу до історії Дивізії „Галичина" в журналах „Вісті" й „Вісті комбатанта" та окремими виданнями.

Андрій Коморовський згадав про свою ролю в діяльності Братства та побажав успіхів теперішній управі.

Збори закінчено „Ще не вмерла..."

Роман Колісник

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 1 лютого 2012 року до 30 квітня 2012 року надійшли такі вплати на розбудову журналу:

по дол. 10.00: Б. Кандюк–Нью-Йорк, М. Засідко–Торонто, А. Клецор–Нью-Йорк **разом 30.00**

по дол. 15.00: В. Михаськів–Ст. Кетиринс, С. Климців–Торонто, В. Сторожинський–Нью-Йорк, Р. Тицький–Торонто, С. Кучабський–Гамільтон, А. Роґальський–Нью-Йорк, пані Н. Чабалка–Торонто **разом 105.00**

по дол. 20.00: В. Мазяр–Торонто, **разом 20.00**

по дол. 25.00: М. Костишин–Торонто **разом 25.00**

по дол. 50.00: М. Бохно–Торонто **разом 50.00**

Як нев'янучий вінок...

З висловами щирого співчуття дружині пані Дарці та родині бл. п. Корнила Когутяка на пресфонд „ВК" жертвують Богдан і Галина Кандюк **25.00**

В першу річницю смерти дорогого мужа, батька та дідуся св. п. Василя Духній як нев'янучий вінок висилає на пресфонд „ВК" горем опечалена дружина Стефанія Духній з родиною **100.00**

Замість квітів на свіжу могилу бл. п. В. Деделюка на пресфонд „ВК" жертвує Станиця Братства Торонто **25.00**

В пам'ять дорогого мужа Петра Поліщука, кол. старшини Першої Української Дивізії УНА, котрий упокоївся в Бозі 17 лютого 2012 року, пересилає на пресфонд „ВК" горем опечалена дружина Анна Поліщук **100.00**

В пам'ять покійних хорунжих Петра Поліщука (Боффало) та Стефана Стрільчука (Чікаґо), з висловами щирого співчуття родинам та побратимам по зброї. жертвує на пресфонд „ВК" Онуфрій Білоголовський з Боффало **25.00**

Як нев'янучий вінок в пам'ять дорогого мужа, батька і дідуся бл. п. інж. Петра Балагутрака на пресфонд „ВК" пересилає дружина Стефа Балагутрак **25.00**

Замість квітів на могилу бл п. Любка Білика на пресфонд „ВК" жертвує Ірина Михайлюк **25.00**

Як нев'янучий вінок у світлу пам'ять коханої дружини бл. пам'яті Наді Коструби на потреби Братства кол. вояків 1-ої УД УНА її засмучений чоловік Евген Коструба складає пожертву **1000.00**

Шановні Побратими!

Управа нашої Станиці Братства 1-ої УД УНА в Чікаґо пересилає на фонд „Вістей Комбатанта" чека на суму **1000.00 долярів**.

Віримо, що наш даток підтримає ідею продовження видавання нашого дивізійного журнала „Вісті Комбатанта" для добра ветеранських організацій українських вояків і загального добра нашого громадянства.

Бажаємо Вам успіхів у Вашій видавничій активності.

Остаємось з братським привітом!

За Управу Станиці:
Юліян Чорній–секретар

Щиро дякуємо всім жертводавцям,
котрі не забувають про піддержку журналу.
І. Кушніренко–адміністратор

СПРАВЛЕННЯ ПІДПИСІВ ПІД СВІТЛИНОЮ
в числі 1, 2012, ст. 58.

Спортивна дружина копаного м'яча з табору Мекмеррі, Шотляндія, під час поїздки до Еденбурґу.
Зліва: О. Білоголовський, В. Радомський, М. Чайка, А.Макаруха, НН.
Лежать, зліва: Сороківський, Мандрик, Сірський.

Відійшли у вічність...

МИХАЙЛО ІЛІЯ ДОБРИДЕНКО

2.IX. 1926 – 12.IV. 2012

В Аделаїді, Австралія, упокоївся у Бозі Михайло Ілія Добриденко. Покійний залишив у жалобі дружину Патрицію і дві доні–Сузанну та Ірину з родинами.

Михайло нарордився в м. Смотрич, Поділля. Там закінчив середню школу. Вивезений до Німеччини на примусові роботи, втік з табору, сидів в кацеті, звільнений після його вступу в ряди 1-ої Дивізії УНА.

Брав участь в боях під Бродами, служив при піхотинських гарматах (IG), після війни інтернований в Рімінському таборі полонених. У 1947 р. перебував в таборі полонених Мільденгол, Саффольк, Англія.

Після зільнення з полону в 1948 році одружився з Патрицією Гілл, мав дві доні – Сузанну і Ірину.

В Англії активний на суспільно-політичній ниві в рр. 1948/65. Голова СУМ-у, голова відділу СУБ та ОБВУ. В рр. 1948/51 позаочно студіював україністику в УВУ, Мюнхен. Заочно студіював індустріяльну металургію і хемію і закінчив дипломом. У 1959/60 з рамені фірми „Воксол" переходить курс інженерії в університеті Оксфорд.

Разом з родиною, у 1966 р. еміґрує до Австралії. Працює у автофірмі „Голден" в Елізабет, в індустріяльнім відділі „Інджі-нірінг" аж до пенсійного віку. Отримав фінансову нагороду за понад 20 ініціятив — заощадження в продукції автомобілів.

На молодіжному і громадському форумі працював у різний час, як головний виховник КУ СУМ-у, голова Осередку СУМ ім. Тараса Шевченка, кількакратно голова і секретар КУ ЛВУ, також голова відділу ЛВУ в Аделаїді, голова станиці, секретар і голова Контрольної комісії КУ Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, дійсний член, в один час голова Української Громади Південної Австралії, після відходу з активної праці – почесний член УГПА, меценат Народного Дому. Довголітній диктор „Українських Радіопередач", секретар Братства УКЦ Вейвілл.

Плідний дописувач до різних часописів в Австралії, видавець журналів „Вісті", „Трибуна", співредактор журналу „Наша Мета" і видавництва „Наша Громада". Один з ініціяторів різних протестаційних акцій в обороні політичних в'язнів в Україні, мотором відзначення 50-ліття Голодомору в Україні. Як культурно-освітній діловод УГПА–організатор різних імпрез та доповідач на тих імпрезах.

Активний член ОУН(б) – псевдо „Ґонта", в один час керівник терену Південної Австралії.

Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА нагородила його різними медалями, в тому: за участь у боях під Бродами, Золотим хрестом за особливі заслуги; бронзовою медалею за подвійне поранення під Бродами, козацьким хрестом з двома зірками за участь у боротьбі за волю України.

Дописував до часописів під псевдами М.Д., М. Д-ко, М. Смотрич і Михайлів.

Помер після важкої і невилічмої недуги в лікарні Модбирі.

Наша спільнота в Аделаїді, споріднені з ним організації та Україна втратила одного з визначних і незаступимих трудівників .

Похоронні відправи відбулися в середу 18 квітня о год. 10 ранку в церкві Покрови Пресв. Богородиці, Вейвілл, за участю численної громадськости та представників організацій. Похоронного чину довершив парох о. Тарас Горнйняк, разом з о. Зеноном Рацьким (парох УКЦ свв. Ольга і Володимира) о. Євгеном Квасньоком. (парох УАПЦ Андрія Первозванного) та дияконом Володимиром Демчинським в асисті дяка Степана Місяйла та крилосу.

В церкві прощали покійного Михайла: від родини – зять доні Ірини Давид, від СУОА та ОУН – голова Проводу Степан Романів (направду, велика честь для родини) та Теодосій Андрушко від місцевих організацій Громади, Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, Клюбу Старших Громадян, Осередку СУМ-у ім. Тараса Шевченка та Парафіяльної Ради церкви у Вейвілл.

Похоронено його на кладовищі „Смітфільд Меморіял Парк", у сусідстві гробу його друга Павла. Над гробом прощали його: Ярослав Дума від Крайової Управи СУМ-у та Сіднейської ОУН, також подруга Тетяна Захаряк-Волинець (що прибула на похорон з чоловіком Романом)–від Мельборнського ОУН, від осередку СУМ ім. гетьмана Івана Мазепи та від родини Волинців.

Похоронні відправи на кладовищі закінчено стрілецькою „Видиш брате мій..." На поминках у городі покійного ще довго споминали добрим словом його діла на славу українського народу.

Вічна Йому Пам'ять !

Дружині Патриції і родині та всім його приятелям висловлюємо наше глибоке співчуття.

Управа УГПА, КУ Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, Клюб Старших Громадян, Провід ОУН в Австралії, Управа Ос.СУМ в Аделаїді та редакція вісника „Наша Громада".

Побратим
Теодосій Андрушко

о. ІВАН ШЕВЦІВ

1.XI. 1926 – 21.III. 2012

В Австралії, в м. Сідней, в середу 21 березня 2012 року, на 86 році життя, помер катол. священик-емерит. журналіст, кол. член УД УНА, отець митрат Іван Шевців.

Народився в с. Ґарбузів, Зборівського району, Галичина. У Львові закінчив Малу духовну семінарію (1941–1944). Вступив в ряди Української Дивізії, брав участь, як радист, в боях Дивізії на Словаччині й Австрії. Перебував у полоні в Ріміні, Італія.

В Римському університеті Урбанеум здобув ступені бакалавра філософії та ліцензіята богословія(1951). Тоді ж єпископ Іван Бучко рукоположив його на священика. В Англії був душпастирем в околиці Лондону (1952-56), де заснував і редаґував місячник „Наша Церква" (1953-58).

До Австралії прибув у травні 1959 р., став душпастирем-помічником у Сіднеї (1959-61) та Аделаїді (1961-62). Заснував і редаґував часопис „Церква і Життя" (1960-67). Як парох в Перті–Зах. Австралія, (1962-67) очолив будову церкви, школи з залею та парафіяльного дому, парох Сіднею (від 1967-83), парох Канберри (1983-85).

У Сіднеї збудував парафіяльний дім, школу з залею, манастир Сестер Василіянок і дім пенсіонерів. Співзасновник кредитової кооперативи „Карпати" (1971), муж довіри УКЦ в Австралії. В 1980 р. патріярх Йосиф Сліпий іменував Шевціва митратом. Його обрано головою Т-ва священиків ім. Св. Андрея. З 1964 р.–звичайний член НТШ в Австралії. Автор збірки статтей „За єдність церкви і народу" (1973), "Ukraine: Christian Nation" (1973), "Millenium of Christianity in Ukraine" (1987) „Святі тайни в українському обряді" (1982), автор статтей в ж. „Нива"–Рим, „Визвольний Шлях"–Лондон, „Юнітас"–Рим, „Церква і Життя" та ін.

Брав жваву участь в суспільно-громадському житті, блискучий господар-організатор, жертводавець на церковні цілі в Римі й Україні, капелян Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Сіднеї.

Похоронні відправи відбулися в 2-3 квітня 2012 р за участю священиків УКЦ з цілої Австралії. Похоронено його в УКЦ мавзолею на кладовищі „Руквуд" у Сіднеї. Від КУ Братства зложив вінок побратим Андрій Джердж – він і прощав його на кладовищі.

Висловлюємо глибоке співчуття Владиці Петрові, Епархії УКЦ, духовенству та вірним парафіянам церкви св. Андрія в Сіднеї. і членам Станиці,

Вічна Йому Пам'ять!

КУ Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Австралії

ВАСИЛЬ ДЕДЕЛЮК

31.I. 1924 – 7.II. 2012

З глибоким сумом сповіщаємо українську громаду, що 7 лютого 2012 р. на 89 році життя відійшов у вічність бл. п. Василь Деделюк.

Василь Деделюк народився в селі Балинці на Івано-Франківщині. Будучи великим патріотом рідної України з молодих років, приймав активну участь в організаціях, і дотепер з великим задоволенням і гордістю згадував ті роки.

20 липня 1943 року виїхав до Гайделяґру, де пройшов рекрутський вишкіл. Пройшов з Дивізією бойовий шлях та після капітуляції Німеччини попав до табору для військовополонених в Італії, а звідти в травні 1947 року–до табору в Англії. Нарешті, 14 жовтня 1948 року був звільнений.

Після трьох років перебування в Англії вирішив виїхати до Канади. Спочатку перебував у Вінніпезі в тітки, але, відробивши спонзорство, приїхав у пошуках праці до Торонта й відразу почав працювати в CNR, обслуговуючи вагони 32 роки працював на одному місці, бо любив свою роботу. за що не раз був відзначений нагородами.

В березні 1959 року одружився з Ксенею Вовк. Разом вони прожили гарних 45 років. Обидвоє були добрими, чесними людьми, глибоковіруючими християнами, працювали при церкві і в українських організаціях, дуже щедро допомагали своїм родинам. Допомогли приїхати до Канади родині з Польщі й України й зробили все. щоб новоприбулі влаштували своє життя.

Василь Деделюк був дуже доброю, чесною і працьовитою людиною. А понад усе він любив свою рідну Україну, постійно читав газети й книжки про Україну. цікавився новинами з рідної землі, усім серцем вболівав, щоб Україна була вільною державою.

Всі родичі дуже його любили, поважали, часто відвідували, запрошували до своїх родин не тільки на свята й уродини, але й просто, щоб разом посидіти й поспілкуватися.

Вся родина щиро вдячна покійному за всю його доброту, пам'ять про нього завжди буде жити в наших серцях.

Залишив у глибокому смутку племінницю Оксану Балабан з чоловіком Романом і їх дітьми Юрієм і Андрієм, племінницю Лесю Ткачів з дочкою Оксаною та її чоловіком Марк і донькою Софійкою, в Україні–племінницю Лесю Деделюк з чоловіком Славком.

Вічна Йому Пам'ять!

Оксана Балабан

племінниця

ПЕТРО ПОЛІЩУК

18.VI. 1922 – 17.II. 2012

Світлина з рекрутського вишколу 1943 року

З волі Всевишнього, 17 лютого 2012 року відійшов у Божу Вічність колишній старшина зв'язку 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії Петро Поліщук.

Петро Поліщук народився у с. Тростянець на Волині. Життєва мандрівка почалась у ранньому дитинстві. Шестилітнім хлопцем батьки віддали його до школи в Дрогобичі, під опіку жіночої організації. Тут закінчив навчання у народній та середній школах, мешкаючи в гуртожитку-бурсі. Студії у Львові перервала війна.

Після закінчення війни мешкав у Мюнхені, Німеччина, і працював в адміністрації українського ветеранського журналу „Вісті" 1-ої УД УНА.

В 1961 році з дружиною Анною та синами Володимиром і Романом еміґрував до США і замешкав у Боффало, де проживали батьки дружини. Того ж року відбув тримісячний курс у Jefferson College, Philadelphia, вивчаючи застосування електронного мікроскопа у медичних дослідах. Вернувшись до Боффало, одержав працю у Physiology Department School of Medicine University at Buffalo, де працював аж до відходу на пенсію.

Помимо довготривалої недуги, був терпеливим, вирозумілим добрим чоловіком, батьком і дідусем. У людях бачив добрі прикмети, ніколи не осуджував інших, навіть для слабших характером знаходив оправдання.

Похоронні відправи відбулися з церкви св. Миколая на цвинтар Mt. Calvary в Боффало, Н. Й.

У великому жалю залишились: дружина Анна, син Володимир, син Роман з дружиною Леслі і донею Кейтлін, шваґрова Надія Блендонога з родиною, родина в Америці й Україні.

Прощав його від побратимів-дивізійників Любомир Головатий.

В'ЯЧЕСЛАВ ЦЕТЕНКО

Прикро мені поділитися сумною вісткою про відхід до вічности нашого побратима славної пам'яті В'ячеслава Цетенка, кол. старшини Дивізії „Галичина", професійного інженера і зразкового громадянина, котрий щедро піддержував фінансово ряд університетів, музеїв та інших установ.

Упокоївся 19 травня 2012 року у шпиталі "Venice Regional Medical Center" в м. Веніс, Флорида.

Вічна Йому Пам'ять!

Атанас Т. Кобрин

Норт Порт, Флорида

Видавництво „Літопис УПА",
Т-во к. В. УПА в Канаді та
Об`єднання Колишніх Вояків УПА США і Канади

діляться з друзями і громадою сумною вісткою.
що 3 березня 2012 р. в Торонто на 93 році життя помер
сл. п. старший стрілець УПА
МИХАЙЛО КУЛИК–„ЛИС"

Народився 18 серпня 1919 р. в родині Анни з дому Козій та Івана у селі Німстів, Любачівського повіту.

У рядах УПА служив з весни 1944 р. в ТВ „Бастіон" куреня „Месники" II в сотні командира „Балая" на Любачівщині. 27 липня 1945 р. схоплений большевиками і засуджений поляками на кару смерти. Після двомісячного періоду, після зміни вироку, відсидів майже вісім років у тюрмі. Згодом у 1960 р. еміґрував до Канади. Довголітній член Т-ва к. В. УПА в Канаді.

Похорон відбувся у вівторок 6 березня з церкви св. Миколая. Похований на секції УПА цвинтара св. Володимира в Оквіл, Онтаріо.

Адміністрація Видавництва „Літопис УПА" висловлює сердечні співчуття доням–Дані з чоловіком Мироном Рудий та Наталі, внукам Маркові та Данилові, братам Миколі і Петрові, сестрі Марії, ближчій і дальшій родині в Канаді, Україні та Польщі, Друзям по зброї.

Вічна і славна Йому пам'ять.

Як нев'янучий вінок на могилу Покійного, Родина просить складати пожертви на в-во „Літопис УПА"

Litopys UPA
P.O. Box 97, Station "C"
Toronto, Ontario, M6J 3M7

ЗМІСТ

(*Закінчення*)